

PROTOKOLL 12
OM AVTAL MED TREDJE LÄNDER OM BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE

Förhandlingar om avtal med tredje länder om ömsesidigt erkännande av bedömning av överensstämmelse för varor för vilka användning av ett märke finns föreskrivet i EG-lagstiftningen skall föras på initiativ av gemenskapen. Gemenskapen skall förhandla med utgångspunkt från att berörda tredje länder kommer att sluta parallella avtal med EFTA-staterna om ömsesidigt erkännande motsvarande de avtal som skall slutas med gemenskapen. De avtalslutande parterna skall samarbeta i enlighet med de allmänna informations- och konsultationsförfaranden som anges i EES-avtalet. Om en skillnad skulle uppkomma i relationerna med tredje länder, skall skillnaden behandlas i enlighet med tillämpliga bestämmelser i EES-avtalet.

**PROTOKOLL 13
OM ICKE-TILLÄMPLIGHETEN AV ANTIDUMPNINGSÅTGÄRDER OCH
UTJÄMNINGSTULLAR**

Tillämpningen av artikel 26 i avtalet är begränsad till de områden som omfattas av avtalets bestämmelser och inom vilka gemenskapsrättsakterna fullständigt har integrerats med avtalet.

Såvida inte de avtalsslutande parterna enas om andra lösningar, utgör tillämpningen av denna artikel inte heller något hinder för åtgärder som vidtas av de avtalsslutande parterna för att förhindra försök att kringgå följande åtgärder riktade mot tredje land:

- antidumpningsåtgärder,
- utjämningsstullar,
- åtgärder mot otillåtet handelsbruk som kan tillskrivas tredje land.

**PROTOKOLL 14
OM HANDEL MED KOL OCH STÅL**

Artikel 1

Detta protokoll är tillämpligt på de produkter som omfattas av de bilaterala frihandelsavtal (härefter kallade "frihandelsavtalen") som har träffats mellan Europeiska kol- och stålgemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och de individuella EFTA-staterna å den andra, eller i förekommande fall mellan medlemsstaterna i Europeiska kol- och stålgemenskapen och respektive EFTA-stater.

Artikel 2

1. Om inte annat följer av detta protokoll, påverkas inte frihandelsavtalen. Om inte frihandelsavtalen är tillämpliga, gäller bestämmelserna i detta avtal. Vid fortsatt tillämpning av de materiella bestämmelserna i frihandelsavtalen skall också de institutionella bestämmelserna i avtalen vara tillämpliga.
2. Kvantitativa restriktioner i fråga om export eller åtgärder med motsvarande verkan, tullavgifter samt avgifter med motsvarande verkan och som är tillämpliga på handeln inom EES skall avskaffas.

Artikel 3

De avtalsslutande parterna skall inte införa restriktioner eller administrativa och tekniska föreskrifter som i handeln mellan de avtalsslutande parterna kan utgöra hinder för fri rörlighet för de produkter som omfattas av detta protokoll.

Artikel 4

Protokoll 25 innehåller de materiella konkurrensregler som är tillämpliga på företag och som avser de produkter som omfattas av detta protokoll. Härledd lagstiftning återfinns i protokoll 21 och bilaga XIV.

Artikel 5

De avtalsslutande parterna skall iakttå reglerna för stöd till stålindustrin. De erkänner särskilt relevansen och tillämpligheten av de gemenskapsregler om stöd till stålindustrin som anges i kommissionens beslut 322/89/EKSG, som upphör att gälla den 31 december 1991. De avtalsslutande parterna utfäster sig att vid ikraftträdandet av EES-avtalet införliva nya gemenskapsregler om stöd till stålindustrin med avtalet, förutsatt att dessa i huvudsak är likartade med reglerna i nyss nämnda rättsakt.

Artikel 6

1. De avtalsslutande parterna skall utbyta information om marknader. Efta-staterna skall på allt sätt verka för att stålproducenter, konsumenter och återförsäljare tillhandahåller sådan information.
2. EFTA-staterna skall på allt sätt verka för att de stålproducerande företagen inom dessas territorier medverkar vid de årliga investeringsundersökningar som avses i artikel 15 i kommissionens beslut 3302/81/EKSG av den 18 november 1981. De avtalsslutande parterna skall, med beaktande av skyldigheten att skydda affärshemligheter, utbyta information om större investerings- eller desinvesteringsprojekt.
3. Alla frågor som rör informationsutbyte mellan de avtalsslutande parterna skall omfattas av de allmänna institutionella bestämmelserna i detta avtal.

Artikel 7

De avtalsslutande parterna konstaterar att de ursprungsregler som anges i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och enskilda EFTA-stater ersätts av protokoll 4 i detta avtal.

PROTOKOLL 15
OM ÖVERGÅNGSPERIODER FÖR FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER (SCHWEIZ OCH
LIECHTENSTEIN)

Artikel 1

Bestämmelserna i avtalet och dess bilagor i fråga om fri rörlighet för personer mellan EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna skall tillämpas om inte annat följer av de övergångsbestämmelser som anges i detta protokoll.

Artikel 2

1. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 4 kan Schweiz, å ena sidan, och EG-medlemsstater och andra EFTA-stater, å andra sidan, till den 1 januari 1998 behålla bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver förhandsgodkännande för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater respektive schweiziska medborgare skall beviljas tillstånd till inresa, bosättning och anställning.
2. Schweiz får till den 1 januari 1998 behålla kvantitativa begränsningar för ny bosättning och säsongarbete i fråga om medborgare i EG-medlemsstater och andra EFTA-stater. Dessa kvantitativa begränsningar kommer att gradvis minska fram till och med slutet av övergångsperioden.

Artikel 3

1. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 3 får Schweiz till den 1 januari 1998 behålla bestämmelser i nationell lagstiftning som begränsar säsongarbetarnas yrkesmässiga och geografiska rörlighet, däri inbegripet kravet att sådana arbetare under minst tre månader skall lämna schweiziskt territorium vid utgången av deras tidsbegränsade tillstånd. Från och med den 1 januari 1993 kommer tidsbegränsade tillstånd att förnyas automatiskt för säsongarbetare som har ett kontrakt för säsongarbete, då de återvänder till schweiziskt territorium.
2. Artiklarna 10 — 12 i förordning (EEG) nr 1612/68 så som den upptas i punkt 2 i bilaga 5 till avtalet skall tillämpas i Schweiz i fråga om säsongarbetare från och med den 1 januari 1997.
3. Från och med den 1 januari 1993 och utan hinder av bestämmelserna i artikel 2 i detta protokoll skall bestämmelserna i artikel 28 i avtalet och bilaga 5 till detta tillämpas på säsongarbetare i Schweiz, förutsatt att dessa arbetare har fullgjort 30 månaders säsongarbete inom schweiziskt territorium under en föregående referensperiod som omfattar fyra på varandra följande år.

Artikel 4

Schweiz får till angivna tidpunkter bibehålla följande bestämmelser i nationell lagstiftning:

- Till den 1 januari 1996, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom schweiziskt territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje dag skall återvända till det territorium där han är bosatt.
- Till den 1 januari 1998, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom schweiziskt territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje vecka skall återvända till det territorium där han är bosatt.
- Till den 1 januari 1997, bestämmelser om begränsningar för anställning av gränsarbetare inom angivna gränzoner.
- Till den 1 januari 1995, bestämmelser om krav på förhandstillstånd för att gränsarbetare skall kunna ta anställning i Schweiz.

Artikel 5

1. Liechtenstein, å ena sidan, och EG-medlemsstater och andra EFTA-stater, å andra sidan, får till den 1 januari 1998 bibehålla bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver förhandsgodkännande för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater respektive liechtensteinska medborgare skall beviljas tillstånd till inresa, bosättning och anställning.
2. Liechtenstein kan till den 1 januari 1998 behålla kvantitativa begränsningar för ny bosättning, säsongsarbete och gränsarbete i fråga om medborgare i EG-medlemsstater och andra EFTA-stater. Dessa kvantitativa begränsningar kommer att gradvis minskas.

Artikel 6

1. Liechtenstein får till den 1 januari 1998 bibehålla bestämmelser i nationell lagstiftning som begränsar säsongsarbetarnas yrkesmässiga rörlighet, däri inbegripet kravet att sådana arbetare under minst tre månader skall lämna Liechtensteins territorium vid utgången av deras tidsbegränsade tillstånd. Från och med den 1 januari 1993 kommer tidsbegränsade tillstånd att förnyas automatiskt för säsongsarbetare som har ett kontrakt för säsongsarbete, då de återvänder till Liechtensteins territorium.
2. Artiklarna 10—12 i förordning (EEG) nr 1612/68 så som den är upptagen i punkt 2 i bilaga 5 till avtalet skall tillämpas i Liechtenstein i fråga om uppehållstillstånd från och med den 1 januari 1995 och i fråga om säsongsarbetare från och med den 1 januari 1997.
3. De bestämmelser som avses i punkt 2 skall även gälla medlemmar av en egenföretagares familj inom Liechtensteins territorium.

Artikel 7

Liechtenstein får till angivna tidpunkter behålla följande bestämmelser i nationell lagstiftning:

- Till den 1 januari 1998, bestämmelser som kräver att en arbetstagare som är anställd inom Liechtensteins territorium och är bosatt inom en annan stats territorium (gränsarbetare) varje dag skall återvända till det territorium där han är bosatt.
- Till den 1 januari 1998, bestämmelser om begränsningar av yrkesmässig rörlighet och tillträde till yrken för alla arbetstagarkategorier.
- Till den 1 januari 1995, bestämmelser om begränsningar för tillträde till yrkesmässiga verksamheter för egenföretagare som är bosatta inom Liechtensteins territorium. Sådana begränsningar får bibehållas till den 1 januari 1997 för egenföretagare som är bosatta utanför Liechtensteins territorium.

Artikel 8

1. Förutom de begränsningar som avses i artikel 2 — 7 skall Schweiz och Liechtenstein från och med dagen för undertecknandet av avtalet inte införa några nya restriktiva åtgärder i fråga om arbetstagares och egenföretagares inresa, anställning och bosättning.

2. Schweiz och Liechtenstein skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att medborgare i EG-medlemsstater och i andra EFTA-stater under övergångsperioderna skall ha lika möjligheter att påbörja en tillgänglig anställning inom Schweiz och Liechtensteins territorium som medborgare i Schweiz respektive Liechtenstein.

Artikel 9

1. Med början den 1 januari 1996 skall de avtalsslutande parterna granska resultaten av tillämpningen av de övergångsperioder som anges i artikel 2—4. Då denna granskning har avslutats kan de avtalsslutande parterna på grundval av nya uppgifter och i syfte att förkorta övergångsperioden föreslå bestämmelser som syftar till en justering av övergångsperioderna.

2. Vid slutet av den övergångsperiod som gäller Liechtenstein skall de avtalsslutande parterna gemensamt utvärdera övergångsåtgärderna, med vederbörligt beaktande av Liechtensteins speciella geografiska läge.

Artikel 10

Under övergångsperioderna skall befintliga bilaterala avtal fortsätta att gälla, såvida inte detta avtal innehåller bestämmelser som är mer fördelaktiga för medborgarna i EG-medlemsstaterna och i EFTA-staterna.

Artikel 11

I detta protokoll skall uttrycken *säsongarbetare* och *gränsarbetare* ha samma innebörd som enligt Schweiz respektive Liechtensteins nationella lagstiftning vid tiden för undertecknandet av avtalet.

PROTOKOLL 16
OM ÅTGÄRDER PÅ DEN SOCIALA TRYGGHETENS OMRÅDE AVSEENDE ÖVER-
GÅNGSPERIODER FÖR FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER (SCHWEIZ OCH
LIECHTENSTEIN)

Artikel 1

För tillämpningen av detta protokoll och förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet på arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar som flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, 5.7.1971, s. 416) skall, beträffande Schweiz och Liechtenstein, med *säsongsarbetare* avses varje arbetstagare som är medborgare i en EG-medlemsstat eller i en annan EFTA-stat och som innehar ett säsongstillstånd i den mening som avses i den schweiziska respektive den liechtensteinska lagstiftningen för en längsta period om nio månader.

Artikel 2

Under tillståndets giltighetsperiod skall säsongsarbetaren ha rätt till arbetslöshetsförmåner enligt schweizisk re- respektive liechtensteinsk lagstiftning på samma villkor som schweiziska respektive liechtensteinska medborgare och enligt bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71.

Artikel 3

En del av avgifterna till arbetslöshetsförsäkring som har erlagts av säsongsarbetarna skall återbetalas av Schweiz respektive Liechtenstein till dessa arbetstagares bosättningsstater enligt följande förfarande:

- a) För varje stat skall det totala avgiftsbeloppet fastställas i förhållande till antalet säsongsarbetare som är medborgare i denna stat och närvarande i Schweiz respektive Liechtenstein vid utgången av augusti månad, till säsongens genom-snittslängd, till lönerna och till avgiftssatserna till schweizisk respektive liechtensteinsk arbetslöshetsförsäkring (arbetsgivares och arbetstagares andel).
- b) Det belopp som skall återbetalas till varje stat skall motsvara 50 procent av det totala avgiftsbeloppet, beräknat enligt a.
- c) Återbetalning skall endast ske om det totala antalet säsongsarbetare som är bosatta i den berörda staten under räkenskapsperioden över-stiger 500 avseende Schweiz eller 50 avseende Liechtenstein.

Artikel 4

Bestämmelserna om återbetalning av avgifter till arbets-löshetsförsäkring som ingår i de konventioner om arbetslöshetsförsäkring som Schweiz slutit med Frankrike (konvention den 14 december 1978), med Italien (konvention den 12 december 1978), med Förbundsrepubliken Tyskland (konvention den 17 november 1982), med Österrike (konvention den 14 december 1978) och med Furstendömet Liechtenstein (konvention den 15 januari 1979), skall fortsätta att gälla under övergångsperioderna.

Artikel 5

Giltigheten av detta protokoll skall begränsas till längden av de övergångsperioder som anges i protokoll 15.

**PROTOKOLL 17
ANGÅENDE ARTIKEL 34**

1. Artikel 34 i avtalet skall inte hindra avtalsparterna från att anta lagstiftning eller genomföra åtgärder som avser ett tredje lands tillträde till deras marknader.

All lagstiftning inom ett område som regleras av avtalet skall behandlas enligt det förfarande som anges i avtalet och avtalsparterna skall sträva efter att utarbeta motsvarande EES-regler.

I alla andra fall skall avtalsparterna underrätta Gemensamma EES-kommittén om sina åtgärder och, om det behövs, sträva efter att anta bestämmelser som garanterar att åtgärderna inte kringgås via de andra avtalsparternas territorium.

Om överenskommelse inte kan träffas om sådana regler eller bestämmelser, får den berörda avtalsparten vidta de åtgärder som behövs för att hindra ett kringgående.

2. Vid bestämningen av vem som innehar rättigheter som grundas på artikel 34, skall avsnitt I i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten (EGT nr 2, 15.1.1962 s. 36/62) tillämpas med samma rättsliga verkan som inom gemenskapen.

PROTOKOLL 18
OM INTERNA FÖRFARANDEN FÖR GENOMFÖRANDE AV ARTIKEL 43

De förfaranden som inom gemenskapen skall iaktas för tillämpning av artikel 43 i avtalet anges i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Vad beträffar EFTA-staterna återfinns förfarandena i avtalet om EFTA-staternas ständiga kommitté och omfattar följande punkter:

En EFTA-stat som avser att vidta åtgärder enligt artikel 43 i avtalet skall i god tid underrätta EFTA-staternas ständiga kommitté om detta.

I ärenden av hemlig eller brådsåkande karaktär skall dock de andra EFTA-staterna och EFTA-staternas ständiga kommitté underrättas senast vid tidpunkten för åtgärdernas ikraftträdande.

EFTA-staternas ständiga kommitté skall undersöka situationen och avge ett yttrande beträffande införandet av åtgärderna. Kommittén skall följa utvecklingen och får när som helst genom majoritetsbeslut utfärda rekommendationer om ändring, tillfälligt upphävande eller avskaffande av de införda åtgärderna eller om åtgärder för att biträda den berörda EFTA-staten så att den kan övervinna sina svårigheter.

**PROTOKOLL 19
OM SJÖFART**

De avtalsslutande parterna skall inte sinsemellan tillämpa de åtgärder som avses i rådets förordningar (EEG) nr 4057/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 14) och (EEG) nr 4058/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 21) och rådets beslut nr 83/573/EEG (EGT L 332, 28.11.1983, s. 37) eller andra liknande åtgärder förutsatt att de regler angående sjöfart som är upptagna i avtalet genomförs i sin helhet.

De avtalsslutande parterna skall samordna sitt handlande och sina åtgärder gentemot tredje land och tredje lands-företag på sjöfartsområdet i enlighet med följande bestämmelser.

1. Om en avtalsslutande part beslutar att övervaka vissa tredje länders verksamhet inom lastsjöfarten skall den informera Gemensamma EES-kommittén och ha rätt att föreslå andra avtalsslutande parter att de skall delta i åtgärden.
2. Om en avtalsslutande part beslutar att göra en diplomatisk uppvaktning hos ett tredje land som svar på begränsningar av eller hot om att införa begränsningar av fri tillgång till last på oceantrader, skall parten underrätta Gemensamma EES-kommittén. Övriga avtalsslutande parter får besluta att delta i en sådan diplomatisk uppvaktning.
3. Om någon av de avtalsslutande parterna avser att vidta åtgärder gentemot ett tredje land eller redare i ett tredje land för att bl.a. reagera på illojal prissättning av vissa rederier i tredje länder som deltar i internationell lastlinjesjöfart eller för att reagera på begränsningar eller hot om att införa begränsningar vad avser fri tillgång till laster på oceantrader skall parterna underrätta Gemensamma EES-kommittén. Närhelst detta är lämpligt får den avtalsslutande part som inlett dessa förfaranden begära att övriga avtalsslutande parter deltar i dem.

Övriga avtalsslutande parter får besluta att vidta samma handlingar eller åtgärder ifråga om sina egna territorier. Där sådana handlingar eller åtgärder som en avtalsslutande part vidtar kringgås med utnyttjande av andra avtalsslutande parters territorier, och om dessa parter inte har beslutat om sådana handlingar eller åtgärder, får den avtalsslutande part vars handlingar eller åtgärder kringgås vidta lämpliga åtgärder för att rätta till situationen.

4. Om någon av de avtalsslutande parterna avser att sluta ett lastdelningsavtal av den typ som anges i artikel 5.1 och 6 i rådets förordning (EEG) nr 4055/86 (EGT L 378, 31.12.1986, s. 1) eller utsträcka denna förordnings bestämmelser till att avse medborgare i ett tredje land på sätt som sägs i förordningens artikel 7, skall den avtalsslutande parten underrätta Gemensamma EES-kommittén.

Om en eller flera av de övriga avtalsslutande parterna har invändningar mot den avsedda åtgärden skall en nöjaktig lösning sökas inom Gemensamma EES-kommittén. Om de avtalsslutande parterna inte når någon överenskommelse, får lämpliga åtgärder vidtas. Om inga andra medel finns att tillgå, får sådana åtgärder innefatta återkallande mellan de avtalsslutande parterna av den princip om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet som stadgas i artikel 1 i förordningen.

5. De uppgifter som anges i punkterna 1—4 skall alltid när det är möjligt lämnas i god tid, för att de avtalsslutande parterna skall kunna samordna sitt handlande.
6. På begäran av en avtalsslutande part skall samråd äga rum mellan de avtalsslutande parterna beträffande angelägenheter som rör sjöfartsfrågor och som behandlas i internationella organisationer och beträffande olika aspekter av den utveckling som ägt rum i relationerna mellan de avtalsslutande parterna och tredje länder i sjöfartsfrågor och om hur bilaterala och multilaterala överenskommelser som slutits på området tillämpas.

PROTOKOLL 20
OM TILLGÅNG TILL INRE VATTENVÄGAR

1. Ömsesidig tillgång till varandras inlandsvattenvägar skall lämnas av var och en av de avtalsslutande parterna. Såvitt avser Rhen och Donau skall de avtalsslutande parterna vidta alla behövliga åtgärder för att samtidigt uppnå målsättningen att tillgång skall lämnas på lika villkor och etableringsfrihet råda inom inlandsvattenvägsområdet.

2. Arrangemang för att tillförsäkra ömsesidig tillgång på lika villkor till inre vattenvägar inom de avtalsslutande parternas territorium med avseende på alla avtalsslutande parter skall ha utarbetats inom berörda internationella organisationer till den första januari 1996, med beaktande av de åligganden som följer av tillämpliga multilaterala överenskommelser.

3. Alla relevanta rättsakter med avseende på inre vattenvägar skall gälla från den tidpunkt då detta avtal träder i kraft beträffande de EFTA-stater som vid den tidpunkten har tillgång till gemenskapens inre vattenvägar och beträffande övriga EFTA-stater så snart de erhållit sådan tillgång på lika villkor.

Emellertid skall artikel 8 i förordning (EEG) nr 1101/89 av den 27 april 1989 (EGT L 116, 28.4.1989, s. 25) i den lydelse den har då den anpassats till avtalet, gälla för sådana inlandsvattenvägsfartyg från de sistnämnda EFTA-staterna som tas i bruk efter den 1 januari 1993, så snart dessa stater får tillgång till gemenskapens inre vattenvägar.

PROTOKOLL 21
OM GENOMFÖRANDET AV KONKURRENSREGLER TILLÄMPLIGA PÅ FÖRETAG

Artikel 1

EFTA:s övervakningsmyndighet skall vid tidpunkten för undertecknandet av detta avtal genom överenskommelse mellan EFTA-staterna anförtros befogenheter och funktioner motsvarande EG-kommissionens för tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen för att den skall kunna förverkliga de principer som anges i artikel 1.2 e och artikel 53-60 i avtalet och i protokoll 25.

Gemenskapen skall i förekommande fall utfärda bestämmelser avseende tillämpningen av de principer som anges i artikel 1.2 e och artikel 53-60 i avtalet och i protokoll 25 för att säkerställa att EG-kommissionen enligt detta avtal har befogenheter och funktioner som motsvarar dem som den vid tidpunkten för undertecknandet av avtalet förfogar över för tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stål gemenskapen.

Artikel 2

Om nya rättsakter om tillämpningen av artikel 1.2 e och artikel 53-60 och av protokoll 25 eller ändringar i de rättsakter som uppräknas i artikel 3 i detta protokoll utfärdas i enlighet med de förfaranden som anges i del VII i avtalet, skall motsvarande ändringar införas i avtalet om upprättandet av EFTA:s övervakningsmyndighet för att säkerställa att EFTA:s övervakningsmyndighet samtidigt anförtros befogenheter och funktioner motsvarande dem som tillkommer EG-kommissionen.

Artikel 3

1. Förutom av de rättsakter som finns uppräknade i bilaga XIV belyses EG-kommissionens befogenheter och funktioner vid tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen av följande rättsakter:

Kontroll av koncentrationer

1. **389 R 4064:** Artikel 6-25 i rådets förordning nr 4064/89/EEG av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 1).
2. **390 R 2367:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2367/90 av den 25 juli 1990 om de anmälningar, frister och förhör som avses i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 219, 14.8.1990, s. 5).

Allmänna procedurregler

3. **362 R 0017:** Rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962. Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT nr 13, 21.2.1962, s. 204/62) i dess lydelse enligt
 - **362 R 0059:** Förordning nr 59/62/EEG av den 3 juli 1962 (EGT nr 58, 10.7.1962, s. 1655/62)
 - **363 R 0118:** Förordning nr 118/63/EEG av den 5 november 1963 (EGT nr 162, 7.11.1963, s. 2696/63)
 - **371 R 2822:** Förordning (EEG) nr 2822/71 av den 20 december 1971 (EGT nr L 285, 29.12.1971, s. 49)
 - **1 72 B:** Anslutningsakten för Danmark, Irland och Storbritannien (EGT nr L 73, 27.03.1972, s. 92)
 - **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 93)
 - **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 165)
4. **362 R 0027:** Kommissionens förordning (EEG) nr 27 av den 3 maj 1962. Första tillämpningsförordning till rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 (Form, innehåll och övriga detaljer beträffande ansökningar och anmälningar) (EGT nr 35, 10.5.1962, s. 1118/62) i dess lydelse enligt
 - **368 R 1133:** Förordning (EEG) nr 1133/68 av den 26 juli 1968 (EGT nr L 189, 1.8.1968, s. 1)
 - **375 R 1699:** Förordning (EEG) nr 1699/75 av den 2 juli 1975 (EGT nr L 172, 3.7.1975, s. 11)
 - **1 79 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 93)
 - **385 R 2526:** Förordning (EEG) nr 2526/85 av den 5 augusti 1985 (EGT nr L 240, 7.9.1985, s. 1)
 - **1 85 I:** Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 16)
5. **363 R 0099:** Kommissionens förordning (EEG) nr 99/63 av den 25 juli 1963 om sådana förhör som avses i artikel 19.1 och 19.2 i rådets förordning (EEG) nr 17/62 (EGT nr 127, 20.8.1963, s. 2268/63)

Transport

6. **362 R 0141:** Rådets förordning (EEG) nr 141/62 av den 26 november 1962 om undantag från tillämpning av rådets förordning nr 17 för transportområdet, ändrad genom förordningar nr 165/65/EEG och 1002/67/EEG (EGT nr 124, 28.11.1962, s. 2751/62)
7. **368 R 1017:** Artikel 6 och artikel 10 — 31 i rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 om tillämpning av konkurrensregler på transporter på järnväg, landsväg och inre vattenvägar (EGT nr L 175, 23.7.1968, s. 1)
8. **369 R 1629:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1629/69 av den 8 augusti 1969 om form, innehåll och övriga detaljer beträffande klagomål enligt artikel 10, ansökningar enligt artikel 12 och anmälningar enligt artikel 14.1 i rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 209, 21.8.1969, s. 1)
9. **369 R 1630:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1630/69 av den 8 augusti 1969 om förhör enligt artikel 26.1 och 2 i rådets förordning (EEG) nr 1017/68 av den 19 juli 1968 (EGT nr L 209, 21.8.1969, s. 11)
10. **374 R 2988:** Rådets förordning (EEG) nr 2988/74 av den 26 november 1974 om preskriptionstider i fråga om förfaranden och verkställande av påföljder enligt Europeiska ekonomiska gemenskapens transport- och konkurrensregler (EGT nr L 319, 29.11.1974, s. 1)
11. **386 R 4056:** Avsnitt II i rådets förordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 om detaljerade regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget på sjöfarten (EGT nr L 378, 31.12.1986, s. 4)
12. **388 R 4260:** Kommissionens förordning (EEG) nr 4260/88 av den 16 december 1988 om de anmälningar, klagomål, ansökningar och muntliga förhandlingar som avses i rådets förordning (EEG) nr 4056/86 av den 22 december 1986 med detaljerade regler för hur artiklarna 85 och 86 i fördraget skall tillämpas på sjöfarten (EGT nr L 376, 31.12.1988, s. 1)
13. **387 R 3975:** Rådets förordning (EEG) nr 3975/87 av den 14 december 1987 om förfarandet för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (EGT nr L 374, 31.12.1987, s. 1) i dess lydelse enligt
 - **391 R 1284:** Rådets förordning (EEG) nr 1284/91 av den 14 maj 1991 (EGT nr L 122, 15.5.1991, s. 2)
14. **388 R 4261:** Kommissionens förordning (EEG) nr 4261/88 av den 16 december 1988 om de klagomål, ansökningar och förhör som avses i rådets förordning (EEG) nr 3975/87 om förfarandet för tillämpning av konkurrensreglerna på företag inom luftfartssektorn (EGT nr L 376, 31.12.1988, s. 10).

2. Förutom av de rättsakter som finns uppräknade i bilaga XIV belyses EG-kommissionens befogenheter och funktioner vid tillämpning av konkurrensreglerna i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen av följande rättsakter:

1. Artikel (EKSG) 65.2 tredje till femte stycket, 65.3, 65.4 andra stycket och 65.5.
2. Artikel (EKSG) 66.2, andra till fjärde stycket, och 66.4 — 6.
3. **354 D 7026:** Höga myndighetens beslut nr 26/54 av den 6 maj 1954 med en förordning om uppgiftsskyldighet enligt fördragets artikel 66.4 (ECE, 11.5.1954, s. 350/54)
4. **378 S 0715:** Kommissionens beslut nr 715/78/EKSG av den 6 april 1978 om preskriptionstider för förfaranden och verkställande av påföljder enligt fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EGT nr L 94, 8.4.1978, s. 22).
5. **384 S 0379:** Kommissionens beslut nr 379/84/EKSG av den 15 februari 1984 om fastställande av befogenheter för kommissionens tjänstemän och befullmäktigade företrädare som har till uppgift att genomföra kontroller enligt EKSG-fördraget och beslut avseende dess tillämpning (EGT nr L 46, 16.2.1984, s. 23).

Artikel 4

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som har tillkommit efter det att avtalet har trätt i kraft och beträffande vilka parterna önskar återropa bestämmelserna i artikel 53.3 skall enligt artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1-3 i detta protokoll anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten. Så länge en sådan anmälan inte har gjorts, kan beslut om tillämpning av artikel 53.3 inte fattas.

2. Punkt 1 gäller inte avtal, beslut och samordnade förfaranden om

- a) endast företag från en EG-medlemsstat eller EFTA-stat är parter och avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena inte berör import eller export mellan de avtalsslutande parterna,
- b) högst två företag är parter och avtalen endast innebär
 - i) att ena avtalspartens frihet att bestämma priser eller affärsvillkor begränsas vid återförsäljning av varor som denne har förvärvat av den andra parten, eller
 - ii) att den som förvärvar eller utnyttjar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd — särskilt patent, bruksmönster, mönster eller varumärken — eller den som enligt avtal om överlåtelse eller upplåtelse har rätt att använda en tillverkningsmetod eller kunskaper om användning och tillämpning av industriella processer åläggs begränsningar i utnyttjandet av dessa rättigheter,

- c) de endast syftar till
- i) utarbetande eller enhetlig tillämpning av normer eller typer, eller
 - ii) gemensam forskning eller utveckling,
 - iii) specialisering av tillverkningen av produkter, inklusive avtal som är nödvändiga för att uppnå detta
 - om de varor som är föremål för specialisering inte inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal utgör mer än 15 procent av affärsvolymen för varor som är identiska eller som på grund av sina egenskaper, sitt pris och sin användning av konsumenterna betraktas som likartade, och
 - om den sammanlagda årsomsättningen för de berörda företagen inte överstiger 200 miljoner ecu.

Dessa avtal, beslut och samordnade förfaranden kan anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1-3 i detta protokoll.

Artikel 5

1. Sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som föreligger när avtalet träder i kraft och beträffande vilka parterna önskar åberopa bestämmelserna i artikel 53.3 skall anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna i artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1-3 i detta protokoll inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft.

2. Punkt 1 gäller inte sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1 i avtalet och som omfattas av artikel 4.2 i detta protokoll. Dessa kan anmälas till den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med artikel 56, protokoll 23 och de regler som avses i artikel 1-3 i detta protokoll.

Artikel 6

Den behöriga övervakningsmyndigheten skall i sina beslut enligt artikel 53.3 ange den dag då beslutet skall gälla. Denna dag kan sättas tidigare än dagen för anmälan när det gäller sådana avtal, beslut av företagssammanslutningar eller samordnade förfaranden som omfattas av artiklarna 4.2 och 5.2 i detta protokoll eller som omfattas av artikel 5.1 i detta protokoll och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 5.1.

Artikel 7

1. Om sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artikel 53.1, som föreligger när avtalet träder i kraft och som har anmälts inom den tidsfrist som anges i artikel 5.1 i detta protokoll inte uppfyller villkoren i artikel 53.3 och de berörda företagen eller företagssammanslutningarna upphör att tillämpa dem eller ändrar dem på sådant sätt att de inte längre faller under förbudet i artikel 53.1 eller så att de uppfyller villkoren i artikel 53.3, skall förbudet i artikel 53.1 endast gälla för den tidsperiod som den behöriga övervakningsmyndigheten fastställer. Beslut av den behöriga övervakningsmyndigheten i enlighet med föregående mening gäller inte företag och företagssammanslutningar som inte uttryckligen har samtyckt till anmälan.

2. Punkt 1 gäller sådana avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i artikel 4.2 i detta protokoll och som föreligger när avtalet träder i kraft, om de har anmälts inom sex månader från den dagen.

Artikel 8

Ansökningar och anmälningar som har inlämnats till EG-kommissionen innan avtalet träder i kraft skall anses uppfylla bestämmelserna om ansökningar och anmälningar enligt detta avtal.

Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet och artikel 10 i protokoll 23 kan kräva att ett vederbörligen ifyllt formulär, såsom är föreskrivet för tillämpningen av avtalet, inlämnas till den inom en tidsfrist som den bestämmer. I så fall skall ansökningar och anmälningar anses ha skett på rätt sätt endast om formulären inlämnas inom den fastställda tiden och i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

Artikel 9

Böter för överträdelse av bestämmelserna i artikel 53.1 skall inte åläggas med avseende på en åtgärd som har vidtagits före anmälan av sådana avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i artiklarna 5 och 6 i detta protokoll och som har anmälts inom den tidsfrist som anges där.

Artikel 10

De avtalslutande parterna skall säkerställa att åtgärder vidtas inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft för att ge EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionens tjänstemän det biträde de behöver för att kunna genomföra sina undersökningar enligt detta avtal.

Artikel 11

Beträffande avtal, beslut och samordnade förfaranden som föreligger när avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de uppfyller villkoren för gruppundantag enligt bilaga 14.

Artikel 12

Beträffande avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som föreligger när avtalet träder i kraft och som omfattas av artikel 53.1 skall förbudet i artikel 53.1 inte gälla från dagen för avtalets ikraftträdande om avtalen, besluten eller förfarandena inom sex månader från det att avtalet har trätt i kraft ändras på sådant sätt att de inte längre omfattas av förbudet i artikel 53.1.

Artikel 13

Avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som före avtalets ikraftträdande har medgetts ett individuellt undantag enligt artikel 85.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall även i fortsättningen vara undantagna i förhållande till bestämmelserna i avtalet till utgången av den period som har angetts i undantagsbeslutet eller till den tidpunkt som EG-kommissionen annars bestämmer, om denna infaller tidigare.

PROTOKOLL 22
OM DEFINITIONEN AV "FÖRETAG" OCH "OMSÄTTNING" (ARTIKEL 56)

Artikel 1

När det gäller tilldelning av enskilda ärenden enligt artikel 56 i avtalet avses med "företag" varje enhet som bedriver verksamhet av kommersiell eller ekonomisk art.

Artikel 2

Med "omsättning" enligt artikel 56 i avtalet avses de berörda företagens intäkter inom det territorium som omfattas av detta avtal under föregående räkenskapsår från försäljning av varor och tjänster inom ramen för företagets ordinarie verksamhet efter avdrag för försäljningsrabatter samt mervärdesskatt och andra skatter som direkt hänför sig till omsättningen.

Artikel 3

I stället för omsättning används följande:

- a) för kreditinstitut och andra finansinstitut, deras totala tillgångar multiplicerade med förhållandet mellan utlåning till kreditinstitut och kunder vid transaktioner med invånare inom det territorium som omfattas av avtalet och den totala summan av denna utlåning,
- b) för försäkringsbolag, värdet av de bruttopremier som mottas från invånare inom det territorium som omfattas av avtalet, som skall omfatta samtliga mottagna och utestående belopp enligt försäkringsavtal som har tecknats av försäkringsbolagen eller för deras räkning, inklusive utgående återförsäkringspremier, efter avdrag för skatter och skattelikhande avgifter som debiteras på grundval av de individuella premiebeloppen eller premiernas totala värde.

Artikel 4

1. Med avvikelse från den definition av omsättning som gäller vid tillämpning av artikel 56 i avtalet och som anges i artikel 2 i detta protokoll, består omsättningen

- a) i fråga om avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som avser system för distribution och inköp mellan företag som inte är konkurrenter, av intäkter från försäljning av de varor eller tjänster som avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena avser och av andra varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och sin användning av konsumenterna betraktas som likartade,
- b) i fråga om avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som avser överföring av teknik mellan företag som inte är konkurrenter, av intäkter från försäljningen av de varor eller tjänster som produceras med den teknik som avtalen, besluten eller de samordnade förfarandena avser och av intäkterna från försäljningen av de varor eller tjänster som tekniken i fråga är avsedd att förbättra eller ersätta.

2. Om det vid tidpunkten för tillkomsten av sådana system som avses i punkt 1 a och b inte föreligger någon omsättning avseende försäljning av varor eller tjänster, skall dock den allmänna bestämmelsen i artikel 2 vara tillämplig.

Artikel 5

1. Om ett enskilt ärende berör varor som omfattas av protokoll 25, är det omsättningen av dessa varor som skall ligga till grund för tilldelningen av ärendet.

2. Om ett enskilt ärende berör både varor som omfattas av protokoll 25 och varor eller tjänster som omfattas av artiklarna 53 och 54 i avtalet, skall ifrågavarande omsättning beräknas på grundval av alla varor och tjänster enligt artikel 2.

PROTOKOLL 23
OM SAMARBETET MELLAN ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETERNA
(ARTIKEL 58)

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 1

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall på begäran av endera av övervakningsmyndigheterna utbyta information och samråda med varandra beträffande allmänna policyfrågor.

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall, i överensstämmelse med sina interna regler, med beaktande av artikel 56 i avtalet och protokoll 22 samt av båda sidors beslutsautonomi, samarbeta vid handläggningen av individuella ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 på det sätt som föreskrivs i nedanstående bestämmelser

Inom ramen för detta protokoll avses med termen "en övervakningsmyndighets territorium", vad EG-kommissionen beträffar, EG-medlemsstaternas territorium, på vilket Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen respektive Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen enligt bestämmelserna i dessa fördrag är tillämpligt och, vad EFTA:s övervakningsmyndighet beträffar, EFTA-staternas territorier, på vilka avtalet är tillämpligt.

FÖRFARANDENAS INLEDNINGSFAS

Artikel 2

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen så snart som möjligt till varandra översända anmälningar och klagomål, om det inte klart framgår att dessa är riktade till båda övervakningsmyndigheterna. De skall också meddela varandra när de vidtar åtgärder på eget initiativ.

Den övervakningsmyndighet som har mottagit ett meddelande enligt första stycket kan framföra sina synpunkter på detta inom 40 arbetsdagar från mottagandet.

Artikel 3

Den behöriga övervakningsmyndigheten skall i ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, samråda med den andra övervakningsmyndigheten när den

- offentliggör sin avsikt att utfärda icke-ingripandebesked,
- offentliggör sin avsikt att fatta ett beslut enligt artikel 53.3 , eller
- riktar en skrivelse med anmärkningar till de berörda företagen eller företagsammanslutningarna.

Den andra övervakningsmyndigheten kan framföra sina synpunkter inom den tidsfrist som anges i offentliggörandet eller skrivelsen med anmärkningar.

Synpunkter som mottas från de berörda företagen eller tredje man skall vidarebefordras till den andra övervakningsmyndigheten.

Artikel 4

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten till den andra övervakningsmyndigheten översända de administrativa skrivelser genom vilka en akt avslutas eller ett klagomål avvisas.

Artikel 5

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten inbjuda den andra övervakningsmyndigheten att låta sig företrädas vid förhör med de berörda företagen. Inbjudan skall också riktas till de stater som ligger inom den andra övervakningsmyndighetens behörighet.

RÅDGIVANDE KOMMITTÉER

Artikel 6

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, skall den behöriga övervakningsmyndigheten i rätt tid meddela den andra övervakningsmyndigheten om tidpunkten för mötet med Rådgivande kommittén och överlämna de handlingar som är av betydelse.

Alla handlingar som överlämnas för detta ändamål av den andra övervakningsmyndigheten skall läggas fram för Rådgivande kommittén hos den övervakningsmyndighet som är behörig att fatta beslut i ett ärende enligt artikel 56 i avtalet tillsammans med det material som har skickats ut av denna övervakningsmyndighet.

Vardera övervakningsmyndigheten samt de stater som ligger inom dess behörighet har rätt att närvara vid möten med den andra övervakningsmyndighetens rådgivande kommittéer och att framföra sina synpunkter där. De har dock inte rösträtt.

BEGÄRAN OM HANDLINGAR OCH RÄTTEN ATT FRAMFÖRA SYNPNKTER

Artikel 7

I ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, 56.2, andra meningen och artikel 56.3 i avtalet, får den övervakningsmyndighet som inte är behörig att avgöra ett ärende enligt artikel 56 i varje skede av handläggningen begära kopior av de viktigaste handlingar som överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten för fastställande av överträdelse av artiklarna 53 och 54 eller erhållande av icke-ingripandebesked eller undantag och får dessutom innan det slutgiltiga beslutet fattas framföra sådana synpunkter som den anser påkallade.

ADMINISTRATIVT BITRÄDE

Artikel 8

1. När den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet riktar en begäran om uppgifter till ett företag eller en företagssammanslutning inom den andra övervakningsmyndighetens territorium skall den samtidigt översända en kopia av begäran till den andra övervakningsmyndigheten.

2. Om ett företag eller en företagssammanslutning inte lämnar de begärda uppgifterna inom den tidsfrist som har bestämts av den behöriga övervakningsmyndigheten, eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall den behöriga övervakningsmyndigheten genom beslut kräva att dessa uppgifter lämnas. När det gäller företag eller företagssammanslutningar inom den andra övervakningsmyndighetens territorium skall den behöriga övervakningsmyndigheten översända en kopia av beslutet till den andra övervakningsmyndigheten.

3. På begäran av den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet skall den andra övervakningsmyndigheten inom sitt territorium företa undersökningar i enlighet med sina interna bestämmelser, om den behöriga övervakningsmyndigheten som framställer begäran anser det nödvändigt.

4. Den behöriga övervakningsmyndigheten har rätt att vara representerad vid, och aktivt delta i, undersökningar som genomförs av den andra övervakningsmyndigheten enligt punkt 3.

5. Alla uppgifter som inhämtas under sådana undersökningar som sker på begäran skall överlämnas till den övervakningsmyndighet som begärde undersökningarna så snart de har avslutats.

6. Om den behöriga övervakningsmyndigheten i ärenden som omfattas av artikel 56.1 b och c, artikel 56.2, andra meningen och artikel 56.3, genomför undersökningar inom sitt territorium, skall den underrätta den andra övervakningsmyndigheten om att sådana undersökningar har ägt rum och på begäran överlämna resultaten av undersökningarna till den övervakningsmyndigheten.

Artikel 9

1. Uppgifter som har inhämtats enligt bestämmelserna i detta protokoll skall endast användas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 53 och 54 i avtalet.
2. EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas och EFTA-stater-
nas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda skall inte avslöja uppgifter som
de har inhämtat med stöd av detta protokoll och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.
3. Regler om sekretess och sekretessbelagda uppgifter enligt detta avtal eller de avtalslutande
parternas lagstiftning skall inte utgöra något hinder för det informationsutbyte som föreskrivs i detta
protokoll.

Artikel 10

1. Företag skall sända anmälningar av avtal till den övervakningsmyndighet som är behörig enligt
artikel 56. Klagomål får sändas till vilken som helst av övervakningsmyndigheterna.
2. Anmälningar eller klagomål som har sänts till den övervakningsmyndighet som enligt artikel 56
i avtalet inte är behörig att avgöra ett visst ärende skall överlämnas utan dröjsmål till den behöriga
övervakningsmyndigheten.
3. Om det vid förberedelser för eller inledande av förfaranden på eget initiativ visar sig att den
andra övervakningsmyndigheten enligt artikel 56 i avtalet är behörig att pröva ärendet, skall ärendet
överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten.
4. När ett ärende har överlämnats till den andra övervakningsmyndigheten enligt punkt 2 eller 3
får ärendet inte återlämnas. Ett ärende får inte överlämnas efter det att avsikten att utfärda icke-
ingripandebesked eller att fatta ett beslut enligt artikel 53.3 i avtalet har offentliggjorts eller efter det
att en skrivelse med anmärkningar har skickats till de berörda företagen eller företagssammanslut-
ningarna eller en skrivelse har skickats till sökanden med ett meddelande om att det inte finns
tillräckliga skäl för att fullfölja klagomålet.

Artikel 11

Datum för inlämnande av en ansökan eller anmälan skall anses vara den dag när den inkommer till
EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet, oavsett vilken av dessa som är behörig att
besluta i ärendet enligt artikel 56 i avtalet. Om ansökan eller anmälan skickas med rekommenderat
brev, skall den dock anses ha inkommit den dag som framgår av avsändningsortens poststämpel.

SPRÅK

Artikel 12

Företag skall i samband med anmälningar, ansökningar och klagomål ha rätt att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett av EFTA-staternas eller EG:s officiella språk som de väljer. Detta gäller även i fråga om samtliga stadier av ett förfarande, oavsett om det inleds av den behöriga övervakningsmyndigheten med anledning av en anmälan, ansökan eller klagomål eller på eget initiativ.

PROTOKOLL 24
OM SAMARBETE VID KONTROLL AV FÖRETAGSKONCENTRATIONER

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 1

1. EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall på begäran av endera av övervakningsmyndigheterna utbyta information och samråda med varandra beträffande allmänna policyfrågor.
2. När det gäller ärenden som omfattas av artikel 57.2 a skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet samarbeta vid handläggningen av företagskoncentrationer i enlighet med nedanstående bestämmelser.
3. I detta protokoll avses med termen *en övervakningsmyndighets territorium*, vad EG-kommissionen beträffar, EG-medlemsstaternas territorium på vilket Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen alternativt Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen enligt bestämmelserna i dessa fördrag är tillämpligt och, vad EFTA:s övervakningsmyndighet beträffar, EFTA-staternas territorier på vilka avtalet är tillämpligt.

Artikel 2

1. Samarbete skall förekomma enligt bestämmelserna i detta protokoll, om:
 - a) de berörda företagens omsättning inom EFTA-staternas territorium uppgår till 25 procent eller mer av deras sammanlagda omsättning inom det territorium som omfattas av detta avtal, eller
 - b) minst två av de berörda företagens omsättning överstiger 250 miljoner ecu inom EFTA-staternas territorium, eller
 - c) koncentrationen kan skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens inom EFTA-staternas territorium eller en väsentlig del av det påtagligt hämmades.
2. Samarbete skall också förekomma om:
 - a) koncentrationen hotar att skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens påtagligt hämmades på en marknad i en EFTA-stat som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal, eller
 - b) en EFTA-stat önskar vidta åtgärder för att skydda legitima intressen enligt artikel 7.

FÖRFARANDENAS INLEDNINGSFAS

Artikel 3

1. EG-kommissionen skall till EFTA:s övervakningsmyndighet överlämna kopior av anmälningar av ärenden enligt artikel 2.1 och 2 a inom tre arbetsdagar och kopior av de viktigaste handlingar som tas emot eller utfärdas av EG-kommissionen så snart som möjligt.
2. EG-kommissionen skall i nära och ständig samverkan med EFTA:s övervakningsmyndighet vidta de åtgärder som föreskrivs för tillämpning av artikel 57 i avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna får framföra synpunkter på dessa åtgärder. För tillämpningen av artikel 6 i detta protokoll skall EG-kommissionen inhämta uppgifter från den behöriga myndigheten i den berörda EFTA-staten och lämna den tillfälle att framföra sina synpunkter i varje skede i förfarandet fram till dess att ett beslut enligt den nämnda artikeln fattas. I detta syfte skall den låta myndigheten ta del av akten.

FÖRHÖR

Artikel 4

I ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a skall EG-kommissionen inbjuda EFTA:s övervakningsmyndighet att låta sig företrädas vid förhör med de berörda företagen. På samma sätt får EFTA-staterna representeras vid dessa förhör.

EG:s RÅDGIVANDE KOMMITTÉ FÖR KONCENTRATIONER

Artikel 5

1. I ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a skall EG-kommissionen i rätt tid underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om tidpunkten för möten som hålls av Rådgivande kommittén för koncentrationer och överlämna de handlingar som är av betydelse.
2. Alla handlingar som överlämnas för detta ändamål av EFTA:s övervakningsmyndighet, inklusive sådana handlingar som härrör från EFTA-stater, skall läggas fram för Rådgivande kommittén för koncentrationer tillsammans med övriga handlingar av betydelse som har skickats ut av EG-kommissionen.
3. EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna har rätt att närvara vid möten i Rådgivande kommittén för koncentrationer och att framföra sina synpunkter där. De har dock inte rösträtt.

ENSKILDA STATERS RÄTTIGHETER

Artikel 6

1. EG-kommissionen kan genom ett beslut som utan dröjsmål meddelas de berörda företagen, EG-medlemsstaternas behöriga myndigheter och EFTA:s övervakningsmyndighet hänskjuta en anmäld koncentration till en EFTA-stat, om den hotar att skapa eller stärka en dominerande ställning som skulle medföra att en effektiv konkurrens påtagligt hämmades på en marknad i den staten som uppvisar alla kännetecken på en avgränsad marknad, oavsett om det rör sig om en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal eller ej.

2. I sådana fall som avses i punkt 1 kan en EFTA-stat, på samma grunder och villkor som en EG-medlemsstat enligt artikel 173 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, överklaga vid EG-domstolen och särskilt begära att interimbestämmelser tillämpas för att dess nationella konkurrensregler skall kunna tillämpas.

Artikel 7

1. Trots att EG-kommissionen enligt förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT nr L 395, 30.12.1989, s. 1) ensam är behörig att behandla koncentrationer med en gemenskapsdimension, får EFTA-staterna vidta lämpliga åtgärder för att skydda andra legitima intressen än de som omfattas av förordningen, förutsatt att sådana åtgärder är förenliga med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i detta avtal.

2. Med legitima intressen enligt punkt 1 avses allmän säkerhet, mediernas mångfald och regler om tillräckliga reserver.

3. Alla andra allmänna intressen skall meddelas EG-kommissionen och skall erkännas av EG-kommissionen efter en bedömning av deras förenlighet med de allmänna principer och övriga bestämmelser som direkt eller indirekt fastställs i detta avtal innan ovannämnda åtgärder kan vidtas. EG-kommissionen skall underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet och den berörda EFTA-staten om sitt beslut inom en månad efter meddelandet.

ADMINISTRATIVT BITRÄDE

Artikel 8

1. För att fullgöra de uppgifter som har anförtrots den för tillämpningen av artikel 57 får EG-kommissionen inhämta alla uppgifter som behövs från EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna.
2. När EG-kommissionen riktar en begäran om uppgifter till en person, ett företag eller en företagssammanslutning inom EFTA-staternas territorium skall den samtidigt översända en kopia av begäran till EFTA:s övervakningsmyndighet.
3. Om dessa personer, företag eller företagssammanslutningar inte lämnar de begärda uppgifterna inom den tidsfrist som har bestämts av EG-kommissionen, eller lämnar ofullständiga uppgifter, skall EG-kommissionen genom beslut kräva att uppgifterna lämnas och översända en kopia av beslutet till EFTA:s övervakningsmyndighet.
4. På begäran av EG-kommissionen skall EFTA:s övervakningsmyndighet företa undersökningar inom sitt territorium.
5. EG-kommissionen har rätt att vara representerad vid och aktivt delta i undersökningar som genomförs enligt punkt 4.
6. Alla uppgifter som inhämtas under sådana begärda undersökningar skall överlämnas till EG-kommissionen så snart undersökningarna har avslutats.
7. Om EG-kommissionen i ärenden som omfattas av artikel 2.1 och 2 a genomför undersökningar inom gemenskapens territorium, skall den underrätta EFTA:s övervakningsmyndighet om att sådana undersökningar har ägt rum och på begäran på lämpligt sätt överlämna resultaten av undersökningarna.

SEKRETESS

Artikel 9

1. Upplysningar som har inhämtats enligt bestämmelserna i detta protokoll skall endast användas i samband med sådana åtgärder som vidtas med stöd av artikel 57 i avtalet.
2. EG-kommissionen, EFTA:s övervakningsmyndighet, EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas behöriga myndigheter samt dessas tjänstemän och övriga anställda skall inte avslöja upplysningar som de har inhämtat med stöd av detta protokoll och som är av sådant slag att de omfattas av sekretess.
3. Regler om sekretess och sekretessbelagda uppgifter enligt avtalet eller de avtalslutande parternas lagstiftning skall inte utgöra något hinder för det utbyte och den användning av information som föreskrivs i detta protokoll.

ANMÄLNINGAR

Artikel 10

1. Företag skall sända anmälningar till den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 57.2 i avtalet.
2. Anmälningar eller klagomål som har sänts till den myndighet som enligt artikel 57 inte är behörig att avgöra ett visst ärende skall utan dröjsmål överlämnas till den behöriga övervakningsmyndigheten.

Artikel 11

Datum för inlämnande av en anmälan skall vara den dag när den inkommer till den behöriga övervakningsmyndigheten.

Om ärendet har anmälts enligt tillämpningsföreskrifterna i artikel 57, men omfattas av artikel 53, skall datum för inlämnande av en anmälan vara den dag när den inkommer till EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet.

SPRÅK

Artikel 12

1. Företag skall i samband med anmälningar ha rätt att kommunicera med EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett av EFTA-staternas eller gemenskapens officiella språk som de väljer. Detta gäller även i fråga om alla stadier i förfarandet.
2. Om företag väljer att kommunicera med en övervakningsmyndighet på ett språk som varken är officiellt språk i någon av de stater som ligger inom den myndighetens behörighet eller ett av myndighetens arbetspråk, skall de samtidigt till samtliga handlingar bifoga en översättning till ett av myndighetens officiella språk.
3. I den mån företag som inte har deltagit i anmälan berörs, skall de också ha rätt att ta emot meddelanden från EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen på ett lämpligt språk som är officiellt språk i en EFTA-stat eller gemenskapen eller på ett av dessa myndigheters arbetspråk. Om de väljer att kommunicera med en övervakningsmyndighet på ett språk som varken är officiellt språk i någon av de stater som ligger inom den myndighetens behörighet eller ett av myndighetens arbetspråk, gäller punkt 2.
4. Det språk som väljs för översättningen skall avgöra vilket språk som skall användas av den behöriga myndigheten när den kommunicerar med företagen.

TIDSFRISTER OCH ANDRA PROCEDURFRÅGOR

Artikel 13

När det gäller tidsfrister och andra procedurbestämmelser skall, om inte annat följer av detta protokoll, bestämmelserna för tillämpning av artikel 57 vara tillämpliga även på samarbetet mellan EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet och EFTA-staterna.

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSE

Artikel 14

Artikel 57 gäller inte koncentrationer som var föremål för ett avtal eller meddelande, eller om kontroll förvärvades före avtalets ikraftträdande. Artikeln är under inga omständigheter tillämplig på en koncentration beträffande vilken ett förfarande har inletts före den tidpunkten av en nationell myndighet som är ansvarig för konkurrensfrågor.

**PROTOKOLL 25
OM KONKURRENS BETRÄFFANDE KOL OCH STÅL**

Artikel 1

1. Alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden avseende särskilda varor enligt den förteckning som avses i protokoll 14 vilka kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna och direkt eller indirekt kan hindra, begränsa eller snedvrیدا den normala konkurrensen inom det territorium som omfattas av detta avtal är förbjudna, särskilt de som innebär att

- a) priser fastställs eller bestäms,
- b) produktion, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,
- c) marknader, varor, kunder eller inköpskällor delas upp.

2. Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i avtalet skall dock tillåta specialiseringsavtal eller avtal om gemensamma inköp eller gemensam försäljning i fråga om de varor som avses i punkt 1, om den konstaterar att

- a) sådan specialisering eller sådana gemensamma inköp eller gemensam försäljning medför en väsentlig förbättring av produktionen eller distributionen av dessa varor,
- b) avtalet i fråga är nödvändigt för att uppnå dessa resultat och inte är mer konkurrensbegränsande än vad som behövs för detta ändamål, och
- c) avtalet inte är ägnat att ge de berörda företagen möjlighet att bestämma priserna för, eller kontrollera eller begränsa produktionen eller marknadsföringen av, en väsentlig del av varorna i fråga inom det territorium som omfattas av detta avtal eller att avskärma företagen från effektiv konkurrens från andra företag inom det territorium som omfattas av detta avtal.

Om den behöriga övervakningsmyndigheten, med särskilt beaktande av att denna punkt avser distributionsföretag, finner att vissa avtal till sin karaktär och sina följder är helt likvärdiga med dem som avses ovan, skall den, när den har förvässat sig om att de uppfyller samma villkor, tillåta även dessa avtal.

3. Avtal eller beslut som är förbjudna enligt punkt 1 är automatiskt ogiltiga och kan inte åberopas vid någon domstol i EG-medlemsstaterna eller EFTA-staterna.

Artikel 2

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 3 i denna artikel, kräver varje transaktion ett förhandsgodkännande från den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal, om den i sig direkt eller indirekt orsakar inom det territorium som omfattas av detta avtal, till följd av en åtgärd av en person eller ett företag eller en grupp av personer eller företag, en koncentration av företag, av vilka minst ett omfattas av artikel 3, som kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna, oavsett om transaktionen berör en enda vara eller ett antal olika varor och om den genomförs genom fusion, förvärv av aktier eller delar av företaget eller tillgångar, lån, avtal eller någon annan form av kontroll.

2. Den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal skall bevilja det godkännande som avses i punkt 1 om den konstaterar att den planerade transaktionen inte kommer att ge de berörda personerna eller företagen möjlighet, med avseende på den vara eller de varor som omfattas av dess jurisdiktion,

— att bestämma priser, kontrollera eller begränsa produktion eller distribution eller hindra en effektiv konkurrens på en väsentlig del av marknaden för dessa varor, eller

— att kringgå de konkurrensregler som fastställs enligt detta avtal, särskilt genom att med konstgjorda medel skapa en gynnad ställning som innebär en betydande fördel när det gäller tillgång till inköpskällor eller marknader.

3. Vissa grupper av transaktioner kan med hänsyn till storleken av de berörda tillgångarna eller företagen sammantaget med karaktären av den koncentration som skall genomföras undantas från kravet på förhandsgodkännande.

4. Om den övervakningsmyndighet som är behörig enligt artikel 56 i detta avtal finner att offentliga eller privata företag som, faktiskt eller rättsligt, innehar eller förvärvar på marknaden för en av varorna inom dess jurisdiktion en dominerande ställning som avskärmar dem från effektiv konkurrens inom en väsentlig del av det territorium som omfattas av detta avtal, använder denna ställning för syften som strider mot målen för detta avtal och om sådant missbruk kan påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna, skall den till dem rikta sådana rekommendationer som är ägnade att förhindra att ställningen utnyttjas på det sättet.

Artikel 3

När det gäller artiklarna 1 och 2 samt de uppgifter som behövs för deras tillämpning och för de förfaranden som grundas på dessa artiklar, avses med "företag" varje företag som inom det territorium som omfattas av detta avtal är verksamt inom produktion inom kol- och stålindustrin och varje företag eller agentur som regelmässigt är verksamt inom annan distribution än försäljning till hushåll eller hantverksindustri.

Artikel 4

Bilaga XIV i avtalet innehåller särskilda bestämmelser för genomförande av de principer som anges i artiklarna 1 och 2.

Artikel 5

EFTA:s övervakningsmyndighet och EG-kommissionen skall säkerställa tillämpningen av de principer som anges i artiklarna 1 och 2 i detta protokoll i överensstämmelse med bestämmelserna för genomförandet av artiklarna 1 och 2 enligt protokoll 21 och bilaga XIV i avtalet.

Artikel 6

Beslut i enskilda ärenden som avses i artiklarna 1 och 2 i detta protokoll skall fattas av EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 56 i avtalet.

Artikel 7

Med inriktning på utveckling och upprätthållande av en enhetlig övervakning på konkurrensområdet inom hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och för att i detta syfte främja enhetlighet i genomförande, tillämpning och tolkning av bestämmelserna i detta avtal, skall de behöriga myndigheterna samarbeta enligt bestämmelserna i protokoll 23.

PROTOKOLL 26
OM BEFOGENHETERNA OCH UPPGIFTERNA FÖR EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET PÅ STATSSTÖDSOMRÅDET

EFTA:s övervakningsmyndighet skall, i ett avtal mellan EFTA-staterna, få motsvarande befogenheter och likartade uppgifter som EG-kommissionen har, vid tiden för detta avtals undertecknande, beträffande tillämpningen av de konkurrensregler som gäller för statligt stöd i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, vilket gör det möjligt för EFTA:s övervakningsmyndighet att tillämpa de principer som anges i artiklarna 1.2 e, 49 och 61-63 i avtalet. EFTA:s övervakningsmyndighet skall även ha befogenhet att tillämpa de konkurrensregler som gäller för statligt stöd med avseende på produkter som faller inom ramen för Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen i enlighet med protokoll 14.

**PROTOKOLL 27
OM SAMARBETE PÅ STATSSTÖDSOMRÅDET**

För att säkerställa enhetlighet ifråga om genomförande, tillämpning och tolkning av reglerna för statligt stöd inom de avtalsslutande parternas territorium och för att se till att dessa regler utvecklas på ett enhetligt sätt, skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet iakttä följande regler:

- a) Utbyte av information och åsikter i allmänna frågor om t.ex. genomförande, tillämpning och tolkning av de i avtalet fastslagna reglerna för statligt stöd skall ske regelbundet eller på begäran av någon av övervakningsmyndigheterna.
- b) EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall regelbundet göra uppföljningar av statligt stöd i respektive stater. Dessa uppföljningar skall göras tillgängliga för den andra övervakningsmyndigheten.
- c) Om det förfarande som anges i artikel 93.2, punkt 1 och 2, i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller motsvarande förfarande som anges i ett avtal mellan EFTA-staterna om inrättande av EFTA:s övervakningsmyndighet har inletts för statsstödsprogram och ärenden, skall EG-kommissionen eller EFTA:s övervakningsmyndighet underrätta den andra övervakningsmyndigheten samt de berörda parterna så att de kan komma in med synpunkter.
- d) Övervakningsmyndigheterna skall underrätta varandra om alla beslut så snart dessa har fattats.
- e) Inledningen av det förfarande som avses i punkt c och de beslut som avses i punkt d skall offentliggöras av de behöriga övervakningsmyndigheterna.
- f) Utan hinder av bestämmelserna i detta protokoll skall EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet, på begäran av den andra övervakningsmyndigheten, lämna upplysningar i enskilda fall och utbyta åsikter om enskilda statsstödsprogram och ärenden.
- g) Uppgifter som erhållits i enlighet med punkt f skall behandlas som konfidentiella.

PROTOKOLL 28
OM IMMATERIELL ÄGANDERÄTT

Artikel 1

Skyddets omfattning

1. I detta protokoll skall uttrycket *immateriell äganderätt* även omfatta skyddet för den industriella och kommersiella äganderätten enligt artikel 13 i avtalet.
2. Vid detta avtals ikraftträdande skall de avtalsslutande parterna anpassa sina rättsregler om immateriell äganderätt så att de blir förenliga med principerna om varors och tjänsters fria rörlighet samt med den skyddsnivå som gemenskapsrätten ger den immateriella äganderätten, inbegripet möjligheterna att på rättslig väg hävda dessa rättigheter, dock utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll och bilaga XVII.
3. I enlighet med förfarandereglerne i detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll och i bilaga XVII, kommer EFTA-staterna, på begäran av och efter samråd mellan de avtalsslutande parterna, att anpassa sina rättsregler om immateriell äganderätt så att dessa åtminstone når upp till den skyddsnivå för den immateriella äganderätten som råder i Europeiska gemenskapen vid undertecknandet av detta avtal.

Artikel 2

Konsumtion av rättigheter

1. I den mån gemenskapsåtgärder eller rättsbildningen i gemenskapen behandlar konsumtion, skall de avtalsslutande parterna bestämma om sådan konsumtion för den immateriella äganderätten i enlighet med gemenskapsrätten. Utan att föregripa en framtida utveckling av rättspraxis skall denna bestämmelse tolkas i enlighet med innebörden i de avgöranden av betydelse i sammanhanget som meddelats av Europeiska gemenskapens domstol före detta avtals undertecknande.
2. Beträffande patenträtt skall denna bestämmelse börja tillämpas senast ett år efter detta avtals ikraftträdande.

Artikel 3
Gemenskapspatent

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att i möjligaste mån sträva efter att, inom tre år från det att avtalet om gemenskapspatent (89/695/EEG) har trätt i kraft, slutföra förhandlingar om EFTA-staternas anslutning till det avtalet. För Islands del skall denna tidpunkt dock inte inträda tidigare än den 1 januari 1998.
2. De särskilda villkoren för EFTA-staternas anslutning till avtalet om gemenskapspatent (89/695/EEG) skall vara föremål för framtida förhandlingar.
3. Gemenskapen åtar sig att, efter det att avtalet om gemenskapspatent har trätt i kraft, inbjuda de EFTA-stater som begär det till förhandlingar i enlighet med artikel 8 i avtalet om gemenskapspatent, förutsatt att de berörda staterna vid tidpunkten i fråga har uppfyllt bestämmelserna i punkt 4 och 5 nedan.
4. EFTA-staternas rättsregler skall överensstämma med de materiella bestämmelserna i Europeiska patentkonventionen av den 5 oktober 1973.
5. Beträffande farmaceutiska produkters och livsmedelsprodukters patenterbarhet skall Finland före den 1 januari 1995 ha uppfyllt bestämmelserna i punkt 4. Beträffande farmaceutiska produkters patenterbarhet skall Island senast den 1 januari 1997 ha uppfyllt bestämmelserna i punkt 4. Gemenskapen skall emellertid inte rikta en sådan inbjudan som anges i punkt 3 till Finland och Island före dessa respektive tidpunkter.
6. I fråga om patent för en produkt som anges i punkt 5, som har patentsökts hos någon av de avtalsslutande parterna vid en tidpunkt när produktpatent för den berörda produkten inte kunde erhållas i Finland eller Island, får patenthavaren eller dennes rättsinnehavare, utan hinder av artikel 2, använda sig av sin patenträtt för att förhindra att produkten importeras till eller marknadsförs i de avtalsslutande parter där produkten åtnjuter patentskydd, även om produkten första gången fördes ut på marknaden i Finland eller Island av patenthavaren själv eller med dennes samtycke.

Denna rätt får återopas med avseende på de i punkt 5 angivna produkterna under högst två år efter det att Finland respektive Island har gjort de berörda produkterna patenterbara.

Artikel 4
Halvledarprodukter

1. De avtalsslutande parterna skall ha rätt att besluta om utsträckning av rättsligt skydd för halvledarprodukters kretsmönster till personer från sådant tredje land eller territorium som inte är avtalspart, vilka inte åtnjuter rätt till skydd enligt bestämmelserna i detta avtal. De avtalsslutande parterna får även ingå avtal om sådan utsträckning.
2. När en avtalsslutande part utsträcker rätten till skydd för halvledarprodukters kretsmönster till en icke avtalsslutande part, skall den avtalsslutande parten sträva efter att säkerställa att den icke avtalsslutande parten ger de övriga avtalsslutande parterna rätt till skydd på villkor som är likvärdiga med dem som den berörda avtalsslutande parten har fått.

3. Rättigheter som utsträcks genom parallella eller likvärdiga avtal eller överenskommelser eller genom likvärdiga beslut mellan en avtalslutande part och tredje land skall erkännas och respekteras av alla de avtalslutande parterna.

4. För punkterna 1—3 gäller att reglerna i detta avtal om information, samråd och tvistlösningsförfarande skall tillämpas.

5. Om olikartade förhållanden i rättsskyddet uppkommer mellan någon av de avtalslutande parterna och ett tredje land, skall samråd enligt punkt 4 inledas utan dröjsmål med avseende på vad en sådan olikhet kan innebära för varors fortsatta fria rörlighet enligt detta avtal. Varje gång ett avtal, en överenskommelse eller ett beslut antas, trots att skiljaktigheter kvarstår mellan gemenskapen och någon annan av de avtalslutande parterna, skall del VII i detta avtal tillämpas.

Artikel 5

Internationella konventioner

1. De avtalslutande parterna åtar sig att före den 1 januari 1995 tillträda följande multilaterala konventioner om industriell, immateriell och kommersiell äganderätt:

- a) Pariskonventionen om industriellt rättsskydd (Stockholmstexten, 1967).
- b) Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Paristexten, 1971).
- c) Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Rom, 1961).
- d) Protokoll till Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (Madrid, 1989).
- e) Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken (Geneve 1977, ändrad 1979).
- f) Budapestkonventionen om deponering av mikroorganismer för patentändamål (1980).
- g) Konventionen om patentsamarbete (1984).

2. Beträffande Finlands, Irlands och Norges tillträde till protokollet till Madridöverenskommelsen, skall den i punkt 1 angivna tidpunkten ersättas av den 1 januari 1996 och beträffande Islands tillträde av den 1 januari 1997.

3. Vid detta protokolls ikraftträdande skall de avtalslutande parternas rättsregler överensstämma med de materiella bestämmelserna i de konventioner som anges i punkt 1 a - c. Irlands rättsregler skall dock senast den 1 januari 1995 överensstämma med de materiella bestämmelserna i Bernkonventionen.

Artikel 6

Förhandlingar om Allmänna tull- och handelsavtalet

De avtalsslutande parterna är, utan att detta påverkar gemenskapens och dess medlemsstaters behörighet beträffande den immateriella äganderätten, överens om att förbättra den i detta avtal fastställda ordningen beträffande den immateriella äganderätten mot bakgrund av utgången av förhandlingarna i Uruguayrundan.

Artikel 7

Ömsesidigt informations- och samrådsförfarande

De avtalsslutande parterna åtar sig att informera varandra om arbete som de bedriver inom ramen för internationella organisationer och i samband med avtal som behandlar immateriell äganderätt.

De avtalsslutande parterna åtar sig också att, inom områden som omfattas av en i gemenskapsrätten beslutad åtgärd, på begäran samråda i förväg i sådana situationer som nämnts ovan.

Artikel 8

Övergångsbestämmelser

De avtalsslutande parterna är överens om att inleda förhandlingar för att säkerställa att EFTA-stater som så önskar fullt ut får delta i sådana framtida system beträffande immateriell äganderätt som kan komma att antas i gemenskapsrätten.

Om sådana system antas före detta avtals ikraftträdande, skall förhandlingar om deltagande i dessa system påbörjas snarast möjligt.

Artikel 9

Behörighet

Bestämmelserna i detta protokoll påverkar inte gemenskapens och dess medlemsstaters behörighet beträffande den immateriella äganderätten.

**PROTOKOLL 29
OM YRKESUTBILDNING**

För att främja unga människors rörlighet i EES-området överenskommer de avtalsslutande parterna om att stärka sitt samarbete på yrkesutbildningens område och att sträva efter att förbättra villkoren för studerande som önskar studera i en annan EES-stat än sin egen. I detta sammanhang överenskommer de om att föreskrifterna i avtalet om studenters uppehållstillstånd inte skall ändra enskilda avtalsslutande parters möjligheter rörande terminsavgifter som debiteras utländska studerande, om sådana möjligheter fanns innan avtalet trädde i kraft.

PROTOKOLL 30
OM SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM ORGANISATION AV
SAMARBETET PÅ STATISTIKENS OMRÅDE

1. En konferens med företrädare för de avtalslutande parternas statistikmyndigheter, Europeiska gemenskapernas statistikkontor (Eurostat) och EFTA-staternas statistikrådgivningskontor (OSA EFTA) skall inrättas. Konferensen skall ge riktlinjer för det statistiska samarbetet, utveckla arbetsprogram och förfaranden för statistiskt samarbete i nära anslutning till gemenskapens arbetsprogram och förfaranden och följa dessas genomförande.
2. EFTA-staterna skall från den tidpunkt då avtalet träder i kraft delta i arbetet inom ramen för planerna för ange-lägna åtgärder på den statistiska informationens område¹.
EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt till sådana åtgärder i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet och därtill knutna finansförordningar.
EFTA-staterna skall på lika villkor delta i de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen vid genomförande eller utveckling av sådana åtgärder i den mån de frågor som be-handlas omfattas av avtalet.
3. Statistisk rapportering från EFTA-staterna avseende för-hållanden som omfattas av avtalet skall samordnas av OSA EFTA och sändas till Eurostat. Lagring och bearbetning av uppgifterna skall ske hos Eurostat.
4. Eurostat och OSA EFTA skall se till, att EES-statistik sprids till olika användare och till allmänheten.
5. EFTA-staterna skall bestrida Eurostats merkostnader för lagring, bearbetning och spridning av uppgifter från EFTA-staterna i enlighet med bestämmelserna i detta avtal. De belopp som skall erläggas skall för varje period fastställas av gemensamma EES-kommittén.
6. Insynsskyddade statistiska uppgifter får endast användas för statistiska ändamål.

¹ D.v.s. framtida planer av samma slag som de som fast-ställts i rådets resolution 389 Y 0628 (01) av den 19 juni 1989 om genomförande av en plan för angelägna åtgärder på statistikens område: Statistiskt arbetsprogram för Euro-peiska gemenskaperna 1989 — 1992 (EGT nr C 161, 28.6.1989, s. 1).

PROTOKOLL 31
OM SAMARBETE INOM SÄRSKILDA OMRÅDEN VID SIDAN OM
DE FYRA FRIHETERNA

Artikel 1

Forskning och teknisk utveckling

1. a) EFTA-staterna skall från detta avtals ikraftträdande medverka vid genomförandet av ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1990-1994)¹ genom deltagande i dess särskilda program.
 - b) EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt till den verksamhet som avses i a i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet.
 - c) Till följd av bestämmelsen i b skall EFTA-staterna delta i full omfattning i alla de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen vid genomförandet eller utvecklingen av nämnda ramprogram och dess särskilda program.
 - d) Med hänsyn till den särskilda karaktären av det samarbete som förutses inom forskning och teknisk utveckling skall företrädare för EFTA-staterna, i den utsträckning som behövs för att samarbetet skall fungera väl, även knytas till arbetet vid Kommittén för vetenskaplig och teknisk forskning (KVTF) och andra EG-kommittéer med vilka EG-kommissionen samråder på detta område.
2. För Islands del skall dock bestämmelserna i punkt 1 gälla först från den 1 januari 1994.
 3. Utvärdering och mera genomgripande omorientering av arbetet inom ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1990-1994) skall efter avtalets ikraftträdande ske enligt det förfarandet som avses i artikel 79.3 i avtalet.
 4. Detta avtal skall inte påverka vare sig det bilaterala samarbete som äger rum inom ramprogrammet för gemenskapens verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (1987-1991)² eller, i den mån det rör sig om sådant samarbete som inte omfattas av detta avtal, de bilaterala ramprogrammen för forskning och teknisk utveckling mellan gemenskapen och EFTA-staterna.

¹ 390 D 0221: Rådets beslut nr 90/221/EEG av den 23 april 1990 (1990-1994) (EGT nr L 117, 8.5.1990, s. 28).

² 387 D 0516: Rådets beslut nr 87/516/EURATOM, EEG av den 28 september 1987 (EGT L 302, 24.10.1987, s. 1).

Artikel 2
Informationstjänster

Gemensamma EES-kommittén skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande besluta om villkoren för EFTA-staternas deltagande i de program för informationstjänster som har skapats enligt, eller grundas på, nedanstående beslut av EG-rådet:

- 388 D 0524: Rådets beslut nr 88/524/EEG av den 26 juli 1988 om fastställandet av en handlingsplan för att skapa en marknad för informationstjänster (EGT nr L 288, 21.10.1988, s. 39),
- 389 D 0286: Rådets beslut nr 89/286/EEG av den 17 april 1989 om genomförandet på gemenskapsnivå av huvudfasen i ett strategiskt program för innovationer och tekniköverföring (1989-1993) (Sprintprogrammet) (EGT nr L 112, 25.4.1989, s. 12).

Artikel 3
Miljö

1. Samarbetet på miljöområdet skall stärkas inom ramen för gemenskapens verksamhet, särskilt inom följande områden:

- miljöpolitik och åtgärdsprogram på miljöområdet,
- integrering av miljöskydds krav med annan politik,
- ekonomiska och fiskala instrument,
- miljöfrågor med gränsöverskridande verkningar,
- viktigare regionala och globala frågor som är föremål för diskussioner inom internationella organisationer.

Samarbetet skall bl. a. omfatta regelbundna möten.

2. Så snart som möjligt efter det att detta avtal har trätt i kraft skall, i den mån frågan inte har avgjorts före den tidpunkten, de nödvändiga besluten fattas för att säkerställa EFTA-staternas deltagande i Europeiska miljöbyrån, när detta organ har upprättats av gemenskapen.

3. Om det har bestämts av Gemensamma EES-kommittén att samarbetet skall bestå i att de avtalslutande parterna inför parallell lagstiftning med identiskt eller likvärdigt innehåll, skall de förfaranden som avses i artikel 79.3 i avtalet i fortsättningen gälla för utarbetandet av sådan lagstiftning på området i fråga.

Artikel 4

Utbildning, yrkespraktik- och ungdomsfrågor

1. EFTA-staterna skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande delta i gemenskapsprogrammet Ungdom för Europa i enlighet med del VI.
2. Fr.o.m. den 1 januari 1995 skall EFTA-staterna delta enligt bestämmelserna i del VI i alla gemenskapens utbildnings- och ungdomsprogram som har inletts eller beslutats. Planeringen och utvecklingen av gemenskapens program på detta område skall fr.o.m. avtalets ikraftträdande ske enligt de förfaranden som avses i del VI, särskilt artikel 79.3.
3. EFTA-staterna skall i enlighet med artikel 82.1 a i avtalet bidra ekonomiskt till de program som anges i punkterna 1 och 2.
4. EFTA-staterna skall från det att de inleder samarbetet i program till vilka de enligt artikel 82.1 a bidrar ekonomiskt delta i full omfattning i alla de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av dessa program.
5. EFTA-staterna skall från tidpunkten för avtalets ikraftträdande delta i gemenskapens olika verksamheter för informationsutbyte, däribland, om så är lämpligt, kontakter och möten med experter samt seminarier och konferenser. Dessutom skall de avtalslutande parterna, genom Gemensamma EES-kommittén eller på annat sätt, ta andra initiativ som kan vara lämpliga i detta sammanhang.
6. De avtalslutande parterna skall främja ett ändamålsenligt samarbete mellan de behöriga organisationerna och institutionerna och andra organ inom sina respektive territorier, om detta bidrar till att stärka eller bredda samarbetet. Detta gäller särskilt de frågor som utgör verksamhetsområdet för Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen (CEDEFOP)¹.

¹ 375 R 0337: Rådets förordning (EEG) nr 337/75 av den 10 februari 1975 om inrättandet av ett europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen (EGT nr L 39, 13.2.1975, s. 1) i dess lydelse enligt

— 1 79 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 99),

— 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 170).

Artikel 5
Socialpolitik

1. På det socialpolitiska området skall den dialog som avses i artikel 79.1 i avtalet bl.a. bestå i att hålla möten och ordna kontakter mellan experter, undersöka frågor av gemensamt intresse inom särskilda områden, utbyta information om de avtalslutande parternas verksamheter, inventera samarbetsläget samt gemensamt genomföra sådana aktiviteter som seminarier och konferenser.

2. De avtalslutande parterna skall särskilt söka stärka samarbetet inom ramen för gemenskap-
sverksamhet som kan bli följden av följande gemenskapsrättsakter:

- 388 Y 0203: Rådets resolution av den 21 december 1987 om säkerhet, hygien och hälsa i arbetslivet (EGT nr C 28, 3.2.1988, s. 3),
- 391 Y 0531: Rådets resolution av den 21 maj 1991 om tredje medelfristiga handlingsprogrammet för gemenskapen på medellång sikt för jämställdhet mellan kvinnor och män (1991-1995) (EGT nr C 142, 31.5.1991, s. 1),
- 390 Y 0627(06): Rådets resolution av den 29 maj 1990 om åtgärder för att hjälpa långvarigt arbetslösa (EGT nr C 157, 27.6.1990, s. 4),
- 386 X 0379: Rådets rekommendation nr 86/379/EEG av den 24 juli 1986 om sysselsättning för de handikappade inom gemenskapen (EGT nr L 225, 12.8.1986, s. 43),
- 389 D 0457: Rådets beslut nr 89/457/EEG av den 18 juli 1989 om upprättandet av ett handlingsprogram för gemenskapen på medellång sikt för ekonomisk och social anpassning av de ekonomiskt och socialt missgynnade grupperna i samhället (EGT nr L 224, 2.8.1989, s. 10).

3. EFTA-staterna skall från tidpunkten för detta avtals ikraftträdande delta inom ramen för gemenskapens åtgärder för de äldre¹.

EFTA-staterna skall bidra ekonomiskt enligt artikel 82.1 b i avtalet.

EFTA-staterna skall delta i full omfattning i de EG-kommittéer som biträder EG-kommissionen i genomförandet eller utvecklingen av programmet utom när det gäller frågor som rör fördelningen av EG:s ekonomiska resurser mellan gemenskapens medlemsstater.

4. Gemensamma EES-kommittén skall fatta de nödvändiga besluten för att underlätta samarbetet mellan de avtalslutande parterna i gemenskapens framtida program och verksamhet på det socialpolitiska området.

¹ 391 D 0049: Rådets beslut nr 91/49/EEG av den 26 november 1991 (EGT nr L 28, 2.2.1991, s. 29).

5. De avtalsslutande parterna skall främja ett ändamålsenligt samarbete mellan de behöriga organisationerna och institutionerna och andra organ inom sina respektive territorier, där detta bidrar till att stärka eller bredda samarbetet. Detta gäller särskilt de frågor som utgör verksamhetsområdet för Europeiska fonden för förbättring av arbets- och levnadsvillkor¹.

Artikel 6
Konsumentskydd

1. På konsumentskyddsområdet skall de avtalsslutande parterna med alla lämpliga medel förstärka den ömsesidiga dialogen i syfte att bestämma områden och aktiviteter där ett närmare samarbete kan bidra till att deras mål uppnås.

2. De avtalsslutande parterna skall söka stärka samarbetet inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följden av nedan nämnda gemenskapsrättsakter, särskilt när det gäller att säkerställa konsumenternas inflytande och medbestämmande.

- 389 Y 1122(01): Rådets resolution av den 9 november 1989 om framtida prioriteringar för att åter slå fast ett program för konsumentskydd (EGT nr C 294, 22.11.1989, s. 1),
- 590 DC 0098: Treårig åtgärdsplan för konsumentpolitik inom EEG (1990-1992),
- 388 Y 1117(01): Rådets resolution av den 4 november 1988 om ökat konsumentdeltagande i standardiseringsarbetet (EGT nr C 293, 17.11.1988, s. 1).

¹ 375 R 1365: Rådets förordning (EEG) nr 1365/75 av den 26 maj 1975 om skapandet av en europeisk fond för förbättring av arbets- och levnadsvillkor (EGT nr L 139, 30.5.1975, s. 1) i dess lydelse enligt

- 1 79 H: Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 291, 19.11.1979, s. 111),
- 1 85 I: Anslutningsakten för Spanien och Portugal (EGT nr L 302, 15.11.1985, s. 170).

Artikel 7

Små och medelstora företag

1. Samarbetet i fråga om små och medelstora företag skall främjas särskilt inom ramen för gemenskapens åtgärder för att

- undanröja onödiga administrativa, finansiella och rättsliga hinder för affärsverksamhet,
- informera och hjälpa företag, särskilt små och medelstora företag, när det gäller politik och program som skulle kunna vara av betydelse för dem,
- främja samarbete och samverkan mellan företag, särskilt små och medelstora företag, från olika regioner inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2. De avtalsslutande parterna skall särskilt söka stärka samarbete inom ramen för gemenskap-
sverksamhet som kan bli följden av följande gemenskapsrättsakter:

- 388 Y 0727(02): Rådets resolution om förbättring av affärsmiljön och om exploaterings-
främjande åtgärder inom gemenskapen, speciellt i fråga om små och medelstora företag (EGT
nr C 197, 27.7.1988, s. 6),
- 389 D 0490: Rådets beslut nr 89/490/EEG av den 28 juli 1989 om förbättring av affärsmiljön
och främjande av utvecklingen av företag inom gemenskapen, särskilt av små och medelstora
företag (EGT nr L 239, 16.8.1989, s. 33),
- 389 Y 1007(01): Rådets resolution av den 26 september 1989 om utvecklingen av legoproduk-
tion inom gemenskapen (EGT nr C 254, 7.10.1989, s. 1),
- 390 X 0246: Rådets resolution av den 28 maj 1990 om genomförandet av en politik syftande
till administrativ förenkling till förmån för små och medelstora företag i medlemsstaterna (EGT
nr L 141, 2.6.1990, s. 55),
- 391 Y 0605: Rådets resolution av den 27 maj 1991 om handlingsprogrammet för små och
medelstora företag, inklusive företag inom hantverksindustri (EGT nr C 146, 5.6.1991, s. 3),
- 391 D 0319: Rådets beslut nr 91/319/EEG av den 18 juni 1991 om ändring av programmet för
att förbättra affärsmiljön och främja utvecklingen av företag inom gemenskapen, särskilt små
och medelstora företag, (EGT nr L 175, 4.7.1991, s. 32).

3. Gemensamma EES-kommittén skall från tidpunkten för avtalets ikraftträdande fatta de
nödvändiga besluten om de villkor, inklusive villkoren beträffande EFTA-staternas ekonomiska
bidrag, som skall gälla för samarbete inom ramen för gemenskapens verksamhet vid genomförandet
av rådets beslut om förbättring av affärsmiljön och främjande av utvecklingen av företag, särskilt små
och medelstora företag, inom gemenskapen¹ samt den verksamhet som blir följden av beslutet.

¹ 389 D 0490: Rådets beslut nr 89/490/EEG av den 28 juli 1989 (EGT nr C 239, 16.8.1989, s. 33).

Artikel 8

Turism

På turismens område skall den dialog som avses i artikel 79.1 i avtalet syfta till att bestämma områden och åtgärder där ett närmare samarbete skulle kunna bidra till att främja turismen och förbättra de allmänna förutsättningarna för turistindustrin inom de avtalsslutande parternas territorier.

Artikel 9

Den audiovisuella sektorn

Så snart som möjligt efter det att detta avtal har trätt i kraft skall, såvida inte frågan har avgjorts före den tidpunkten, de nödvändiga besluten fattas för att säkerställa EFTA-staternas deltagande i de program som har upprättats enligt rådets beslut 90/685/EEG av den 21 december 1990 om genomförandet av ett handlingsprogram för att främja utvecklingen av den europeiska audiovisuella industrin (MEDIA) (1991-1995) (EGT nr L 380, 31.12.1990, s. 37).

Artikel 10

Räddningstjänst

1. De avtalsslutande parterna skall söka stärka det samarbete inom ramen för gemenskapsverksamhet som kan bli följden av rådets och medlemsstaternas representanters inom rådet resolution 89/223/EEG av den 13 februari 1989 om förändringar i samarbetet på gemenskapsnivå avseende räddningstjänsten (EGT nr C 44, 23.2.1989, s. 3).
2. EFTA-staterna skall säkerställa att numret 112 införs inom deras territorier som enda europeiskt nödtelefonnummer i enlighet med bestämmelserna i rådets beslut 91/396/EEG av den 29 juli 1991 om införandet av ett enda europeiskt nödtelefonnummer (EGT nr L 217, 6.8.1991, s. 31).

**PROTOKOLL 32
OM FINANSIELLA VILLKOR FÖR GENOMFÖRANDE AV ARTIKEL 82**

Artikel 1

Förfarande vid fastställandet av EFTA-staternas finansiella medverkan

1. Förfarandet vid beräkningen av EFTA-staternas finansiella medverkan i gemenskapens verksamheter anges i följande punkter.
 2. EG-kommissionen skall senast den 30 maj varje budgetår, med relevant bakgrundsmaterial, tillställa Gemensamma EES-kommittén uppgift om:
 - a) De belopp vilka tagits upp "för information" i förslagen till anslag för ekonomiska åtaganden och anslagen för betalningar i det preliminära förslaget till allmän budget för Europeiska gemenskapen och vilka motsvarar de verksamheter som EFTA-staterna deltar i och som har beräknats i enlighet med bestämmelserna i artikel 82.
 - b) Den beräknade storleken av bidragen för EFTA-staternas deltagande i dessa verksamheter, som "för information" tagits upp i inkomstberäkningen i det preliminära budgetförslaget.
 3. Gemensamma EES-kommittén skall före den 1 juli varje år bekräfta att beloppen som avses i punkt 2 överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82 i avtalet.
 4. De belopp som tagits upp "för information" och som motsvarar EFTA-staternas medverkan såväl i anslagen för ekonomiska åtaganden som i anslagen för betalningar skall, liksom beloppen för bidragen, justeras när budgeten fastställs av den budgetansvariga myndigheten, så att bestämmelserna i artikel 82 blir iakttagna.
 5. Så snart den allmänna budgeten slutligt fastställts av den budgetansvariga myndigheten skall EG-kommissionen meddela Gemensamma EES-kommittén de belopp som redo-visas där "för information", både i inkomstberäkningen och i utgiftsberäkningen, och som motsvarar EFTA-staternas medverkan.
- Gemensamma EES-kommittén skall inom 15 dagar bekräfta att dessa belopp överensstämmer med bestämmelserna i artikel 82.
6. Senast den 1 januari varje budgetår skall EFTA-staternas ständiga kommitté meddela EG-kommissionen den slutliga fördelningen av bidraget mellan EFTA-staterna.
- Denna fördelning skall vara av bindande karaktär för varje EFTA-stat.
- Om denna information inte tillhandahållits före den 1 januari skall fördelningen från föregående år tillämpas provisoriskt.

Artikel 2

Förfarande för överföringen av EFTA-staternas bidrag

1. På grundval av de uppgifter som EFTA-staternas ständiga kommitté lämnat i enlighet med bestämmelserna i artikel 1.6 skall EG-kommissionen upprätta följande:

- a) Ett förslag till fordran i enlighet med artikel 28.1 i EG:s finansförordning¹ motsvarande beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på anslagen för ekonomiska åtaganden.

Upprättandet av förslaget till fordran skall föranleda EG-kommissionen att formellt öppna anslagen för ekonomiska åtaganden för berörda poster i den budgetstruktur som byggts upp för ändamålet.

Om gemenskapens budget inte fastställts vid budgetårets början skall bestämmelserna i artikel 9 i finansförordningen tillämpas.

- b) En betalningsbegäran i enlighet med artikel 28.2 i finansförordningen motsvarande beloppet för EFTA-staternas deltagande, beräknat på anslagen för betalningar.

2. Denna betalningsbegäran skall baseras på att varje EFTA-stat erlägger sitt bidrag i två delbetalningar, varav:

- sex tolfedelar av bidraget senast den 20 januari,
- sex tolfedelar av bidraget senast den 15 juli.

De sex tolfedelar som skall betalas senast den 20 januari beräknas dock på det belopp som redovisas "för information" i det preliminära budgetförslagets inkomstberäkning; korrigerings av de belopp som betalats enligt denna beräkning sker vid betalningen av de tolfedelar som skall betalas senast den 15 juli.

Om budgeten inte fastställts före den 30 mars sker även den andra betalningen enligt det belopp som förutses "för information" i det preliminära budgetförslaget; korrigeringen skall i detta fall ske tre månader efter det att det förfarande som förutses i artikel 1.5 slutförts.

När EFTA-staternas betalning av bidragen mottagits skall EG-kommissionen i formell mening öppna betalningsanslagen för berörda poster i den budgetstruktur som byggts upp för ändamålet, utan att detta påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 i finansförordningen.

3. Bidragen skall anges och betalas i ecu.

4. I detta syfte skall varje EFTA-stat hos sin centralbank eller hos någon annan institution som den utser för ändamålet öppna ett konto i ecu för kommissionens räkning.

¹ Finansförordningen från den 21 december 1977 som tillämpas på EG:s allmänna budget (EGT L 356 31.12.1977, s. 1) ändrad genom rådets förordning (Euratom, EKSG, EEG) nr 610/90 av den 13 mars 1990 (EGT L 70 16.3.1990, s. 1) i det följande kallad finansförordningen.

5. Vid varje tillfälle då inbetalning till det konto som anges i punkt 4 sker senare än de förfalldagar som anges i punkt 2 skall den berörda EFTA-staten betala dröjsmålsränta enligt en räntesats som motsvarar den räntesats för förfalldagens månad, med ett tillägg om 1,5 procentenheter, som Europeiska monetära samarbetsfonden tillämpar vid sina operationer i ecu och som publiceras varje månad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, serie C.

Artikel 3

Efterhandsjusteringar av bidragen

1. De belopp för EFTA-staternas medverkan som fastställts för varje berörd budgetpost i enlighet med bestämmelserna i artikel 82 i avtalet skall normalt sett vara oförändrade under budgetåret.

2. Vid upprättandet av årsbokslut för varje budgetår (n) och inom ramen för inkomst- och utgiftsredovisningen skall EG-kommissionen justera redovisningen, såvitt avser EFTA-staternas medverkan, varvid skall beaktas:

- ändringar som har ägt rum under budgetåret, antingen genom omfördelning eller genom tilläggsbudget,
- anslagens slutliga utfall för budgetåret, med hänsyn till eventuella underutnyttjanden och överföringar av medel mellan budgetår,
- belopp avseende sådana gemenskapskostnader som EFTA-staterna täcker individuellt eller betalningar som de gör in natura, t.ex. genom administrativt stöd.

Denna justering skall ske inom ramen för fastställandet av budgeten för följande år (n+2).

3. Om synnerliga omständigheter föranleder det, och i den mån proportionalitetsfaktorn måste säkerställas, kan EG-kommissionen efter godkännande av Gemensamma EES-kommittén begära att EFTA-staterna betalar ett tilläggsbidrag under det budgetår då avvikelser inträffar. Sådana tilläggsbidrag skall bokföras på de konton som anges i artikel 2.4 vid ett datum som fastställs av Gemensamma EES-kommittén och som så långt möjligt sammanfaller med den justering som förutses i artikel 2.2. Om bidragen inte bokförts i tid skall bestämmelserna i artikel 2.5 tillämpas.

4. Tillägsregler för genomförande av punkt 1 — 3 skall vid behov beslutas av Gemensamma EES-kommittén.

Detta skall särskilt gälla i fråga om det sätt på vilket hänsyn skall tas till belopp avseende sådana gemenskapskostnader som EFTA-staterna täcker individuellt eller betalningar som de gör in natura.

Artikel 4

Översyn

Bestämmelserna i

- artikel 2.1,
- artikel 2.2,
- artikel 3.2 och
- artikel 3.3

skall före den 1 januari 1994 ses över av Gemensamma EES-kommittén, och ändras utifrån erfarenheterna från genomförandet och med hänsyn till EG-beslut rörande EG:s finansförordning och/eller presentationen av gemenskapens allmänna budget.

Artikel 5

Genomförandevillkor

1. Användningen av de anslag som hänför sig till EFTA-staternas deltagande skall ske i enlighet med bestämmelserna i EG:s finansförordning.
2. I fråga om reglerna för anbudsförfaranden gäller dock att anbudsinfördran skall vara öppen för såväl alla EG-medlemsstater som alla EFTA-stater i den mån upphandlingen belastar budgetposter där EFTA-staterna medverkar.

Artikel 6

Information

1. Vid utgången av varje kvartal skall EG-kommissionen förse EFTA-staternas ständiga kommitté med ett utdrag ur sin redovisning med uppgift om läget, både vad gäller inkomster och utgifter, i fråga om genomförandet av de program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt.
2. När räkenskapsåret är avslutat skall EG-kommissionen till EFTA-staternas ständiga kommitté överlämna de uppgifter som avser program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt och som förekommer i inkomst- och utgiftsredovisningen samt i balansräkningen som upprättas i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 78 och 81 i EG:s finansförordning.
3. Gemenskapen skall förse EFTA-staternas ständiga kommitté med sådan ytterligare finansiell information som den senare skäligen kan begära i fråga om de program och andra verksamheter där EFTA-staterna medverkar finansiellt.

Artikel 7
Revision

1. Revisionen skall ske i enlighet med bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, EG:s finansförordning och tillämpliga föreskrifter inom de områden som anges i artiklarna 76 och 78 i avtalet, och den skall omfatta kontroll av inkomsternas beräkning och tillgänglighet lika väl som kontroll såvitt avser alla utgifter som hänför sig till EFTA-staternas deltagande, av utgifternas uppkomst och fördelning över tiden.
2. Lämpliga former för kontakter mellan gemenskapens och EFTA-staternas officiella revisionsmyndigheter skall upprättas i syfte att underlätta revisionen av de inkomster och utgifter som hänför sig till EFTA-staternas medverkan i gemenskapsaktiviteter enligt punkt 1.

Artikel 8

BNP-statistik som skall användas vid beräkning av proportionalitetsfaktorn

1. De BNP-uppgifter angivna till marknadspris som anges i avtalets artikel 82 skall vara de som offentliggörs som en följd av genomförandet av artikel 76 i avtalet.
2. Ett undantag från denna bestämmelse görs för budgetåren 1993 och 1994, då BNP-statistik som fastställts av OECD skall användas. Gemensamma EES-kommittén kan vid behov besluta att detta undantag skall gälla ett eller flera år därefter.

PROTOKOLL 33
OM SKILJEFÖRFARANDE

1. Om en tvist har hänskjutits till skiljeförfarande, skall det finnas tre skiljemän, om inte parterna i tvisten beslutar annorlunda.
2. De två sidorna i tvisten skall inom trettio dagar utse var sin skiljeman.
3. De sålunda utsedda skiljemännen skall gemensamt välja en ordförande, som skall vara medborgare hos en annan avtalsslutande part än de utsedda skiljemännen. Om de inte kan komma överens inom två månader från det att de utsågs, skall de välja ordförande bland sju personer upptagna i en förteckning som upprättats av Gemensamma EES-kommittén. Kommittén skall upprätta och aktualisera denna förteckning i enlighet med sin arbetsordning.
4. Om inte de avtalsslutande parterna beslutar annorlunda, skall skiljedomstolen själv anta sin arbetsordning. Den fattar sina avgöranden genom majoritetsbeslut.

PROTOKOLL 34
OM MÖJLIGHETEN FÖR EFTA-STATERNAS DOMSTOLAR ATT BEGÄRA ATT EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL BESLUTAR OM TOLKNINGEN AV EES-REGLER SOM MOTSVARAR EG-REGLER

Artikel 1

Om det i ett mål eller ärende som är anhängigt vid en domstol och andra dömande myndigheter i en EFTA-stat uppstår en fråga om tolkningen av bestämmelser i avtalet som i sak överensstämmer med bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i den lydelse dessa har genom ändringar eller tillägg, eller i rättsakter antagna i enlighet med dessa fördrag, får domstolen eller myndigheten om den anser det nödvändigt begära att Europeiska gemenskapernas domstol beslutar i frågan.

Artikel 2

En EFTA-stat som avser att använda sig av detta protokoll skall underrätta depositarien och Europeiska gemenskapernas domstol i vilken omfattning och under vilka förutsättningar protokollet skall gälla för dess domstolar eller andra dömande myndigheter.

Artikel 3

Depositarien skall underrätta de avtalsslutande parterna om varje underrättelse som avses i artikel 2.

**PROTOKOLL 35
OM GENOMFÖRANDET AV EES-REGLER**

Med beaktande av följande:

Syftet med detta avtal är att åstadkomma ett homogent europeiskt ekonomiskt samarbetsområde på grundval av gemensamma regler utan att någon avtalsslutande part behöver överlämna normgivningsmakt till någon institution inom Europeiska ekonomiska samarbetsrådet.

Detta måste följaktligen uppnås genom nationella förfaranden.

Enda artikel

För fall när det kan uppstå konflikter mellan genomförda EES-regler och andra författningsbestämmelser, förbinder sig EFTA-staterna att om det är nödvändigt införa en författningsbestämmelse som innebär att EES-reglerna skall ha företräde i dessa fall.

PROTOKOLL 36
OM STADGAN FÖR EES GEMENSAMMA PARLAMENTARIKER KOMMITTÉ

Artikel 1

Den EES gemensamma parlamentariker kommitté som upprättats genom artikel 95 i avtalet skall inrättas och fungera i enlighet med bestämmelserna i avtalet och denna stadga.

Artikel 2

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall bestå av sextiosex ledamöter.

Europaparlamentet respektive parlamenten i EFTA-staterna skall utse ett lika stort antal ledamöter av EES gemensamma parlamentariker kommittén.

Artikel 3

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall välja sin ordförande och viceordförande bland sina ledamöter.

Ordförandeskapet i kommittén skall utövas under perioder av ett år växelvis av en ledamot som utsetts av Europaparlamentet och en ledamot som utsetts av parlamentet i en EFTA-stat.

Kommittén skall utse sitt arbetsutskott.

Artikel 4

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall hålla allmänna sammanträden två gånger om året, växelvis inom EG och i en EFTA-stat. Kommittén skall vid varje sammanträde besluta var nästa allmänna sammanträde skall hållas. Extra sammanträden får hållas när kommittén eller dess arbetsutskott beslutar om det i enlighet med kommitténs arbetsordning.

Artikel 5

EES gemensamma parlamentariker kommitté skall själv anta sin arbetsordning genom beslut med två tredjedels majoritet av kommitténs ledamöter.

Artikel 6

Kostnaderna för deltagande i EES gemensamma parlamentariker kommitté skall bäras av det parlament som utsett en ledamot.

PROTOKOLL 37
MED DEN FÖRTECKNING SOM AVSES I ARTIKEL 101

1. Vetenskapliga livsmedelskommittén (kommissionens beslut 74/234/EEG).
2. Läkemedelskommittén (rådets beslut 75/320/EEG).
3. Vetenskapliga veterinärmedicinska kommittén (kommissionens beslut 81/651/EEG).
4. Kommittén för transportinfrastruktur (rådets beslut 78/174/EEG).
5. Administrativa kommissionen för social trygghet för migrerande arbetare (rådets förordning (EEG) 1408/71).
6. Kontaktkommittén för tvättning av pengar (rådets direktiv 91/308/EEG).
7. Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor (rådets förordning (EEG) 17/62.)
8. Rådgivande kommittén för koncentrationer (rådets förordning (EEG) 4064/89).

PROTOKOLL 38
OM DEN FINANSIELLA MEKANISMEN

Artikel 1

1. Genom den finansiella mekanismen skall ekonomiskt bistånd lämnas till utveckling och strukturanpassning i de regioner som anges i artikel 4 dels i form av räntesubventioner på lån, dels i form av direkta bidrag.
2. Den finansiella mekanismen skall finansieras av EFTA-staterna. Dessa skall ge Europeiska investeringsbanken ett uppdrag som den skall utföra enligt följande artiklar. EFTA-staterna skall upprätta en kommitté för den finansiella mekanismen, som skall fatta de beslut om räntesubventioner och bidrag som krävs enligt artiklarna 2 och 3.

Artikel 2

1. De räntesubventioner som avses i artikel 1 skall lämnas i samband med lån som beviljas av Europeiska investeringsbanken och skall så vitt möjligt uttryckas i ecu.
2. Räntesubventionerna på sådana lån skall fastställas till tre procentenheter per år i förhållande till Europeiska investeringsbankens räntesatser och skall ges under högst tio år för varje lån.
3. En amorteringsfri period på två år skall ges innan kapitalet börjar återbetalas med lika stora amorteringar.
4. Räntesubventionerna skall ges under förutsättning av godkännande från EFTA-kommittén för den finansiella mekanismen och med beaktande av EG-kommissionens yttrande.
5. Summan av de lån som skall vara berättigade till räntesubventioner enligt artikel 1 och som skall beviljas i lika stora rater skall under perioden 1993-1997 vara sammanlagt 1,5 miljarder ecu.

Artikel 3

1. Summan av de bidrag som avses i artikel 1 skall vara 500 miljoner ecu och skall beviljas i lika stora rater under perioden 1993-1997.
2. Dessa bidrag skall betalas ut av Europeiska investeringsbanken på grundval av förslag från de mottagande EG-medlemsstaterna efter inhämtande av EG-kommissionens yttrande och med godkännande av EFTA-kommittén för den finansiella mekanismen, som fortlöpande skall informeras under hela processen.

Artikel 4

1. Det ekonomiska bistånd som avses i artikel 1 skall begränsas till projekt som genomförs av offentliga myndigheter och offentliga eller privata företag i Grekland, ön Irland, i Portugal och de regioner i Spanien som är uppräknade i tillägget. Varje regions andel av det totala ekonomiska biståndet skall bestämmas av gemenskapen, som skall informera EFTA-staterna.
2. De projekt skall prioriteras som lägger särskild vikt vid miljön (inbegripet stadsplanering), transport (inbegripet transportinfrastruktur) eller utbildning. När det gäller projekt som presenteras av privata företag skall särskild hänsyn tas till små och medelstora företag.
3. Den högsta stödandelen för ett projekt som stöds av den finansiella mekanismen skall fastställas till en nivå som inte är oförenlig med EG-politiken i detta avseende.

Artikel 5

EFTA-staterna skall komma överens med Europeiska investeringsbanken och EG-kommissionen om en ordning som av alla parter kan anses ändamålsenlig för att säkerställa att den finansiella mekanismen fungerar väl. Beslut skall också fattas i detta sammanhang om kostnaderna för administrationen av den finansiella mekanismen.

Artikel 6

Europeiska investeringsbanken skall ha rätt att delta som observatör i Gemensamma EES-kommitténs sammanträden när ärenden med anknytning till den finansiella mekanismen och som berör banken står på dagordningen.

Artikel 7

Ytterligare bestämmelser om genomförandet av den finansiella mekanismen kan vid behov fastställas av den gemensamma EES-kommittén för den finansiella mekanismen.

TILLÄGG TILL PROTOKOLL 38

Lista över spanska regioner som är berättigade till ekonomiskt bistånd

Andalucia
Asturias
Castilla y León
Castilla-La Mancha
Ceuta-Melilla
Valencia
Extremadura
Galicia
Islas Canarias
Murcia

PROTOKOLL 39
OM ECUN

Med "ecu" avses i detta avtal ecun enligt den definition som har fastställts av gemenskapens behöriga myndigheter. I alla rättsakter som det hänvisas till i bilagorna till avtalet skall "europeiska beräkningsenheter" ersättas med "ecu".

**PROTOKOLL 40
OM SVALBARD**

1. När EES-avtalet ratificeras skall Norge ha rätt att undanta Svalbards territorium från avtalets tillämpningsområde.
2. Om Norge begagnar sig av denna rätt, skall gällande avtal som är tillämpliga på Svalbard, bl.a. Konventionen om upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, Frihandelsavtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Norge samt Frihandelsavtalet mellan, å ena sidan, medlemsstaterna i Europeiska kol- och stål gemenskapen och Europeiska kol- och stål gemenskapen och, å andra sidan, Norge, fortfarande vara tillämpliga på Svalbards territorium.

**PROTOKOLL 41
OM BEFINTLIGA AVTAL**

I enlighet med bestämmelserna i artikel 120 i EES-avtalet har de avtalslutande parterna enats om att följande befintliga bilaterala eller multilaterala avtal som gäller mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen å ena sidan och en eller flera EFTA-stater å den andra, skall vara tillämpliga även efter ikraftträdandet av EES-avtalet.

29.4.1963/
3.12.1976	Internationella kommissionen för skydd av floden Rhen mot miljöföreningar. Blandavtal mellan Schweiziska Edsförbundet och Europeiska ekonomiska gemenskapen, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna.
3.12.1976	Skydd av floden Rhen mot kemiska föreningar. Blandavtal mellan Schweiziska Edsförbundet och Europeiska ekonomiska gemenskapen, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna.
1.12.1987	Avtal mellan Republiken Österrike å ena sidan och Förbundsrepubliken Tyskland och Europeiska ekonomiska gemenskapen å den andra om samarbete vid vård av vattenresurserna i Donaubäckenet.
19.11.1991	Avtal i form av skriftväxling mellan Österrike och Europeiska ekonomiska gemenskapen om försäljning av bordsviner från gemenskapen och "lantvin" i flaskor inom Österrikes territorium.

PROTOKOLL 42
OM BILATERALA ARRANGEMANG FÖR VISSA JORDBRUKSPRODUKTER

De avtalslutande parterna noterar att bilaterala överenskommelser om handel med jordbruksprodukter har undertecknats samtidigt som detta avtal. Dessa överenskommelser som ytterligare utvecklar eller kompletterar överenskommelser som träffats tidigare av de avtalslutande parterna och dessutom återspeglar bl.a. deras gemensamt beslutade mål att bidra till att minska sociala och ekonomiska skillnader mellan deras regioner, skall träda i kraft senast vid tid-punkten för ikraftträdandet av detta avtal.

PROTOKOLL 43
OM AVTALET MELLAN EEG OCH ÖSTERRIKE OM GODSTRANSPORTER I TRANSIT PÅ VÄG OCH JÄRNVÄG

De avtalsslutande parterna noterar att samtidigt med föreliggande avtal har ett bilateralt avtal undertecknats mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike om godstransporter i transit på väg och järnväg.

Bestämmelserna i det bilaterala avtalet skall ha företräde framför bestämmelserna i föreliggande avtal i den mån de täcker samma ämnesområde och i enlighet med vad som anges i detta avtal.

Sex månader innan avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike om godstransporter i transit på väg eller järnväg upphör att gälla, skall parterna tillsammans granska situationen inom vägtransportområdet.

PROTOKOLL 44
OM AVTALET MELLAN EEG OCH SCHWEIZ OM GODSTRANSPORTER PÅ VÄG
OCH JÄRNVÄG

De avtalsslutande parterna noterar att samtidigt med föreliggande avtal har ett bilateralt avtal undertecknats mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.

Bestämmelserna i det bilaterala avtalet skall ha företräde framför bestämmelserna i föreliggande avtal i den mån de täcker samma ämnesområde och i enlighet med vad som anges i detta avtal.

Sex månader innan avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg upphör att gälla, skall parterna tillsammans granska situationen inom vägtransportområdet.

**PROTOKOLL 45
OM ÖVERGÅNGSPERIODER FÖR SPANIEN OCH PORTUGAL**

De avtalsslutande parterna anser att avtalet inte inverkar på de övergångsperioder som har medgivits Spanien och Portugal genom akten om deras anslutning till Europeiska gemenskaperna och som kan fortsätta att gälla efter avtalets ikraftträdande oberoende av de övergångsperioder som har fastställts i själva avtalet.

PROTOKOLL 46
OM UTVECKLINGEN AV SAMARBETET INOM FISKERISEKTORN

De avtalsslutande parterna skall i ljuset av resultaten av översyner vartannat år av läget i samarbetet inom fiskerisektorn söka utveckla detta samarbete på en harmonisk och ömsesidigt förmånlig grundval och inom ramen för sin respektive fiskeripolitik. Den första översynen skall äga rum före utgången av 1993.

PROTOKOLL 47
OM AVSKAFFANDE AV TEKNISKA HANDELSHINDER FÖR VIN

De avtalslutande parterna skall tillåta import av och handel med vinprodukter som har sitt ursprung i deras respektive territorier och i överensstämmelse med gemenskapsrätten, såsom den anpassats inom ramen för detta avtal och som framgår av tillägget till detta protokoll vad beträffar produktdefinitioner, oenologisk praxis, sammansättning av produkter och regler när det gäller omsättning och handel.

I detta protokoll skall beteckningen "ursprungsprodukter" förstås som "vinprodukter, i vilka alla druvor eller andra ämnen erhållna från druvor som används i produkten är helt framställda inom EES-området".

För alla andra ändamål än handel mellan EFTA-länderna och gemenskapen får EFTA-länderna fortsätta att tillämpa sin nationella lagstiftning.

Bestämmelserna i protokoll 1 om övergripande anpassning skall tillämpas på de rättsakter som anges i tillägget till detta protokoll. EFTA-ländernas ständiga kommitté skall fullgöra de funktioner som nämns i punkterna 4.d och 5 i protokoll 1.

TILLÄGG

1. **373 R 2805:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2805/73/EEG av den 12 oktober 1973 som fastställer en lista över vita kvalitetsviner, framställda i specificerade områden och importerade vita kvalitetsviner, som har en viss halt svaveldioxid, och fastställer vissa övergångsbestämmelser som hänför sig till halten svaveldioxid i vin, framställt före 1 oktober 1973 (EGT nr L 289, 16.10.1973, s. 21), ändrad genom:
 - **373 R 3548:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3548/73 av den 21 december 1973 (EGT nr L 361, 29.12.1973, s. 35).
 - **375 R 2160:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2160/75 av den 19 augusti 1975 (EGT nr L 220, 20.8.1975, s. 7).
 - **377 R 0966:** Kommissionens förordning (EEG) nr 966/77 av den 4 maj 1977 (EGT nr L 115, 6.5.1977, s. 7).

Bestämmelserna i förordningen skall inom ramen för detta avtal tillämpas med följande anpassning:

 - Viner som har sitt ursprung i EFTA-länder och för vilka bestämmelserna i denna förordning är relevanta skall fortsätta att omfattas av avsnitt B i artikel 1.
2. **374 R 2319:** Kommissionens förordning nr 2319/74/EEG av den 10 september 1974 som specificerar vissa vinodlande områden som får framställa bordsvin med en maximal total alkoholhalt av 17% (EGT nr L 248, 11.9.1974, s. 7).
3. **378 R 1972:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1972/78 av den 16 augusti 1978 som fastställer detaljerade regler för oenologisk praxis (EGT nr L 226, 17.8.1978, s. 11), i dess lydelse enligt:
 - **380 R 0045:** Kommissionens förordning (EEG) nr 45/80 av den 10 januari 1980 (EGT nr L 7, 11.1.1980, s. 12).
4. **379 R 0358:** Rådets förordning (EEG) nr 358/79 av den 5 februari 1979 om mousserande vin som framställts i gemenskapen och som definieras i punkt 13 i bilaga 2 till förordning (EEG) nr 337/79 (EGT nr L 54, 5.3.1979, s. 130), i dess lydelse enligt:
 - **379 R 2383:** Rådets förordning (EEG) nr 2383/79 av den 29 oktober 1979 (EGT nr L 274, 31.10.1979, s. 8).
 - **179 H:** Anslutningsakten för Grekland (EGT nr L 292, 19.11.1979, s. 83).
 - **380 R 3456:** Rådets förordning (EEG) nr 3456/80 av den 22 december 1980 (EGT nr L 360, 31.12.1980, s. 18).
 - **384 R 3686:** Rådets förordning (EEG) nr 3686/84 av den 19 december 1984 (EGT nr L 341, 29.12.1984, s. 3).

- **385 R 3310:** Rådets förordning (EEG) nr 3310/85 av den 18 november 1985 (EGT nr L 320, 29.11.1985, s. 19).
 - **385 R 3805:** Rådets förordning (EEG) nr 3805/85 av den 20 december 1985 (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 39).
 - **389 R 2044:** Rådets förordning (EEG) nr 2044/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 8).
 - **390 R 1328:** Rådets förordning (EEG) nr 1328/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 23.5.1990, s. 74).
 - **391 R 1735:** Rådets förordning (EEG) nr 1735/91 av den 13 juni 1991 (EGT nr L 163, 26.6.1991, s. 9).
5. **383 R 2510:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2510/83 av den 7 september 1983 med bestämmelser om ett undantag gällande halten av flyktiga syror i vissa viner (EGT nr L 248, 8.9.1983, s. 16).
6. **384 R 2394:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2394/84 av den 20 augusti 1984 som fastställer villkor för jonbytarmassor och detaljerade genomföranderegler vid framställning av renad, koncentrerad druvmust (EGT nr L 224, 21.8.1984, s. 8), i dess lydelse enligt:
- **385 R 0888:** Kommissionens förordning (EEG) nr 888/85 av den 2 april 1985 (EGT nr L 96, 3.4.1985, s. 14).
 - **386 R 2751:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2751/86 av den 4 september 1986 (EGT nr L 253, 5.9.1986, s. 11).
7. **385 R 3309:** Rådets förordning (EEG) nr 3309/85 av den 18 november 1985 som anger allmänna regler för beskrivning och presentation av mousserande vin och mousserande vin med tillsatt kolsyra (EGT nr L 320, 29.11.1985, s. 9), i dess lydelse enligt:
- **385 R 3805:** Rådets förordning (EEG) nr 3805/85 av den 20 december 1985 (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 39).
 - **386 R 1626:** Rådets förordning (EEG) nr 1626/86 av den 6 maj 1986 (EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 3).
 - **387 R 0538:** Rådets förordning (EEG) nr 538/87 av den 23 februari 1987 (EGT nr L 55, 25.2.1987, s. 4).
 - **389 R 2045:** Rådets förordning (EEG) nr 2045/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 12).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) Första strecksatsen i artikel 3.4 skall inte tillämpas.
- b) Artikel 5.2 skall kompletteras på följande sätt:
 - h) när det gäller mousserande kvalitetsvin som anges i avdelning 3 i förordningen (EEG) nr 358/79, och med ursprung i
 - Österrike: "Qualitätsschaumwein", "Qualitätssekt".
- c) Artikel 6 skall kompletteras på följande sätt:
 - 5.b) Termen "Hauersekt" skall reserveras för mousserande kvalitetsvin som motsvarar mousserande kvalitetsvin som producerats i ett specificerat område i enlighet med avdelning 3 i förordningen (EEG) nr 358/79 och artikel 6.4 i förordningen (EEG) nr 3309/85, under förutsättning att de
 - är framställda i Österrike,
 - är framställda av druvor som är skördade i samma vingård där producenten tillverkar vin från druvor, avsedda för framställning av mousserande kvalitetsvin,
 - säljs av producenten med etiketter som anger vingården, vinsorten och året,
 - regleras av österrikisk lag.
8. **385 R 3803:** Rådets förordning (EEG) nr 3803/85 av den 20 december 1985 som fastställer bestämmelser som gör det möjligt att härleda ursprunget hos spanska röda bordsviner och gör det möjligt att följa deras kommersiella spridning (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 36).
9. **385 R 3804:** Rådets förordning (EEG) nr 3804/85 av den 20 december 1985 som upprättar en förteckning över marker under vinodling i vissa spanska områden, där bordsvin får ha en faktisk alkoholhalt som är lägre än gemenskapens krav (EGT nr L 367, 31.12.1985, s. 37).
10. **386 R 0305:** Kommissionens förordning nr 305/86/EEG av den 12 februari 1986 om den maximala, totala halten av svaveldioxid i vin som tillverkats i gemenskapen före den 1 september 1986 och under en övergångsperiod i importerat vin (EGT nr L 38, 13.2.1986, s. 13).
11. **386 R 1627:** Rådets förordning nr 1627/86/EEG av den 6 maj 1986 som fastställer regler för beskrivning av speciella viner med hänsyn till angivande av alkoholstyrka (EGT nr L 144, 29.5.1986, s. 4).
12. **386 R 1888:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1888/86 av den 18 juni 1986 om den maximala, totala halten av svaveldioxid i vissa mousserande viner som härrör från gemenskapen och är framställda före den 1 september 1986 och under en övergångsperiod i importerade mousserande viner (EGT nr L 163, 19.6.1986, s. 19).

13. **386 R 2094:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2094/86 av den 3 juli 1986 som fastställer detaljerade regler för användning av vinsyra för reducering eller borttagande av syror i specificerade vinprodukter i vissa regioner i zon A (EGT nr L 180, 4.7.1986, s. 17), i dess lydelse enligt:
- **386 R 2736:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2736/86 (EGT nr L 252, 4.9.1986, s. 15).
14. **386 R 2707:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2707/86 av den 28 augusti 1986 som fastställer detaljerade regler för beskrivning och presentation av mousserande vin och mousserande vin med tillsatt kolsyra (EGT nr 246, 30.8.1986, s. 71), i dess lydelse enligt:
- **386 R 3378:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3378/86 av den 4 november 1986 (EGT nr L 310, 5.11.1986, s. 5).
 - **387 R 2249:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2249/87 av den 28 juli 1987 (EGT nr L 207, 29.7.1987, s. 26).
 - **388 R 0575:** Kommissionens förordning (EEG) nr 575/88 av den 1 mars 1988 (EGT nr L 56, 2.3.1988, s. 22).
 - **388 R 2657:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2657/88 av den 25 augusti 1988 (EGT nr L 237, 27.8.1988, s. 17).
 - **389 R 0596:** Kommissionens förordning (EEG) nr 596/89 av den 8 mars 1989 (EGT nr L 65, 9.3.1989, s. 9).
 - **390 R 2776:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2776/90 av den 27 september 1990 (EGT nr L 267, 29.9.1990, s. 30).
 - **390 R 3826:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3826/90 av den 18 december 1990 (EGT nr L 366, 29.12.1990, s. 58).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

i bilaga 2 skall inte punkt 1 tillämpas.

15. **387 R 0822:** Rådets förordning (EEG) nr 822/87 av den 16 mars 1987 om den gemensamma marknadsordningen för vin (EGT nr L 84, 27.3.1987, s. 1), i dess lydelse enligt:
- **387 R 1390:** Rådets förordning (EEG) nr 1390/87 av den 18 maj 1987 (EGT nr L 133, 22.5.1987, s. 3).
 - **387 R 1972:** Rådets förordning (EEG) nr 1972/87 av den 2 juli 1987 (EGT nr L 184, 3.7.1987, s. 26).
 - **387 R 3146:** Rådets förordning (EEG) nr 3146/87 av den 19 oktober 1987 (EGT nr L 300, 23.10.1987, s. 4).

- **387 R 3992:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3992/87 av den 23 december 1987 (EGT nr L 377, 31.12.1987, s. 20).
- **388 R 1441:** Rådets förordning (EEG) nr 1441/88 av den 24 maj 1988 (EGT nr L 132, 28.5.1988, s. 1).
- **388 R 2253:** Rådets förordning (EEG) nr 2253/88 av den 19 juli 1988 (EGT nr L 198, 26.7.1988, s. 35).
- **388 R 2964:** Rådets förordning (EEG) nr 2964/88 av den 26 september 1988 (EGT nr L 269, 29.9.1988, s. 5).
- **388 R 4250:** Rådets förordning (EEG) nr 4250/88 av den 21 december 1988 (EGT nr L 373, 31.12.1988, s. 55).
- **389 R 1236:** Rådets förordning (EEG) nr 1236/89 av den 3 maj 1989 (EGT nr L 128, 11.5.1989, s. 31).
- **390 R 0388:** Rådets förordning (EEG) nr 388/90 av den 12 februari 1990 (EGT nr L 42, 16.2.1990, s. 9).
- **390 R 1325:** Rådets förordning (EEG) nr 1325/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 23.5.1990, s. 19).
- **390 R 3577:** Rådets förordning (EEG) nr 3577/90 av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 23).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) Artikel 1.1, 1.4.c, 1.4.e, 1.4.g och andra stycket av 1.4 skall inte tillämpas.
- b) Med avvikelse från artikel 1.6 för Schweiz börjar marknadsåret för vin den 1 juli varje år och slutar den 30 juni följande år.
- c) Avdelningarna 1, med undantag av artikel 13, 3 och 4 skall inte tillämpas.
- d) Österrike, Schweiz och Liechtenstein skall skapa ett klassificeringsschema för vinsorter som skall upprättas i enlighet med de principer som fastlagts i artikel 13.
- e) I artikel 16.7 "Blandning av vin som härrör från ett tredje land" skall läsas "Blandning av vin som härrör från ett tredje land eller en EFTA-stat.
- f) För produkter som framställts på sina respektive territorier, får Österrike, Schweiz och Liechtenstein tillämpa sin nationella lagstiftning i fråga om praxis som hänvisas till i artiklarna 18, 19, 21, 22, 23 och 24.
- g) Artikel 20 skall inte tillämpas.

- h) Med avvikelse från artikel 66.1 får följande kvalitetsviner som framställts i Österrike enligt speciella metoder överstiga 18 men inte 22 millickvivalenter av flyktiga syror per liter: "Ausbruch", "Beerenauslese", "Trockenbeerenauslese", "Eiswein" och "Strohwein".
- i) Artiklarna 70, 75, 76, 80 och 85 skall inte tillämpas.
- j) Artikel 78 skall omfattas av punkt 3 i protokoll 1.
- k) Bilaga 1 skall kompletteras på följande sätt
- a) "Strohwein": Produkten med ursprung i Österrike och framställd enligt de bestämmelser som är fastställda i artikel 17.3.1 i den österrikiska vinlagen (Österreichisches Weingesetz, 1985).
- b) Druvmust under jäsnings, som är framställd i enlighet med de bestämmelser som finns i punkt 3 av bilaga 1, får betecknas som
- "Sturm": Om den har sitt ursprung i Österrike.
 - "Federweiss" eller "Federweisser": Om den har sitt ursprung i Schweiz eller Liechtenstein.
- Av tekniska skäl kan emellertid den verkliga alkoholstyrkan i volymprocent undantagsvis överstiga 3/5 av den totala alkoholhalten i volymprocent.
- c) Termen "Tafelwein" och dess motsvarigheter som det hänvisas till i punkt 13 skall inte användas för vin som har sitt ursprung i Österrike.
- l) Bilagorna 3, 5 och 7 skall inte tillämpas.
- m) I bilaga 4, skall Österrike, Liechtenstein och Schweiz anses tillhöra vinproducerande zon B.
- n) Med avvikelse från bilaga 6
- Österrike får behålla det allmänna förbudet mot sorbinsyra
 - Norge och Sverige får upprätthålla det allmänna förbudet mot meta-vinsyra
 - Vin som har sitt ursprung i Österrike, Liechtenstein och Schweiz får behandlas med silverklorid enligt ländernas respektive vinlagar

16. **387 R 0823:** Rådets förordning (EEG) nr 823/87 av den 16 mars 1987 som fastställer speciella bestämmelser med avseende på kvalitetsvin som tillverkas i specificerade områden (EGT nr L 084, 27.3.1987, s. 59), i dess lydelse enligt:

- **389 R 2043:** Rådets förordning (EEG) nr 2043/89 av den 19 juni 1989 (EGT nr L 202, 14.7.1989, s. 1).
- **390 R 3577:** Rådets förordning (EEG) nr 3577/90 av den 4 december 1990 (EGT nr L 353, 17.12.1990, s. 23).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Vinprodukter som härrör från EFTA-länder skall anses motsvara kvalitetsvin som framställts i specificerade områden ("KVFSO"), under förutsättning att de överensstämmer med nationell lagstiftning som inom ramen för detta protokoll skall överensstämma med principerna i artikel 2.

Beskrivningen "KVFSO" samt de andra beskrivningarna som anges i artikel 1.2 andra stycket i denna förordning får emellertid inte användas för dessa viner.

Förteckningarna över kvalitetsvin som upprättats av vinproducerande EFTA-länder skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

17. **387 R 1069:** Kommissionens förordning (EEG) nr 1069/87 av den 15 april 1987 som fastställer detaljerade regler beträffande angivande av alkoholstyrkan på etiketterna till specialvin (EGT nr L 104, 16.4.1987, s. 14).
18. **388 R 3377:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3377/88 av den 28 oktober 1988 som ger Storbritannien tillstånd att under vissa förhållanden tillåta en ytterligare ökning av alkoholstyrkan i vissa bordsviner (EGT nr L 296, 29.10.1988, s. 69).
19. **388 R 4252:** Rådets förordning (EEG) nr 4252/88 av den 21 december 1988 om tillverkning av och handel med likörvin som framställts i gemenskapen (EGT nr L 373, 31.12.1988, s. 59), ändrad genom:
 - **390 R 1328:** Förordning (EEG) nr 1328/90 av den 14 maj 1990 (EGT nr L 132, 25.3.1990, s. 24).
20. **389 R 0986:** Kommissionens förordning (EEG) nr 986/89 av den 10 april 1989 om följesedlar för transport av vinprodukter och de relevanta förteckningar som skall föras (EGT nr L 106, 18.4.1989, s. 1), i dess lydelse enligt:
 - **389 R 2600:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2600/89 av den 25 augusti 1989 (EGT nr L 251, 29.8.1989, s. 5).
 - **390 R 2246:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2245/90 av den 31 juli 1990 (EGT nr L 203, 1.8.1990, s. 50).
 - **390 R 2776:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2776/90 av den 27 september 1990 (EGT nr L 267, 29.9.1990, s. 30).
 - **391 R 0592:** Kommissionens förordning (EEG) nr 592/91 av den 12 mars 1991 (EGT nr L 66, 13.3.1991, s. 13).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artikel 10.4 och avdelning 2 skall inte tillämpas.

21. **389 R 2202:** Kommissionens förordning nr 2202/89/EEG av den 20 juli 1989 som definierar termerna "blandning", "vinifiering", "tappare" och "tappning" (EGT nr L 209, 21.7.1989, s. 31).
22. **389 R 2392:** Rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 som fastställer allmänna regler för beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT nr L 232, 9.8.1989, s. 13), ändrad genom:
- **389 R 3886:** Rådets förordning (EEG) nr 3886/89 av den 11 december 1989 (EGT nr L 378, 27.12.1989, s. 12).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) För vinprodukter med ursprung i Österrike, Schweiz och Liechtenstein skall beskrivningskraven i kapitel 2 tillämpas i stället för kraven i kapitel 1.
- b) I enlighet med kraven i artikel 25.1.d skall beteckningen "bordsvin" eller "lantvin" och dess motsvarigheter användas i kombination med namnet på ursprungslandet.
- c) För bordsvin som har sitt ursprung i Schweiz respektive Liechtenstein får termerna "Landwein", "Vin de pays" och "Vino tipico" användas under förutsättning att producentlandet i fråga har fastställt regler för användning i enlighet med åtminstone följande villkor:
- Specifik geografisk hänvisning.
- Vissa produktionskrav, särskilt när det gäller druvsorter, minsta naturliga alkoholstyrka räknat i volymprocent och organoleptiska egenskaper.

23. **389 R 3677:** Rådets förordning nr 3677/89/EEG av den 7 december 1989 om den totala alkoholstyrkan i volymprocent och den totala syrahalten hos vissa importerade kvalitetsviner samt upphävande av förordning (EEG) nr 2931/80 (EGT nr L 360, 9.12.1989, s. 1), i dess lydelse enligt:
- **390 R 2178:** Rådets förordning (EEG) nr 2178/90 av den 24 juli 1990 (EGT nr L 198, 28.7.1990, s. 9).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

— Artikel 1.1.a och 1.1.c skall inte tillämpas.

24. **390 R 0743:** Kommissionens förordning (EEG) nr 743/90 av den 28 mars 1990 som föreskriver en avvikelse från vissa bestämmelser om halten av flyktiga syror i vissa viner (EGT nr L 82, 29.3.1990, s. 20).
25. **390 R 2676:** Kommissionens förordning (EEG) nr 2676/90 av den 17 september 1990 som bestämmer gemenskapens metoder för analys av vin (EGT nr L 272, 3.10.1990, s. 1).

26. **390 R 3201:** Kommissionens förordning (EEG) nr 3201/90 av den 16 oktober 1990 som fastställer detaljerade regler för beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT nr L 309, 8.11.1990, s. 1).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

- a) I artikel 5.3 första stycket, andra strecksatsen skall följande termer läggas till: "Weinhauer" och "Hauer".
- b) I bilaga 1 punkt 4 (Österrike) skall följande termer läggas till
- "Strohwein"
 - "Qualitätswein".
- c) I bilaga 1, punkt 12 (Schweiz) skall följande termer läggas till
- "La Gerle"
 - "appellation d'origine controlée"
 - "appellation d'origine".
- d) I bilaga 2 skall följande läggas till punkt 17 under A (Schweiz)
- "19. Kantonen Jura
Namn på de lokala administrativa området: Buix".
- e) Bilaga 2 skall kompletteras på följande sätt

23. LIECHTENSTEIN

Viner som har ett av följande namn som ursprungs-beteckning för vinodlingsområdet:

- Balzers
- Benden
- Eschen
- Mauren
- Schaan
- Triesen
- Vaduz

f) Bilaga 4, stycket 17 (Schweiz) skall kompletteras enligt följande:

i) Den vänstra kolumnen skall kompletteras med följande sorter:

- Rèze
- Kerner
- Charmont
- Bacchus
- Gamay
- Humagne rouge
- Cornalin
- Cabernet franc
- Diolinoir
- Gamaret
- Granoir

ii) Termen "Humagne blanche" läggs till i högra kolumnen som synonym för "Humagne".

g) I bilaga 5, stycket 2, skall följande tilläggas:

"4. I Österrike, följande viner producerade i vinodlingsområdena i Burgenland, Niederösterreich, Steiermark och Wien

- Kvalitetsvin gjort av "Gewürztraminer" och "Muskat-Ottonel"
- Beerenauslese, Trockenbeerenauslese, Eiswein, Strohwein, Ausbruch"

27. **390 R 3220:** Kommissionens förordning nr 3220/90/EEG av den 7 november 1990 som fastställer bestämmelser för användning av viss oenologisk praxis som föreskrivs i rådets förordning (EEG) nr 822/87 (EGT nr L 308, 8.11.1990, s. 22).

28. **390 R 3825:** Kommissionens förordning nr 3825/90/EEG av den 19 december 1990 om övergångsåtgärder som är tillämpliga i Portugal från och med den 1 januari till den 1 september 1991 inom vinsektorn (EGT nr L 366, 29.12.1990, s. 56).

Bestämmelserna i förordningen skall, inom ramen för detta avtal, tillämpas med följande anpassning:

Artiklarna 2, 4 och 5 skall inte tillämpas.

**PROTOKOLL 48
OM ARTIKEL 105 OCH 111**

Beslut som fattats av Gemensamma EES-kommittén enligt artikel 105 och 111 kan inte påverka EG-domstolens rätts-praxis.

**PROTOKOLL 49
OM CEUTA OCH MELILLA**

Produkter som omfattas av avtalet och som har sitt ursprung i EES-området skall, när de importeras till Ceuta eller Melilla, i alla avseenden åtnjuta samma tullordning som den som tillämpas på produkter med ursprung i gemenskapens tullterritorium enligt protokoll nr 2 i Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

EFTA-staterna skall, i fråga om import av produkter som omfattas av avtalet och som har sitt ursprung i Ceuta och Melilla, tillämpa samma tullordning som den som tillämpas på produkter som är importerade från och har sitt ursprung i EES-området.

SLUTAKT

De befullmäktigade ombuden för:

EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN,
EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN,

nedan benämnda "gemenskapen", och för:

BELGIEN
DANMARK
TYSKLAND
GREKLAND
SPANIEN
FRANKRIKE
IRLAND
ITALIEN
LUXEMBURG
NEDERLÄNDERNA
PORTUGAL
STORBRIANNIEN

som är avtalslutande parter i Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA EKONOMISKA GEMENSKAPEN och Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN,

nedan benämnda "EG-medlemsstaterna",

och

de befullmäktigade ombuden för:

FINLAND
ISLAND
LIECHTENSTEIN
NORGE
SVERIGE
SCHWEIZ
ÖSTERRIKE

nedan benämnda "EFTA-staterna",

har vid ett möte i Oporto, Portugal idag den 2 maj 1992 för att underteckna avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, nedan benämnt EES-avtalet, godkänt följande handlingar:

- I. Avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde.
- II. De handlingar som anges nedan och som är bifogade avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde:
 - A. Protokoll 1 om övergripande anpassning.
 - Protokoll 2 om varor som undantagits från avtalets tillämpningsområde i enlighet med artikel 8.3.a.
 - Protokoll 3 om varor som avses i artikel 8.3.b i avtalet.
 - Protokoll 4 om ursprungsregler.
 - Protokoll 5 om fiskala tullar (Schweiz/Liechtenstein).
 - Protokoll 6 om uppbyggnaden av obligatoriska reservförråd i Schweiz och Liechtenstein.
 - Protokoll 7 om kvantitativa restriktioner som Island får behålla.
 - Protokoll 8 om statliga monopol.
 - Protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter.
 - Protokoll 10 om förenkling av kontroller och formaliteter vid godsbefordran.
 - Protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor.
 - Protokoll 12 om avtal med tredje land om bedömning av överensstämmelse.
 - Protokoll 13 om icke-tillämpligheten av anti-dumpningsåtgärder och utjämningstullar.
 - Protokoll 14 om handel med kol och stål.
 - Protokoll 15 om övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein).
 - Protokoll 16 om åtgärder på den sociala trygghetens område avseende övergångsperioder för fri rörlighet för personer (Schweiz och Liechtenstein).
 - Protokoll 17 om artikel 34.
 - Protokoll 18 om interna förfaranden för genomförande av artikel 43.
 - Protokoll 19 om sjöfart.
 - Protokoll 20 om tillgång till inre vattenvägar.
 - Protokoll 21 om genomförandet av konkurrensregler tillämpliga på företag.
 - Protokoll 22 om definitionen av "företag" och "omsättning" (artikel 56).

- Protokoll 23 om samarbetet mellan övervakningsmyndigheterna (artikel 58).
- Protokoll 24 om samarbete vid kontroll av företagskoncentrationer.
- Protokoll 25 om konkurrens beträffande kol och stål.
- Protokoll 26 om befogenheterna och uppgifterna för EFTA:s övervakningsmyndighet på statsstödsområdet.
- Protokoll 27 om samarbete på statsstödsområdet.
- Protokoll 28 om immateriell äganderätt.
- Protokoll 29 om yrkesutbildning.
- Protokoll 30 om särskilda bestämmelser om organisationen av samarbetet på statistikens område.
- Protokoll 31 om samarbete inom särskilda områden vid sidan av de fyra friheterna.
- Protokoll 32 om finansiella villkor för genomförande av artikel 82.
- Protokoll 33 om skiljeförfarande.
- Protokoll 34 om möjligheterna för EFTA-staternas domstolar att begära EG-domstolens besked om tolkningen av EES-regler som motsvarar EG-regler.
- Protokoll 35 om genomförande av EES-regler.
- Protokoll 37 med den uppräkningslista som avses i artikel 101.
- Protokoll 38 om den finansiella mekanismen.
- Protokoll 39 om ecun.
- Protokoll 40 om Svalbard.
- Protokoll 41 om befintliga avtal.
- Protokoll 42 om bilaterala arrangemang för vissa jordbruksprodukter.
- Protokoll 43 om avtalet mellan EEG och Österrike om godstransporter i transit på väg och järnväg.
- Protokoll 44 om avtalet mellan EEG och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.
- Protokoll 45 om övergångsperioder för Spanien och Portugal.
- Protokoll 46 om utvecklingen av samarbetet inom fiskerisektorn.
- Protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin.
- Protokoll 48 om artikel 105 och 111.
- Protokoll 49 om Ceuta och Melilla.

B	Bilaga I	Veterinära frågor och växtskyddsfrågor.
	Bilaga II	Tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering.
	Bilaga III	Produktansvar.
	Bilaga IV	Energi.
	Bilaga V	Fri rörlighet för arbetstagare.
	Bilaga VI	Social trygghet.
	Bilaga VII	Ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet.
	Bilaga VIII	Etableringsrätt.
	Bilaga IX	Finansiella tjänster.
	Bilaga X	Audiovisuella tjänster.
	Bilaga XI	Teletjänster.
	Bilaga XII	Fri rörlighet för kapital.
	Bilaga XIII	Transport.
	Bilaga XIV	Konkurrens.
	Bilaga XV	Statligt stöd.
	Bilaga XVI	Offentlig upphandling.
	Bilaga XVII	Immaterialrätt.
	Bilaga XVIII	Hälsa och säkerhet i arbetet, arbetsrätt, samt lika behandling för kvinnor och män.
	Bilaga XIX	Konsumentskydd.
	Bilaga XX	Miljö.
	Bilaga XXI	Statistik.
	Bilaga XXII	Bolagsrätt.

De befullmäktigade ombuden för EG-medlemsstaterna och gemenskapen och de befullmäktigade ombuden för EFTA-staterna har godkänt de handlingar som anges nedan och som bifogats denna slutakt.

1. Gemensam förklaring om utarbetande av gemensamma rapporter enligt punkt 5 i protokoll 1 om övergripande anpassning.
2. Gemensam förklaring om avtal om ömsesidigt erkännande av och skydd för benämningar på vin och sprit.
3. Gemensam förklaring om en övergångsperiod för utfärdande eller upprättande av dokument som gäller ursprungsbevis.
4. Gemensam förklaring beträffande artiklarna 10 och 14.1 i protokoll 11 i avtalet.
5. Gemensam förklaring om elektromedicinsk utrustning.
6. Gemensam förklaring om medborgare i Republiken Island som innehar i tredje land utfärdade examensbevis i specialiserad medicin, specialiserad odontologi, veterinärmedicin, farmaci, allmän medicinsk praktik och arkitektur.
7. Gemensam förklaring om medborgare i Republiken Island som innehar högskoleutbildningsbevis utfärdade i ett tredje land efter avslutad minst treårig yrkesutbildning.
8. Gemensam förklaring om godstransporter på väg.
9. Gemensam förklaring om konkurrensregler.
10. Gemensam förklaring om artikel 61.3 b i avtalet.
11. Gemensam förklaring om artikel 61.3 c i avtalet.
12. Gemensam förklaring om stöd från EG:s strukturfonder eller andra finansiella källor.
13. Gemensam förklaring om punkt c i protokoll 27 om samarbete på området statligt stöd i avtalet.
14. Gemensam förklaring om varvsindustri.
15. Gemensam förklaring om de förfaranden som skall tillämpas när EFTA-staterna i överensstämmelse med artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll i full omfattning deltar i EG-kommittéer.
16. Gemensam förklaring om samarbete på kulturområdet.
17. Gemensam förklaring om samarbete mot olaglig handel med kulturellt betydelsefulla föremål.
18. Gemensam förklaring om deltagande av sakkunniga från gemenskapen i arbetet i EFTA-staternas kommittéer eller kommittéer tillsatta av EFTA:s övervakningsmyndighet.
19. Gemensam förklaring om artikel 103 i EES-avtalet.
20. Gemensam förklaring om protokoll 35 till avtalet.
21. Gemensam förklaring om den finansiella mekanismen.
22. Gemensam förklaring om förhållandet mellan EES-avtalet och gällande avtal.
23. Gemensam förklaring om den överenskomna tolkningen av artikel 4.1 och 4.2 i protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter.

24. Gemensam förklaring om tillämpningen av tullkoncessioner för vissa jordbruksprodukter.
25. Gemensam förklaring om växtskyddsfrågor.
26. Gemensam förklaring om ömsesidigt biträde mellan kontrollmyndigheter beträffande alkoholhaltiga drycker.
27. Gemensam förklaring om protokoll 47 om avskaffande av tekniska handelshinder för vin.
28. Gemensam förklaring om ändring av tullkoncessioner och om särskild behandling av Spanien och Portugal.
29. Gemensam förklaring om djurhälsa.
30. Gemensam förklaring om det harmoniserade systemet.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har godkänt de förklaringar som anges nedan och som bifogats denna slutakt.

1. Förklaring av EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas regeringar om att förenkla gränskontroller.
2. Förklaring av EG-medlemsstaternas och EFTA-staternas regeringar om politiska samtal.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har också beaktat arrangemanget rörande den verksamhet som skall bedrivas av en tillfällig arbetsgrupp på hög nivå under den period som föregår ikraftträdandet av EES-avtalet och som är bifogat denna slutakt. Ombuden har vidare kommit överens om att arbetsgruppen senast vid ikraftträdandet av EES-avtalet skall besluta om autentifieringen av texter i de EG-rättsakter som avses i EES-avtalets bilagor och som har upprättats på finska, isländska, norska och svenska.

De befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen samt de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna har vidare beaktat arrangemanget rörande publiceringen av för EES relevant information som är bifogat denna slutakt.

Vidare har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna beaktat arrangemanget rörande publiceringen av EFTA:s anbudsinfordringar som är bifogat denna slutakt.

Dessutom har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen samt de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna godkänt de överenskomna proto-kollsanteckningar från förhandlingarna vilka är bifogade denna slutakt. De överenskomna protokollsanteckningarna skall vara av bindande karaktär.

Slutligen har de befullmäktigade ombuden från EG:s medlemsstater och från gemenskapen och de befullmäktigade ombuden från EFTA-staterna beaktat de förklaringar som anges nedan och som är bifogade denna slutakt.

1. Förklaring av Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar om alkoholmonopol.
2. Förklaring av Liechtensteins och Schweiz regeringar om alkoholmonopol.
3. Förklaring av Europeiska gemenskapen om ömsesidigt bistånd i tullfrågor.
4. Förklaring av EFTA-ländernas regeringar om fri rörlighet för lätta lastbilar.
5. Förklaring av Liechtensteins regering om produktansvar.
6. Förklaring av Liechtenstein om landets speciella förhållanden.
7. Förklaring av Österrikes regering om skyddsåtgärder.
8. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
9. Förklaring av Islands regering om användning av skyddsåtgärder enligt EES-avtalet.
10. Förklaring av Schweiz regering om skyddsåtgärder.
11. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
12. Förklaring av Schweiz regering om införandet av högskolestudier i arkitektur vid högre tekniska utbildningsanstalter.
13. Förklaring av regeringarna i Österrike och Schweiz om audiovisuella tjänster.
14. Förklaring av regeringarna i Liechtenstein och Schweiz om administrativt biträde.
15. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
16. Förklaring av Schweiz regering om tillämpning av skyddsbestämmelser i samband med kapitalrörelser.
17. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
18. Förklaring av Norges regering om direkt verkställighet av EG-institutionernas beslut rörande betalningsförpliktelser riktade till företag i Norge.
19. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
20. Förklaring av Österrikes regering om verkställigheten inom dess territorium för EG-institutionernas beslut rörande betalningsförpliktelser.
21. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
22. Förklaring av Europeiska gemenskapen om varvsindustri.
23. Förklaring av Irlands regering till protokoll 28 om immateriell äganderätt - internationella konventioner.
24. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om Europeiska gemenskapens stadga om grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare.

25. Förklaring av Österrikes regering om tillämpningen av artikel 5 i direktiv 76/207/EEG i fråga om nattarbete.
26. Förklaring av Europeiska gemenskapen.
27. Förklaring av Europeiska gemenskapen om EFTA-staternas rättigheter vid EG-domstolen.
28. Förklaring av Europeiska gemenskapen om EFTA-staternas juristers rättigheter såvitt avser gemenskapsrätten.
29. Förklaring av Europeiska gemenskapen om deltagande av experter från EFTA-staterna i EG-kommittéer med anknytning till EES vid tillämpningen av artikel 100 i avtalet.
30. Förklaring av Europeiska gemenskapen angående artikel 103 i avtalet.
31. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om artikel 103.1 i EES-avtalet.
32. Förklaring av Europeiska gemenskapen om transitering inom fiskerisektorn.
33. Förklaring av Europeiska gemenskapen samt Finlands, Liechtensteins, Schweiz, Sveriges och Österrikes regeringar om produkter av val.
34. Förklaring av Schweiz regering om fiskala tullar.
35. Förklaring av Europeiska gemenskapen om bilaterala avtal.
36. Förklaring av Schweiz regering om avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiz om godstransporter på väg och järnväg.
37. Förklaring av Österrikes regering om avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Österrike om godstransporter på väg och järnväg.
38. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om EFTA:s finansiella mekanism.
39. Förklaring av EFTA-staternas regeringar om en domstol i första instans.

GEMENSAMMA FÖRKLARINGAR
AV DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA
TILL AVTALET OM
ETT EUROPEISKT EKONOMISKT SAMARBETSOMRÅDE

GEMENSAM FÖRKLARING
OM UTARBETANDE AV GEMENSAMMA RAPPORTER ENLIGT PUNKT 5
I PROTOKOLL 1 OM ÖVERGRIPANDE ANPASSNING

Beträffande de förfaranden för översyn och rapportering som avses i punkt 5 i protokoll 1 om övergripande anpassning, förutsätts att Gemensamma EES-kommittén får, när den anser det ändamålsenligt, begära att en gemensam rapport utarbetas.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM AVTAL OM ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE AV OCH SKYDD FÖR
BENÄMNINGAR PÅ VIN OCH SPRIT

De avtalsslutande parterna är överens om att förhandla i syfte att före den 1 juli 1993 ingå separata avtal om ömsesidigt erkännande av och skydd för benämningar på vin och sprit, varvid hänsyn skall tas till gällande bilaterala överenskommelser.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ÖVERGÅNGSTID FÖR UTFÄRDANDE ELLER UPPRÄTTANDE
AV URSPRUNGSDOKUMENT

- a) Under två år efter EES-avtalets ikraftträdande skall vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike godta som giltiga ursprungsintyg enligt protokoll 4 till EES-avtalet följande dokument som nämns i artikel 13 i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan EEG och de ovannämnda enskilda EFTA-staterna:
- i) Varucertifikat EUR.1, inbegripna LT-certifikat, bestyrkta i förväg med stämpel tillhörande vederbörande tullanstalt i exportlandet.
 - ii) Varucertifikat EUR.1, inbegripna LT-certifikat, bestyrkta av en godkänd exportör med en särskild stämpel som godkänts av tullmyndigheten i exportlandet.
 - iii) Fakturor med hänvisning till LT-certifikat.
- b) Under sex månader efter EES-avtalets ikraftträdande skall vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike godta som giltiga ursprungsintyg enligt protokoll 4 till EES-avtalet följande dokument som nämns i artikel 8 i protokoll 3 till frihandelsavtalen mellan EEG och de ovannämnda enskilda EFTA-staterna:
- i) Fakturor innehållande den exportörsdeklaration som anges i bilaga V till protokoll 3, upprättade enligt artikel 13 i detta protokoll.
 - ii) Fakturor innehållande den exportörsdeklaration som anges i bilaga V till protokoll 3, upprättad av vilken exportör som helst.
- c) Begäran om kontroll i efterhand av de dokument som avses i punkterna a och b skall godtas av vederbörande tullmyndigheter i gemenskapen och i Finland, Island, Norge, Sverige, Schweiz och Österrike under en tvåårsperiod efter utfärdandet eller upprättandet av berörda ursprungsintyg. Dessa kontroller skall utföras enligt avdelning VI i protokoll 4 till EES-avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ARTIKLARNÄ 10 OCH 14.1
I PROTOKOLL 11 I AVTALET

De avtalsslutande parterna betonar den vikt de lägger vid dataskydd. De åtar sig att beakta denna fråga ytterligare i syfte att säkerställa ett skäligt skydd av sådana data enligt nuvarande protokoll 11, åtminstone på en nivå jämförbar med den som föreskrivs i Europarådskonventionen av den 28 januari 1981.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ELEKTROMEDICINSK UTRUSTNING

De avtalsslutande parterna beaktar att kommissionen har förelagt rådet ett förslag till ett rådskdirektiv om elektromedicinsk utrustning vilken för närvarande omfattas av direktiv 84/539/EEG (EGT nr L 300, 19.11.1984, s. 179).

Kommissionens förslag förstärker skyddet för patienter, användare och tredje man genom att hänvisa till harmoniserade standarder som skall antas av CEN-CENELEC i enlighet med de rättsliga kraven och genom att underkasta dessa produkter lämpliga förfaranden för bedömning av överensstämmelse inbegripet inblandning av ett tredjepartsorgan för viss utrustning.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM MEDBORGARE I ISLAND SOM INNEHAR UTBILDNINGSBEVIS
UTFÄRDAD I TREDJE LAND I SPECIALISERAD MEDICIN,
SPECIALISERAD ODONTOLOGI, VETERINÄRMEDICIN, FARMACI,
ALLMÅN MEDICINSK PRAKTIK OCH ARKITEKTUR

De avtalsslutande parterna konstaterar att rådets direktiv 75/362/EEG (EGT nr L 167, 30.06.1975, s. 1), 78/686/EEG (EGT nr L 233, 24.08.1978, s. 1), 78/1026/EEG (EGT nr L 362, 23.12.1978, s. 1), 85/384/EEG (EGT nr L 233, 21.08.1985, s. 15), 85/433/EEG (EGT nr L 253, 24.09.1985, s. 37) och 86/457/EEG (EGT nr L 267, 19.09.1986, s. 26), i sin till EES-avtalets syften anpassade form, enbart avser utbildnings- och examensbevis och andra kompetensbevis som är utfärdade i de andra avtalsslutande parterna.

De är dock angelägna om att ta hänsyn till den speciella situationen för de isländska medborgare som har studerat i ett tredje land på grund av att det inte finns någon fullständig högskoleutbildning i någon medicinsk specialitet, specialiserad odontologi, veterinärmedicin och arkitektur på Island, på grund av att möjligheterna till utbildning i specialiserad odontologi och till särskild utbildning i allmänmedicinsk praktik är begränsade och på grund av att en fullständig högskoleutbildning i farmaci först nyligen har införts på Island.

Därför rekommenderar de avtalsslutande parterna de berörda regeringarna att tillåta medborgare i Island som innehar ett utbildningsbevis i specialiserad odontologi, veterinärmedicin, arkitektur eller farmaci eller ett bevis om avslutad särskild utbildning i allmänmedicinsk praktik eller medicinsk specialisering utfärdade i ett tredje land och erkända av behöriga isländska myndigheter, att påbörja och bedriva verksamhet som specialiserade tandläkare, veterinärer, arkitekter, farmacevter, medicinska allmänpraktiker och specialister inom EES-området, genom att erkänna dessa utbildningsbevis inom sina territorier.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM MEDBORGARE I ISLAND SOM INNEHAR HÖGSKOLEUTBILDNINGSBEVIS
UTFÄRDADA I ETT TREDJE LAND EFTER AVSLUTAD MINST TREÅRIG
YRKESUTBILDNING

De avtalsslutande parterna konstaterar att rådets direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier, i sin till EES-avtalets syften anpassade form avser utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis, utfärdade i de avtalsslutande länderna.

De är dock angelägna om att ta hänsyn till den speciella situationen för de isländska medborgare som har studerat i ett tredje land på grund av att möjligheterna till eftergymnasial utbildning på Island är begränsade och studenter av tradition har sökt sig utomlands för att bedriva högskolestudier.

Därför rekommenderar avtalsparterna de berörda regeringarna att tillåta medborgare i Island som innehar utbildningsbevis inom ramen för det allmänna systemet, utfärdade i ett tredje land och erkända av behöriga isländska myndigheter, att utöva verksamhet som specialister på berörda yrkesområden inom Europeiska ekonomiska området genom att erkänna dessa utbildningsbevis inom sina territorier.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM GODSTRANSPORTER PÅ VÄG

Om Europeiska gemenskapen utarbetar ny lagstiftning för att ändra, ersätta eller förlänga tillämpningen av reglerna för tillträde till marknaden för godstransporter på väg (rådets första direktiv av den 23 juli 1962 om vissa godstransporter på väg mellan medlemsstaterna, EGT nr 70, 6.8.1962, rådets direktiv 65/269/EEG, EGT nr 88, 24.5.1965, s. 1469, rådets förordning (EEG) 3164/76, EGT nr L 357, 29.12.1976, s. 1, rådets beslut 80/48/EEG, EGT nr L 18 24.1.1980, s. 21, rådets förordning (EEG) 4059/89, EGT nr L 390, 30.12. 1989, s. 8), skall de avtalslutande parterna i enlighet med de gemensamt överenskomna förfaranden fatta beslut om ändring av den relevanta bilagan, varigenom transportföretagen i de avtalslutande staterna får ömsesidigt tillträde till marknaden för godstransporter på väg på lika villkor.

Så länge som avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om godstransporter på väg och järnväg gäller, skall framtida ändringar i föreliggande avtal inte påverka de avtalslutande parterna nuvarande ömsesidiga rättigheter i fråga om tillträde till marknaden som avses i artikel 16 i avtalet mellan Europeiska gemenskaperna och Österrike om godstransporter på väg och järnväg och som angetts i de bilaterala avtalen mellan å ena sidan Österrike och å andra sidan Finland, Norge, Schweiz och Sverige, om annat inte har överenskommits mellan berörda parter.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM KONKURRENSREGLER

De avtalsslutande parterna förklarar att genomförandet av Europeiska ekonomiska samarbetsrådets konkurrensregler sker, när det gäller ärenden som ligger inom EG-kommissionens ansvarsområde, på grundval av gällande behörigheter inom gemenskapen kompletterade med avtalets bestämmelser. När det gäller ärenden som ligger inom EFTA:s övervakningsmyndighets ansvarsområde sker genomförandet av Europeiska ekonomiska samarbetsrådets konkurrensregler på grundval av avtalet om upprättandet av denna myndighet samt av EES-avtalets bestämmelser.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ARTIKEL 61.3 b I AVTALET

De avtalsslutande parterna förklarar att vid ett ställningstagande till om undantag kan beviljas enligt artikel 61.3 b, så skall EG-kommissionen ta hänsyn till EFTA-staternas intressen och EFTA:s övervakningsmyndighet till gemenskapens intressen.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ARTIKEL 61.3 c I AVTALET

De avtalslutande parterna uppmärksammar att även om regioner inte är berättigade till stöd enligt artikel 61.3 a och enligt det första analysstadiets kriterier i punkt c (se kommissionens meddelande om metoden för tillämpning av artikel 92.3 a och c på regionalt stöd, EGT nr C 212, 12.8.1988, s. 2), så kan en prövning göras utifrån andra kriterier, t.ex. mycket låg befolkningstäthet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM STÖD FRÅN EG:S STRUKTURFONDER ELLER
ANDRA FINANSIELLA KÄLLOR

De avtalsslutande parterna förklarar att ekonomiskt stöd till företag som finansieras av EG:s struktur-fonder eller med stöd från Europeiska investeringsbanken eller andra jämförbara finansiella källor eller fonder, skall ges i enlighet med bestämmelserna i detta avtal om statligt stöd. De förklarar att utbyte av information och åsikter om sådana former av stöd skall äga rum på begäran av någon av över-vakningsmyndigheterna.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM PUNKT C I PROTOKOLL 27 OM SAMARBETE PÅ
OMRÅDET STATLIGT STÖD I DETTA AVTAL

Den underrättelse som avses i punkt c i protokoll 27 skall innehålla en beskrivning av det berörda statliga stödprogrammet eller stödfallet, som omfattar samtliga uppgifter som krävs för att göra en riktig bedömning av programmet eller fallet (med hänsyn till de element som ingår i berörda statliga stöd som t.ex. slag av statligt stöd, anslag, stödmottagare, varaktighet). Dessutom skall anledningen till att man har inlett förfarandet enligt artikel 93.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen eller motsvarande förfarande som fastställts i ett avtal mellan EFTA-staterna om inrättande av EFTA:s övervakningsmyndighet, meddelas den andra övervakningsmyndigheten. Utbytet av information mellan de två övervakningsmyndigheterna skall vara ömsesidigt.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM VARVSINDUSTRI

De avtalsslutande parterna är överens om att de, fram till den tidpunkt då det sjunde varvsindustrirektivet upphör att gälla (dvs vid utgången av år 1993), skall avstå från att tillämpa de allmänna bestämmelserna om statligt stöd, som fastställts i artikel 61 i detta avtal på varvsindustrin.

Artikel 62.2 i detta avtal liksom de protokoll som avser statligt stöd är tillämpliga på varvsindustrin.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM DE FÖRFARANDEN SOM SKALL TILLÄMPAS NÄR EFTA-STATERNA MED
STÖD AV ARTIKEL 76 OCH DEL VI I AVTALET OCH MOTSVARANDE
PROTOKOLL I FULL OMFATTNING DELTAR I EG-KOMMITTÉER

EFTA-staterna skall ha samma rättigheter och skyldigheter som EG:s medlemsstater inom EG-kommittéer där de deltar i full omfattning, med stöd av artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll utom när det gäller eventuella röstningsförfaranden. När EG-kommissionen fattar beslut skall den före omröstning ta vederbörlig hänsyn till de åsikter som har uttryckts av EFTA-staterna på samma sätt som när det gäller de åsikter som har uttryckts av EG:s medlemsstater.

I sådana fall där EG:s medlemsstater har möjlighet att överklaga EG-kommissionens beslut till EG-rådet får EFTA-staterna väcka frågan i Gemensamma EES-kommittén i enlighet med artikel 5 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM SAMARBETE PÅ KULTUROMRÅDET

De avtalsslutande parterna erinrar, med beaktande av sitt samarbete inom Europarådet, om förklaringen av den 9 april 1984 från ministermötet i Luxemburg mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Europeiska frihandelssammanslutningens stater, konstaterar att upprättandet av fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor kommer att få stor betydelse för kulturområdet och deklarerar sin avsikt att stärka och bredda samarbetet på kulturområdet för att bidra till bättre förståelse mellan folken i ett mångkulturellt Europa och säkerställa och vidareutveckla det nationella och regionala arv som berikar den europeiska kulturen med sin mångfald.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM SAMARBETE FÖR ATT MOTVERKA OLAGLIG HANDEL
MED KULTURELLT BETYDELSEFULLA FÖREMÅL

De avtalslutande parterna förklarar sig beredda att fastställa dels samarbetsformer och förfaranden mot olaglig handel med kulturellt betydelsefulla föremål, dels en ordning för reglering av den lagliga handeln med dessa föremål.

Utan att EES-avtalets bestämmelser och andra internationella förpliktelser berörs skall dessa samarbetsformer och förfaranden beakta den lagstiftning som gemenskapen håller på att utarbeta på detta område.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM DELTAGANDE AV SAKKUNNIGA FRÅN GEMENSKAPEN I ARBETET I
EFTA-STATERNAS KOMMITTÉER ELLER KOMMITTÉER TILLSATTA AV
EFTA:S ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

I betraktande av att sakkunniga från EFTA-staterna deltar i arbetet i de EG-kommittéer som uppräknas i protokoll 37 till avtalet skall sakkunniga från gemenskapen på samma sätt delta på gemenskapens begäran i arbetet i motsvarande organ hos EFTA-staterna eller organ som tillsätts av EFTA:s övervakningsmyndighet, när det gäller samma frågor som behandlas av de EG-kommittéer som anges i nämnda protokoll.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ARTIKEL 103 I AVTALET

Det är de avtalsslutande parternas uppfattning att hänvisningen till uppfyllandet av de konstitutionella kraven i artikel 103.1 i avtalet och hänvisningen till den provisoriska tillämpningen i artikel 103.2 inte har någon praktisk betydelse för interna gemenskapsförfaranden.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM PROTOKOLL 35 TILL AVTALET

De avtalsslutande parterna förutsätter att protokoll 35 inte begränsar verkningarna av gällande inhemska bestämmelser om internationella avtals direkta verkan och företräde.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM DEN FINANSIELLA MEKANISMEN

I händelse att en avtalsslutande part som är EFTA-stat går ur EFTA och ansluter sig till gemenskapen, bör lämpliga lösningar utformas så att övriga EFTA-stater därvid inte åsamkas några ytterligare finansiella förpliktelser. De avtalsslutande parterna uppmärksammar i detta sammanhang EFTA-staternas beslut att beräkna sina respektive bidrag till den finansiella mekanism utifrån BNP-uppgifter angivna till marknadspriser för de tre närmast föregående åren. I fråga om eventuella anslutande EFTA-stater bör lämpliga och rättvisa lösningar sökas i samband med förhandlingarna om anslutning.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM FÖRHÅLLET MELLAN EES-AVTALET OCH GÄLLANDE AVTAL

EES-avtalet skall inte påverka rättigheter som är säkerställda genom gällande avtal mellan å ena sidan en eller flera EG-medlemsstater och en eller flera EFTA-stater å den andra eller mellan två eller flera EFTA-stater, t. ex. avtal som rör privatpersoner, näringsidkare, regionalt samarbete eller administrativa åtgärder, förrän minst likvärdiga rättigheter har säkerställts inom ramen för avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM DEN ÖVERENSKOMNA TOLKNINGEN AV ARTIKEL 4.1 OCH 4.2
I PROTOKOLL 9 OM HANDELN MED FISK OCH ANDRA MARINA PRODUKTER

1. Även om EFTA-staterna inte kommer att omfattas av EG:s regelverk om fiskeripolitiken är det underförstått att, när hänvisning görs till stöd med statliga medel, skall varje snedvridning av konkurrensen bedömas av de avtalslutande parterna inom ramen för artiklarna 92 och 93 i Romfördraget och i relation till relevanta bestämmelser i EG:s regelverk om fiskeripolitiken samt innehållet i den gemensamma förklaringen rörande artikel 61.3.c i avtalet.
2. Även om EFTA-staterna inte kommer att omfattas av EG:s regelverk om fiskeripolitiken är det underförstått att, när hänvisning görs till lagstiftning avseende marknadens struktur, skall varje snedvridning av konkurrensen som förorsakas av sådan lagstiftning bedömas i relation till principerna i EG:s regelverk om den gemensamma marknadsstrukturen.

Närhelst en EFTA-stat upprätthåller eller inför nationella bestämmelser om marknadsstruktur inom fiskerisektorn skall sådana bestämmelser utan vidare anses förenliga med de principer som hänvisas till i föregående stycke, om de innehåller åtminstone följande element:

- a) Lagstiftningen om producentorganisationer återspeglar principerna i EG:s regelverk i fråga om
 - etablering på producenternas initiativ
 - frihet att bli och upphöra att vara medlem
 - frånvaro av dominerande ställning, såvida den dominerande ställningen inte är nödvändig i följd av syften motsvarande dem som anges i artikel 39 i Romfördraget.
- b) Närhelst reglerna för producentorganisationer utsträcks till att gälla icke-medlemmar, skall de bestämmelser som tillämpas motsvara dem i artikel 7 i förordning (EEG) nr 3687/91.
- c) Närhelst bestämmelser rörande ingrepp för att stödja priserna finns eller införs motsvarar de dem som anges i avsnitt III i förordning (EEG) nr 3687/91.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM TILLÄMPNINGEN AV TARIFFSÄNKNINGAR FÖR
VISSA JORDBRUKSVAROR

De avtalslutande parterna förklarar att om tariffsänkningar i ett visst fall medges för samma vara både enligt protokoll 3 till avtalet och enligt ett sådant bilateralt avtal om handel med jordbruksvaror som avses i protokoll 42 till avtalet, skall den fördelaktigaste tariffbehandlingen beviljas när tillhörande handlingar överlämnas.

Vad som här sägs skall inte påverka de skyldigheter som följer av artikel 16 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM VÄXTSKYDDSFRÅGOR

De avtalsslutande parterna förklarar att gällande gemenskapsrättsakter på detta område är föremål för översyn. Denna lagstiftning skall därför inte antas av EFTA-staterna. Nya bestämmelser skall behandlas enligt artiklarna 99 och 102 i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ÖMSESIDIGT BISTÅND MELLAN TILLSYNSMYNDIGHETER
INOM OMRÅDET SPRITDRYCKER

De avtalslutande parterna enas om att all framtida EG-lagstiftning om ömsesidigt bistånd inom området spritdrycker mellan behöriga myndigheter, i EG:s medlemsstater, vilken är relevant för detta avtal, skall behandlas enligt de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING TILL PROTOKOLL 47
OM AVSKAFFANDE AV TEKNISKA HINDER FÖR HANDEL MED VIN

Den anpassning rörande användningen av termerna "Federweiss" och "Federweisser", som anges i bilagan till Protokoll 47 skall göras med beaktande av alla framtida ändringar av den relevanta gemenskapsrätten, där bestämmelser kan komma att införas som reglerar användningen av dessa termer och deras motsvarigheter för vin som framställts inom gemenskapen.

Klassificeringen av EFTA-ländernas vinproducerande områden i vinodlingszon B i detta avtal skall inte hindra några framtida ändringar av gemenskapens klassificeringsschema, som kan få följdverkningar på klassificeringen inom ramen för avtalet. Alla sådana ändringar skall behandlas i enlighet med de allmänna bestämmelserna i avtalet.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM ÄNDRING AV TULLKONCESSIONER OCH OM SÄRSKILD BEHANDLING AV
SPANIEN OCH PORTUGAL

Ett genomförande fullt ut av det system som beskrivs i protokoll 3 kräver hos vissa avtalsslutande parter ändringar i de nationella prisutjämningsystemen. Dessa ändringar är inte möjliga utan ändring av tullkoncessioner. Sådana ändringar torde inte medföra behov av kompensation mellan EES-avtalets avtalsslutande parter.

Det system som beskrivs i protokoll 3 hindrar inte tillämpningen av relevanta övergångsbestämmelser i Anslutningsakten för Spanien och Portugal och skall inte leda till att gemenskapen i dess sammansättning den 31 december 1985 ger de avtalsslutande EES-parterna en mer gynnad behandling än den som ges de nya EG-medlemsstaterna. Särskilt hindrar tillämpningen av detta system inte uttagandet av de särskilda prisutjämningsbelopp som infördes genom Anslutningsakten för Spanien och Portugal.

GEMENSAM FÖRKLARING OM DJURHÄLSA

Utan hinder av bestämmelserna i punkt 2, kapitel 1 (veterinära frågor) i bilaga I till avtalet beaktar de avtalsslutande parterna den nya utvecklingen av gemenskapens lagstiftning på detta område och är ense om att konsultera varandra i de fall skillnader i deras lagstiftning om djurskydd skapar hinder för den fria rörligheten för varor. De avtalsslutande parterna är ense om att följa läget på det här området.

GEMENSAM FÖRKLARING
OM DET HARMONISERADE SYSTEMET

De avtalsslutande parterna är ense om att så snart som möjligt och senast den 31 december 1992 harmonisera den tyska texten i varubeskrivningen i det harmoniserade systemet och som finns i de relevanta protokollen och bilagorna till EES-avtalet.

**FÖRKLARINGAR AV
REGERINGARNA I
EG:S MEDLEMSSTATER
OCH I EFTA-STATERNA**

FÖRKLARING
AV EG-MEDLEMSSTATERNAS OCH EFTA-STATERNAS REGERINGAR
OM UNDERLÄTTANDET AV GRÄNSKONTROLLER

För att främja fri rörlighet för människor skall EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna samarbeta, inom ramen för den ordning som bestäms av vederbörande organ, i syfte att för varandras medborgare samt deras familjemedlemmar underlätta kontrollerna vid gränserna mellan sina territorier.

FÖRKLARING
AV EG-MEDLEMSSTATERNAS OCH EFTA-STATERNAS REGERINGAR
OM POLITISKA SAMTAL

Europeiska ekonomiska gemenskapen och dess medlemsstater och Europeiska frihandelssammanslutningens medlemsstater uttryckte sin önskan att stärka sina politiska samtal om utrikespolitik i syfte att utveckla närmare relationer på områden av ömsesidigt intresse.

De kom därför överens om detta:

- att hålla informella utbyten av åsikter på ministernivå vid EES-rådets möten. Det kan vara lämpligt att låta dessa utbyten av åsikter förberedas genom möten på statssekreterarnivå,
- att i full utsträckning använda de diplomatiska kanaler som finns, särskilt de diplomatiska representationerna i huvudstaden i det land som har ordförandeskapet i EG, i Bryssel och i EFTA-staternas huvudstäder,
- att informellt konsultera på konferenser och i inter-nationella organisationer,
- att detta inte på något sätt skall påverka eller ersätta existerande bilaterala kontakter på detta område.

TILLFÄLLIGT ARRANGEMANG FÖR ATT
FÖRBEREDA ETT ORDNAT IKRAFTTRÄDANDE
AV EES-AVTALET

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION
Generaldirektoratet för
externa relationer
Generaldirektören

Bryssel

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Herr Ambassadör,

Jag återoppar våra diskussioner angående det tillfälliga EES-skedet och förstår att vi är ense att inrätta ett tillfälligt arrangemang för att förbereda ett ordnat ikraftträdande av avtalet.

Enligt detta arrangemang skall de strukturer och förfaranden som fastställts under EES-förhandlingarna bibehållas. En arbetsgrupp på hög nivå biträdd av expertgrupper liknande den tidigare förhandlingsgruppen på hög nivå och förhandlings-grupperna bestående av företrädare för gemenskapen och EFTA, skall bl. a. undersöka i EES-sammanhang nya gemenskapsregler utfärdade mellan den 1 augusti 1991 och tidpunkten för ikraftträdandet av EES-avtalet. Överenskommelser skall upptecknas och avslutas antingen i tilläggsprotokoll som fogas till EES-avtalet eller i lämpliga beslut från den gemensamma EES-kommittén sedan avtalet trätt i kraft. Varje betydande förhandlingsproblem som uppstår under det tillfälliga arrangemanget skall behandlas av den gemensamma EES-kommittén efter avtalets ikraftträdande.

Det förutsätts att informations- och konsultationsförfarandena i EES-avtalet kan tillämpas endast efter det att avtalet trätt i kraft. Gemenskapen skall informera EFTA-staterna under det tillfälliga skedet om förslag om nya gemenskaps-regler sedan de framlagts för EG:s ministerråd.

Jag skulle vara mycket tacksam för Ditt samtycke till detta tillfälliga arrangemang.

Med utmärkt högaktning

Horst G. Krenzler

ISLANDS DELEGATION
vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
Rue Archimede 5
1040 Bruxelles

Bryssel

Herr Generaldirektör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

"Jag åberopar våra diskussioner angående det tillfälliga EES-skedet och förstår att vi är ense att inrätta ett tillfälligt arrangemang för att förbereda ett ordnat ikraftträdande av avtalet.

Enligt detta arrangemang skall de strukturer och förfaranden som fastställts under EES-förhandlingarna bibehållas. En arbetsgrupp på hög nivå biträdd av expertgrupper liknande den tidigare förhandlingsgruppen på hög nivå och förhandlingsgrupperna bestående av företrädare för gemenskapen och EFTA, skall bl. a. undersöka i EES-sammanhang nya gemenskapsregler utfärdade mellan den 1 augusti 1991 och tidpunkten för ikraftträdandet av EES-avtalet. Överenskommelser skall upptecknas och avslutas antingen i tilläggsprotokoll som fogas till EES-avtalet eller i lämpliga beslut från den gemensamma EES-kommittén sedan avtalet trätt i kraft. Varje betydande förhandlingsproblem som uppstår under det tillfälliga arrangemanget skall behandlas av den gemensamma EES-kommittén efter avtalets ikraftträdande.

Det förutsätts att informations- och konsultationsförfarandena i EES-avtalet kan tillämpas endast efter det att avtalet trätt i kraft. Gemenskapen skall informera EFTA-staterna under det tillfälliga skedet om förslag om nya gemenskapsregler sedan de framlagts för EG:s ministerråd.

Jag skulle vara mycket tacksam för Ditt samtycke till detta tillfälliga arrangemang."

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till detta tillfälliga arrangemang.

Med utmärkt högaktning

Hannes Hafstein, Ambassadör
Chef för Islands Delegation
vid Europeiska gemenskapen

ARRANGEMANG I FRÅGA OM
UTGIVNINGEN AV RELEVANT
EES-INFORMATION

ISLANDS DELEGATION
vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
Rue Archimede 5
1040 Bruxelles

Bryssel

Ärende: Utgivning av EES-relevant information

Herr Generaldirektör,

I fråga om utgivningen av den relevanta EES-information som skall publiceras efter ikraftträdandet av EES-avtalet har jag äran att sammanfatta den träffade överenskommelsen enligt följande.

Det kommer att bli ett samordnat system bestående av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och med en speciell EES-bilaga. När information som skall publiceras både för EG och EFTA är identisk kommer utgivningen av EG i Europeiska gemenskapernas officiella tidning samtidigt att fungera som utgivning på de tre gemensamma EG/EFTA-språken, medan informationen på de återstående fyra EFTA-språken (finska, isländska, norska och svenska) kommer att publiceras i EES-tillägget i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. EFTA-staterna åtar sig att ordna med en lämplig infrastruktur i avsikt att säkerställa att nödvändiga översättningar på de fyra icke EG-anknutna EFTA-språken finns tillgängliga i rätt tid. EFTA-staterna kommer att ha ansvaret för att få fram underlaget för framställningen av EES-tillägget.

Utgivningssystemet kommer att innefatta följande delar:

- a) **Beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket och andra beslut, akter, underrättelser etc. av EES-institutioner**

Gemensamma EES-kommitténs beslut som avser regelverket skall ges ut på de nio officiella språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer att fungera som utgivning i fråga om de tre gemensamma språken. Dessa beslut kommer också att ges ut i EES-tillägget på de nordiska EFTA-ländernas officiella språk och, på EFTA-staternas ansvar, möjligen, i informationssyfte, på EFTA:s arbetsspråk.

Samma gäller i fråga om andra beslut, akter, underrättelser, etc. av EES-institutioner, särskilt EES-rådet och den gemensamma EES-kommittén.

I fråga om beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket, kommer innehållsförteckningen att innehålla hänvisningar till var relevanta interna EG-texter kan återfinnas.

b) EFTA-information med EG-anknytning

Information från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA:s ständiga kommitté och EFTA-domstolen som avser t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer innehållsförteckningen till EES-delen, respektive EES-tillägget att innehålla hänvisningar till var den motsvarande information från EG och dess medlemsstater kan återfinnas.

c) EG-information med EFTA-anknytning

Information från EG och dess medlemsstater om t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer hänvisning att göras till var den motsvarande informationen från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA-staternas ständiga kommitté och EFTA-domstolen kan återfinnas.

De finansiella aspekterna på utgivningssystemet kommer att bli föremål för ett särskilt arrangemang.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.

Mottag, Herr Generaldirektör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Hannes Hafstein, Ambassadör
 Chef för Islands Delegation
 vid de Europeiska gemenskaperna

Generaldirektör Horst G. Krenzler
 Europeiska gemenskapernas kommission
 Generaldirektorat I
 Avenue d'Auderghem 35
 Bryssel

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION
Generaldirektoratet för
externa relationer
Generaldirektören

Bryssel

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Herr Ambassadör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

"I fråga om utgivningen av den relevanta EES-information som skall publiceras efter ikraftträdandet av EES-avtalet har jag äran att sammanfatta den träffade överenskommelsen enligt följande.

Det kommer att bli ett samordnat system bestående av Europeiska gemenskapernas officiella tidning och med en speciell EES-bilaga. När information som skall publiceras både för EG och EFTA är identisk kommer utgivningen av EG i Europeiska gemenskapernas officiella tidning samtidigt att fungera som utgivning på de tre gemensamma EG/EFTA-språken, medan informationen på de återstående fyra EFTA-språken (finska, isländska, norska och svenska) kommer att publiceras i EES-tillägget i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. EFTA-staterna åtar sig att ordna med en lämplig infrastruktur i avsikt att säkerställa att nödvändiga översättningar på de fyra icke EG-anknutna EFTA-språken finns tillgängliga i rätt tid. EFTA-staterna kommer att ha ansvaret för att få fram underlaget för framställningen av EES-tillägget.

Utgivningssystemet kommer att innefatta följande delar:

- a) **Beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket och andra beslut, akter, underrättelser etc. av EES-institutioner**

Gemensamma EES-kommitténs beslut som avser regelverket skall ges ut på de nio officiella språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer att fungera som utgivning i fråga om de tre gemensamma språken. Dessa beslut kommer också att ges ut i EES-tillägget på de nordiska EFTA-ländernas officiella språk och, på EFTA-staternas ansvar, möjligen, i informationssyfte, på EFTA:s arbetsspråk.

Samma gäller i fråga om andra beslut, akter, underrättelser, etc. av EES-institutioner, särskilt EES-rådet och den gemensamma EES-kommittén.

I fråga om beslut av den gemensamma EES-kommittén som avser regelverket, kommer innehållsförteckningen att innehålla hänvisningar till var relevanta interna EG-texter kan återfinnas.

b) EFTA-information med EG-anknytning

Information från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA:s ständiga kommitté och EFTA-domstolen som avser t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i en särskild EES-del av Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer innehållsförteckningen till EES-delen, respektive EES-tillägget att innehålla hänvisningar till var den motsvarande information från EG och dess medlemsstater kan återfinnas.

c) EG-information med EFTA-anknytning

Information från EG och dess medlemsstater om t.ex. konkurrens, statligt stöd, offentlig upphandling och tekniska standarder kommer att publiceras på de nio officiella EG-språken i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Den utgivningen kommer också att fungera som utgivning för EFTA-staterna på de tre gemensamma språken medan de andra fyra EFTA-språken kommer att tryckas i EES-tillägget. När det är av betydelse kommer hänvisning att göras till var den motsvarande informationen från EFTA-staterna, EFTA:s övervakningsmyndighet, EFTA-staternas ständiga kommitté och EFTA-domstolen kan återfinnas.

De finansiella aspekterna på utgivningssystemet kommer att bli föremål för ett särskilt arrangemang.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående."

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till ovanstående.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Horst G. Krenzler

ARRANGEMANG RÖRANDE
UTGIVNINGEN AV EFTA:S ANBUDSINFÖRDRINGAR

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
KOMMISSION
Generaldirektoratet för
externa relationer
Generaldirektören

Bryssel

Ambassadör H. Hafstein
Chef för EFTA-delegationen
EFTA-sekretariatet
Rue d'Arlon 118
1040 Bryssel

Ärende: Utgivning av EFTA:s anbudsinfordringar

Herr Ambassadör,

Beträffande det offentliggörande av anbudsinfordringar från EFTA-staterna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning som anges i bilaga XVI till EES-avtalet, har jag äran att sammanfatta den överenskommelse vi nådde enligt följande:

- a) Anbudsinfordringar från EFTA-staterna skall sändas på åtminstone ett av gemenskapens språk till Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer (OPOCE). Anbudsinfordringen skall ange på vilket EG-språk den skall anses autentisk.
- b) OPOCE skall offentliggöra anbudsinfordringen som skall anses autentisk, i dess helhet i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily, TED:s, databank. En sammanfattning av de viktigaste delarna skall offentliggöras på de övriga officiella EG-språken.
- c) Anbudsinfordringar från EFTA skall publiceras av OPOCE i S-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning tillsammans med anbudsinfordringar från EG inom de tidsfrister som framgår av de rättsakter det hänvisas till i bilaga XVI.
- d) EFTA-staterna åtar sig att se till att anbudsinfordringarna översänds till OPOCE på ett officiellt EG-språk i så god tid att, förutsatt att OPOCE:s skyldighet att översätta anbudsinfordringarna till de officiella EG-språken och publicera dem i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily inom en tidsrymd av tolv dagar (i brådskande fall fem dagar) har respekterats, den tid som är tillgänglig för leverantörer och entreprenörer att avge anbud och intresseförklaringar inte skall inskränkas med hänsyn till tidsfristerna som anges i bilaga XVI.
- e) Anbudsinfordringar från EFTA skall sändas in i samma format som de förebilder av anbudsinfordringar som bilagts de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XVI. I syfte att upprätta ett effektivt och snabbt system för översättning och publicering, skall emellertid EFTA-staterna beakta att de rekommenderats att göra standardiserade anbudsinfordringar för var och en av staterna i enlighet med vad som rekommenderats var och en av de tolv medlemsstaterna i rekommendation 91/561/EEG av den 24 oktober 1991¹.

¹ EGT nr L 305, 6.11.1991 och EGT nr S 217 A - N, 16.11.1991.

- f) De avtal som undertecknats 1988 och 1989 av EG-kommissionen genom OPOCE och de utsedda kontrahenterna från Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike om publicering av leverantörsavtal från EFTA som omfattas av avtalet inom GATT om regeringsupphandling skall upphävas när EES-avtalet träder i kraft.
- g) De finansiella aspekterna på detta publiceringssystem skall behandlas genom ett särskilt arrangemang som skall komma till stånd för all övrig publicering med anledning av EES.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Horst G. Krenzler

ISLANDS DELEGATION
vid EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
Rue Archimede 5
1040 Bruxelles

Bryssel

Herr Generaldirektör,

Härmed får jag erkänna mottagandet denna dag av Er skrivelse med följande lydelse:

"Ärende: Utgivning av EFTA:s anbudsinfordringar

Beträffande det offentliggörande av anbudsinfordringar från EFTA-staterna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning som anges i bilaga XVI till EES-avtalet, har jag äran att sammanfatta den överenskommelse vi nådde enligt följande:

- a) Anbudsinfordringar från EFTA-staterna skall sändas på åtminstone ett av gemenskapens språk till Byrån för Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer (OPOCE). Anbudsinfordringen skall ange på vilket EG-språk den skall anses autentisk.
- b) OPOCE skall offentliggöra anbudsinfordringen som skall anses autentisk, i dess helhet i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily, TED:s, databank. En sammanfattning av de viktigaste delarna skall offentliggöras på de övriga officiella EG-språken.
- c) Anbudsinfordringar från EFTA skall publiceras av OPOCE i S-serien av Europeiska gemenskapernas officiella tidning tillsammans med anbudsinfordringar från EG inom de tidsfrister som framgår av de rättsakter det hänvisas till i bilaga XVI.
- d) EFTA-staterna åtar sig att se till att anbudsinfordringarna översänds till OPOCE på ett officiellt EG-språk i så god tid att, förutsatt att OPOCE:s skyldighet att översätta anbudsinfordringarna till de officiella EG-språken och publicera dem i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och i Tenders Electronic Daily inom en tidsrymd av tolv dagar (i brådskande fall fem dagar) har respekterats, den tid som är tillgänglig för leverantörer och entreprenörer att avge anbud och intresseförklaringar inte skall inskränkas med hänsyn till tidsfristerna som anges i bilaga XVI.
- e) Anbudsinfordringar från EFTA skall sändas in i samma format som de förebilder av anbudsinfordringar som bilagts de rättsakter som det hänvisas till i bilaga XVI. I syfte att upprätta ett effektivt och snabbt system för översättning och publicering, skall emellertid EFTA-staterna beakta att de rekommenderats att göra standardiserade anbudsinfordringar för var och en av staterna i enlighet med vad som rekommenderats var och en av de tolv medlemsstaterna i rekommendation 91/561/EEG av den 24 oktober 1991¹.
- f) De avtal som undertecknats 1988 och 1989 av EG-kommissionen genom OPOCE och de utsedda kontrahenterna från Finland, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike om publicering av leverantörsavtal från EFTA som omfattas av avtalet inom GATT om regeringsupphandling skall upphävas när EES-avtalet träder i kraft.

¹ EGT nr L 305, 6.11.1991 och EGT nr S 217 A - N, 16.11.1991.

- g) De finansiella aspekterna på detta publiceringssystem skall behandlas genom ett särskilt arrangemang som skall komma till stånd för all övrig publicering med anledning av EES.

Jag skulle vara tacksam om Ni ville bekräfta att Ni samtycker till ovanstående."

Jag har äran bekräfta mitt samtycke till ovanstående.

Mottag, Herr Generaldirektör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Hannes Hafstein, Ambassadör
Chef för Islands delegation
vid Europeiska gemenskaperna

ÖVERENSKOMNA PROTOKOLLSANTECKNINGAR

vid förhandlingar om ett avtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen samt medlemsstaterna i dessa och EFTA-staterna om skapandet av ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde

De avtalslutande parterna har enats om följande:

I fråga om artikel 26 och protokoll 13

Före ikraftträdandet av avtalet skall den Europeiska gemenskapen med intresserade EFTA-stater undersöka om villkoren för tillämpning mellan gemenskapen och berörda EFTA-stater av artikel 26 i avtalet inom fiskerisektorn är uppfyllda oavsett bestämmelserna i första stycket i protokoll 13.

I fråga om artikel 56.3

Ordet "märkbar" i artikel 56.3 i avtalet skall förstås ha den betydelse det har i kommissionens meddelande 86/C 231/02 av den 3 september 1986 om avtal av mindre betydelse som inte faller in under artikel 85.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT nr C 231, 12.9.1986, s. 2).

I fråga om artikel 90

Det kommer att klarläggas i EES-rådets arbetsordning att vid beslutsfattandet talar EFTA-ministrar med en röst.

I fråga om artikel 91

Om det anses nödvändigt, skall EES-rådet i sin arbetsordning ta in bestämmelser om möjligheten att tillsätta underkommittéer eller arbetsgrupper.

I fråga om artikel 91.2

Det kommer att klarläggas i EES-rådets arbetsordning att orden "när omständigheterna kräver det" i artikel 91.2 avser den situation då en avtalslutande part utnyttjar sin "droit d'évocation" i enlighet med artikel 89.2.

I fråga om artikel 94.3

Det är underförstått att Gemensamma EES-kommittén vid ett av sina första sammanträden, när den fastställer sin arbetsordning, fattar beslut om att tillsätta de underkommittéer eller arbetsgrupper som behövs särskilt för att biträda den vid fullgörandet av dess uppgifter t. ex. när det gäller varors ursprung och andra tullfrågor.

I fråga om artikel 102.5

När det gäller provisorisk suspension enligt artikel 102.5 skall omfattningen och ikraftträdandet kun- göras på ett lämpligt sätt.

I fråga om artikel 102.6

Artikel 102.6 är tillämplig endast i fråga om rättigheter som faktiskt har förvärvats och inte om rättigheter som endast har förväntats. Exempel på sådana förvärvade rättigheter är:

- en suspension i fråga om fri rörlighet för arbetstagare skall inte påverka en arbetstagares rätt att stanna kvar i en avtalsslutande part som han har flyttat till redan innan bestämmelserna upphävdes,
- en suspension i fråga om fri etablering skall inte påverka ett företags rättigheter i en avtalsslutande part där det har etablerat sig före suspensionen,
- en suspension i fråga om investeringar i t. ex. fastigheter skall inte påverka investeringar som har gjorts före tidpunkten för suspensionen,
- en suspension i fråga om statlig upphandling skall inte påverka utförandet av ett kontrakt som har tilldelats före tidpunkten för suspensionen,
- en suspension i fråga om erkännandet av ett utbildningsbevis skall inte påverka rätten för innehavaren av ett sådant bevis att fortsätta med sin yrkesverksamhet i en avtalsslutande part som inte har utfärdat beviset,

I fråga om artikel 103

Om ett beslut fattas av EES-rådet skall artikel 103.1 vara tillämplig.

I fråga om artikel 109.3

Termen "tillämpning" i artikel 109.3 i avtalet skall även avse avtalets genomförande.

I fråga om artikel 111

Suspension är inte till gagn för avtalets goda fungerande och alla ansträngningar skall göras för att undvika det.

I fråga om artikel 112.1

Bestämmelserna i artikel 112.1 avser även förhållandena inom ett visst område.

I fråga om artikel 123

Bestämmelserna i artikel 123 kommer inte att utnyttjas på ett otillbörligt sätt för att hindra utlämnandet av uppgifter på konkurrensområdet.

I fråga om artikel 129

Skulle någon av dem inte vara beredd att ratificera avtalet skall signatärerna ompröva läget.

I fråga om artikel 129

Om någon av de avtalsslutande parterna inte ratificerar avtalet, skall övriga fördragsslutande parter sammankalla en diplomatisk konferens för att bedöma följderna för avtalet av den uteblivna ratifikationen och undersöka möjligheten av att anta ett protokoll innehållande ändringar vilka skall vara föremål för nödvändiga interna procedurer. En sådan konferens skall sammankallas så snart det blivit klart att en avtalsslutande part inte kommer att ratificera avtalet eller senast om tidpunkten för avtalets ikraftträdande inte beaktas.

I fråga om protokoll 3

Tilläggen 2 - 7 till protokoll 3 kommer att färdigställas innan detta avtal träder i kraft.

Tilläggen 2 - 7 till protokoll 3 skall utarbetas så snart som möjligt och i vart fall före den 1 juli 1992. Beträffande tillägg 2 skall experter utarbeta en lista över råvaror som får bli föremål för prisutjämning på basis av de råvaror som var föremål för prisutjämningsåtgärder i de avtalsslutande parterna före avtalets ikraftträdande.

I fråga om protokoll 3, artikel 11

I syfte att underlätta tillämpningen av protokoll nr 2 till frihandelsavtalen skall bestämmelserna i protokoll nr 3 till vart och ett av dessa frihandelsavtal rörande definitionen av begreppet "ursprungsvaror" och formerna för administrativt samarbete ändras före EES-avtalets ikraftträdande. Dessa ändringar skall syfta till att bringa de ovannämnda bestämmelserna, bl.a. de som rör ursprungsbevis och administrativt samarbete, så nära som möjligt i linje med dem som återfinns i protokoll 4 till EES-avtalet med bibehållande av det "diagonala" kumulativsystem och motsvarande bestämmelser som för närvarande tillämpas inom ramen för protokoll nr 3. Det är sålunda underförstått att dessa ändringar inte skall ändra den liberaliseringsgrad som uppnåtts under frihandelsavtalen.

I fråga om protokoll 9

Före ikraftträdandet av avtalet skall den Europeiska gemenskapen och intresserade EFTA-stater fortsätta sina diskussioner om ändringar av lagstiftningen rörande transitering av fisk och fiskprodukter i syfte att uppnå en tillfredsställande lösning.

I fråga om protokoll 11, artikel 14.3

Gemenskapen skall, samtidigt som den till fullo uppfyller kommissionens samordningsroll, utveckla direkta kontakter på det sätt som anges i kommissionens arbetsdokument nr XXI/201/89, om det kan bidra till att protokollet fungerar på ett flexibelt och effektivt sätt och så länge detta sker på ömsesidig basis.

I fråga om protokoll 16 och bilaga VI

Möjligheten att vidmakthålla bilaterala avtal på socialförsäkringsområdet efter utgången av övergångstiderna för fri rörlighet för personer kan diskuteras på bilateral basis mellan Schweiz och intresserade stater.

I fråga om protokoll 20

De avtalsslutande parterna skall inom ramen för de berörda internationella organisationerna utarbeta regler för tillämpning av åtgärder till strukturell förbättring av den österrikiska flottan, med beaktande av omfattningen av denna flottas deltagande i den marknad som dessa åtgärder avser. Vederbörlig hänsyn skall tas till den tidpunkt vid vilken Österrikes skyldigheter inom ramen för åtgärderna för strukturell förbättring skall börja tillämpas.

I fråga om protokoll 23 och 24 (artikel 12 om språk)

EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet skall sörja för praktiska arrangemang för ömsesidig hjälp eller vilken som helst annan lämplig lösning särskilt när det gäller översättningsfrågor.

I fråga om protokoll 30

Följande EG-kommittéer på statistikområdet har konstaterats vara kommittéer där EFTA-staterna skall delta i full omfattning enligt artikel 2 i detta protokoll.

1. *Kommittén för Europeiska gemenskapernas statistikprogram*
upprättad enligt

389 D 0382: Rådets beslut nr 89/382/EEG, EURATOM av den 19 juni 1989 om tillsättandet av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program (EGT nr L 181, 28.6.1989, s. 47).

2. *Kommittén för valuta-, finansiell- och betalningsbalansstatistik*
upprättad enligt

391 D 0115: Rådets beslut nr 91/115/EEG av den 25 februari 1991 om upprättandet av en kommitté för valuta-, finans- och betalningsbalansstatistik (EGT nr L 59, 6.3.1991, s. 19).

3. *Kommittén för statistisk sekretess*
upprättad enligt

390 R 1588: Rådets förordning (EEG, EURATOM nr 1588/90) av den 11 juni 1990 om utlämnande av sekretessbelagda statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor (EGT nr 151, 15.6.1990, s. 1).

4. *Kommittén för harmonisering av beräkning och sammanställning av BNP till marknadspris*
upprättad enligt

389 L 0130: Rådets direktiv 89/130/EEG, EURATOM av den 13 februari 1989 om harmonisering av beräkningen av bruttonationalinkomst till marknadspriser (EGT nr L 49, 21.2.1989, s. 26).

5. *Rådgivande kommittén för ekonomisk och social statistik*
upprättad enligt

391 D 0116: Rådets beslut 91/116/EEG av den 25 februari 1991 om upprättandet av Europeiska rådgivande kommittén för statistik på det ekonomiska och sociala området (EGT nr L 59, 6.3.1991, s. 21).

EFTA-staternas rättigheter och skyldigheter i fråga om nämnda EG-kommittéer regleras av den gemensamma förklaringen om tillämpliga procedurer i sådana fall där EFTA-staterna i överensstämmelse med artikel 76 och del VI i avtalet och motsvarande protokoll deltar i full omfattning i EG-kommittéer.

I fråga om protokoll 36, artikel 2

EFTA-staterna kommer, innan avtalet träder i kraft, att besluta om det antal medlemmar från ett vart av deras parlament som skall ingå i den EES gemensamma parlamentariskommittén.

I fråga om protokoll 37

I enlighet med artikel 6 i protokoll 23 omfattar hänvisningen till Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor (rådets förordning (EEG) nr 17/62) också

- Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor inom transportsektorn (rådets direktiv (EEG) nr 1017/68)
- Rådgivande kommittén för avtal- och monopolfrågor inom sjötransportsektorn (rådets direktiv (EEG) nr 4056/86)
- Rådgivande kommittén för avtal- och monopolfrågor inom lufttransportsektorn (rådets förordning (EEG) nr 3975/87).

I fråga om protokoll 37

Med tillämpning av omprövningsklausulen i artikel 101.2 i avtalet skall vid ikraftträdandet av detta avtal en kommitté läggas till på listan i protokoll 37, nämligen:

Samordningsgruppen för ömsesidigt erkännande av utbildningsbevis om högre utbildning (rådets direktiv 89/48/EEG).

Detaljbestämmelser om deltagande kommer att utfärdas.

I fråga om protokoll 47

De avtalsslutande parterna kommer att utarbeta ett system för ömsesidigt bistånd mellan myndigheter som är ansvariga för att säkerställa efterlevnaden av gemenskapsbestämmelser och nationella bestämmelser på vinområdet på grundval av de relevanta bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 2048/89 av den 19 juni 1989 som fastställer allmänna regler om kontroll inom vinsektorn.

Villkor för detta ömsesidiga bistånd kommer att fastställas innan detta avtal träder i kraft. Till dess att ett sådant system har kommit till stånd skall de relevanta bestämmelserna i de bilaterala avtalen mellan gemenskapen och Schweiz och mellan gemenskapen och Österrike om samarbete och kontroll på vinområdet alltjämt tillämpas.

I fråga om bilagorna VI och VII

Ytterligare särskilda anpassningar som redovisas i ett dokument från NG III av den 11 november 1991, återstår att göra på socialförsäkringsområdet och i fråga om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer innan EES-avtalet träder i kraft.

I fråga om bilaga VII

Ingen stat för vilken EES-avtalet gäller får efter tidpunkten för avtalets ikraftträdande åberopa artikel 21 i rådets direktiv nr 75/362/EEG av den 16 juni 1975 (EGT nr L 167, 30.6.1975, s. 1) för att kräva att medborgare från andra stater för vilka avtalet gäller genomgår ytterligare förberedande utbildning för att få behörighet som läkare inom socialförsäkringen.

I fråga om bilaga VII

Ingen stat för vilken EES-avtalet gäller får efter tidpunkten för avtalets ikraftträdande åberopa artikel 20 i rådets direktiv nr 78/686/EEG av den 25 juli 1978 (EGT nr L 233, 24.8.1978, s. 1) för att kräva att medborgare från andra stater för vilka avtalet gäller genomgår ytterligare förberedande utbildning för att få behörighet som tandläkare inom socialförsäkringen.

I fråga om bilaga VII

Ingenjörer som tillhör Stiftelsen för det schweiziska registret över ingenjörer, arkitekter och tekniker (REG) omfattas av artikel 1 d, första stycket, i rådets direktiv nr 89/48/EEG av den 22 december 1988 (EGT nr L 19, 24.1.1989, s. 16) enligt ett generellt system för erkännande av examensbevis utfärdade för yrkesutbildningar som omfattar minst tre års studier, i den mån som de uppfyller de villkor som anges i artikel 1 a i detta direktiv.

I fråga om bilaga IX

Före den 1 januari 1993 skall Island, Finland och Norge upprätta en förteckning över de skadeförsäkringsföretag som är undantagna från kraven i artiklarna 16 och 17 i rådets direktiv nr 73/239/EEG (EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3) samt översända denna till de övriga avtalsslutande parterna.

I fråga om bilaga IX

Före den 1 januari 1993 skall Island upprätta en förteckning över de livförsäkringsföretag som är undantagna från kraven i artiklarna 18, 19 och 20 i rådets direktiv nr 79/267/EEG (EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1) samt översända denna till de övriga avtalsslutande parterna.

I fråga om bilaga XIII

De avtalsslutande parterna skall granska rådets direktiv 91/439/EEG om körkort av den 29 juli 1991 i enlighet med det gemensamt överenskomna förfarandet i avsikt att ta upp det i bilaga XIII om transport.

I fråga om bilaga XIII

De EFTA-stater som är parter i Europeiska avtalet om besättningar i fordon som deltar i internationell landsvägstrafik (AETR) skall, innan föreliggande avtal träder i kraft, göra följande reservation till AETR:

”Transportverksamhet mellan avtalsslutande parter i EES-avtalet skall anses som nationell transportverksamhet enligt AETR, i den mån sådan verksamhet inte omfattar transitering genom ett territorium tillhörande en tredje stat som är part i AETR.”

Gemenskapen skall vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma motsvarande ändringar i EG-medlemsstaternas reservationer.

I fråga om bilaga XVI

Det är underförstått att artikel 100 i avtalet skall tillämpas på kommittéerna inom området offentlig upphandling.

FÖRKLARINGAR AV
EN ELLER FLERA AV
DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA
TILL AVTALET OM
ETT EUROPEISKT EKONOMISKT SAMARBETSOMRÅDE

FÖRKLARING AV
FINLANDS, ISLANDS, NORGES OCH SVERIGES REGERINGAR
OM ALKOHOLMONOPOL

Utan att detta inskränker skyldigheterna enligt avtalet erinrar Finland, Island, Norge och Sverige om att deras alkoholmonopol grundar sig på viktiga hälso- och socialpolitiska hänsyn.

FÖRKLARING AV
LIECHTENSTEINS OCH SCHWEIZ REGERINGAR
OM ALKOHOLMONOPOL

Utan att detta inskränker skyldigheterna enligt avtalet erinrar Liechtensteins och Schweiz regeringar om att deras alkoholmonopol grundar sig på viktiga jordbruks-, hälso- och socialpolitiska hänsyn.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN
OM ÖMSESIDIGT BISTÅND I TULLFRÅGOR

Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater förklarar att de uppfattar att sista meningen i artikel 11.1 i protokoll 11 om ömsesidigt bistånd i tullfrågor omfattas av bestämmelserna i artikel 2.2 i protokollet.

FÖRKLARING AV EFTA-LÄNDERNAS REGERINGAR OM FRI
RÖRLIGHET FÖR LÄTTA LASTBILAR

Fri rörlighet enligt bilaga 2 om tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering, del I Motorfordon, för lätta lastbilar från den 1 januari 1995 accepteras av EFTA-länderna under förutsättning att ny lagstiftning, som är i överensstämmelse med de övriga motorfordonskategorierna, är tillämplig vid denna tidpunkt.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS REGERING OM PRODUKTANSVAR

Liechtensteins regering förklarar vad avser artikel 14 i rådets direktiv 85/374/EG att Liechtenstein vid detta avtals ikraftträdande i nödvändig omfattning skall ha infört lagstiftning om skydd mot atomolyckor motsvarande det som internationella konventioner ger.

FÖRKLARING AV
LIECHTENSTEINS REGERING OM LANDETS SPECIELLA LÄGE

Liechtensteins regering,

som hänvisar till punkt 18 i den gemensamma förklaringen av den 14 maj 1991 från ministermötet mellan Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och Europeiska frihandelssammanslutningens stater,

som på nytt bekräftar skyldigheten att säkerställa efterlevnaden av alla bestämmelser i EES-avtalet och att tillämpa dem i god tro,

förväntar sig att vederbörlig hänsyn skall tas enligt EES-avtalet till landets speciella geografiska förhållanden,

och anser att en situation som motiverar de åtgärder som avses i artikel 112 i EES-avtalet särskilt skall anses föreligga, om kapitalinflöden från en annan avtalsslutande part kan äventyra den bofasta befolkningens tillgång till fastigheter, eller om det i förhållande till antalet stadigvarande bosatta invånare sker en extraordinär ökning av antalet medborgare från EG:s medlemsstater eller de andra EFTA-staterna eller av det totala antalet sysselsättningstillfällen.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING
OM SKYDDSÅTGÄRDER

Österrike förklarar att de speciella geografiska förhållandena gör att tillgången på markområden för bostadsändamål (särskilt mark för husbyggande) i delar av Österrike är mera knapp än vad som är normalt. Därför kan störningar på fastighetsmarknaden komma att leda till sådana allvarliga ekonomiska, samhälleliga eller miljöbetingade problem av regional natur som avses i skyddsklausulen i artikel 112 i EES-avtalet, och föranleda åtgärder med stöd av den artikeln.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att förklaringen av Österrikes regering om skyddsåtgärder inte skall inverka på de avtalsslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV ISLANDS REGERING OM ANVÄNDNING
AV SKYDDSÅTGÄRDER ENLIGT
EES-AVTALET

På grund av dess ekonomiska ensidiga karaktär och det förhållandet att dess territorium är glesst befolkat förklarar Island det som sin uppfattning att det, utan inskränkning i de skyldigheter som följer av avtalet, får vidta skyddsåtgärder om tillämpningen av EES-avtalet medför bl. a. följande:

- allvarliga störningar på arbetsmarknaden till följd av omfattande inflyttning av arbetskraft till vissa geografiska områden, vissa typer av arbete eller vissa branscher, eller
- allvarliga störningar på fastighetsmarknaden.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING OM SKYDDSÅTGÄRDER

Schweiz förklarar det som sin uppfattning att landet, till följd av sina speciella geografiska och demografiska förhållanden, har möjlighet att vidta åtgärder för att begränsa invandring från EES-länder i händelse av obalans i demografiska, sociala eller ekologiska hänseenden, föranledd av EES-medborgares förflyttningar.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att förklaringen av Schweiz regering om skyddsåtgärder inte skall inverka på de avtalsslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING OM INFÖRANDET
AV HÖGSKOLESTUDIER I ARKITEKTUR VID HÖGRE TEKNISKA
UTBILDNINGSANSTALTER

Genom att begära att examensbeviset i arkitektur som utfärdas vid de högre tekniska utbildningsanstalterna i Schweiz införs i artikel 11 i direktiv 85/384/EEG förklarar Schweiz sig berett att inrätta en kompletterande, ettårig högskoleutbildning avslutad med en examen, för att ombesörja att hela utbildningsgången uppfyller de i artikel 4.1 a föreskrivna kraven. Denna kompletterande utbildning kommer att införas av förbundsregeringens industri- och arbetsmarknadsstyrelse från och med läsåret 1995/1996.

DEKLARATION AV ÖSTERRIKES OCH SCHWEIZ REGERINGAR
OM AUDIOVISUELLA TJÄNSTER

Med hänvisning till rådets direktiv 89/552/EEC av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utövandet av sändningsverksamhet för television, förklarar Österrikes och Schweiz regeringar att de i enlighet med gällande gemenskapsrätt, som den tolkats av Europiska gemenskapernas domstol, kommer att ha möjlighet att vidta lämpliga åtgärder i händelse av utlokalisering i syfte att kringgå nationell lagstiftning.

FÖRKLARING AV LIECHTENSTEINS OCH SCHWEIZ
REGERINGAR OM ADMINISTRATIVT BISTÅND

Med hänvisning till de bestämmelser i EES-avtalet som avser samarbete mellan tillsynsmyndigheter inom området för finansiella tjänster (bankverksamhet, fondföretag och handel med värdepapper) understryker Schweiz och Liechtensteins regeringar den vikt de fäster vid principerna om sekretess och integritet samt förklarar sin uppfattning att information som tillhandahålls av deras behöriga myndigheter kommer att behandlas av mottagande myndigheter i överensstämmelse med dessa principer. Detta innebär, om inte annat följer av det relevanta regelverket, att

- alla personer som är eller har varit anställda hos myndigheter som tar emot information skall iakttä tystnadsplikt. Information som betecknas som konfidentiell skall behandlas därefter,
- behöriga myndigheter som tar emot konfidentiell information får använda denna endast för fullgörande av sina uppgifter, sådana de angivits i det relevanta regelverket.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den förklaring som gjorts av Schweiz och Liechtensteins regeringar om administrativt bistånd inte skall inverka på de avtalslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING OM TILLÄMPNING AV
SKYDDSKLAUSULEN I SAMBAND MED
KAPITALRÖRELSER

I betraktande av det förhållandet att tillgången på produktiv mark är särskilt liten i Schweiz, att utländsk efterfrågan på fast egendom traditionellt har varit stor och att därutöver den andel av den bofasta befolkningen som bor på egen fastighet är liten i jämförelse med vad som gäller för övriga Europa, förklarar Schweiz det som sin uppfattning att landet får vidta skyddsåtgärder, särskilt om kapitalinflöde från andra avtalsslutande parter medför störningar på fastighetsmarknaden, vilka bland annat skulle kunna äventyra den bofasta befolkningens tillgång till fast egendom.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den förklaring som gjorts av Schweiz regering om tillämpning av skyddsklausulen i samband med kapitalrörelser inte skall inverka på de avtalslutande parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

FÖRKLARING AV NORGES REGERING OM DIREKT VERKSTÄLL-
BARHET FÖR EG-INSTITUTIONERNAS BESLUT OM BETALNINGS-
FÖRPLIKTELSE RIKTADE TILL FÖRETAG I NORGE

De avtalsslutande parterna görs uppmärksamma på att Norges nuvarande författning inte tillåter direkt verkställbarhet för EG-institutionernas beslut om betalningsförpliktelser riktade till företag i Norge. Norge förklarar att sådana beslut även i fortsättningen bör riktas direkt till företagen i fråga och att dessa bör fullgöra sina förpliktelser i överensstämmelse med nuvarande praxis. Dessa begränsningar i fråga om direkt verkställbarhet för EG-institutionernas beslut om betalningsförpliktelser gäller inte dotterföretag eller tillgångar inom gemenskapens territorium som tillhör företag i Norge.

Om problem skulle uppstå, är Norge berett att inleda överläggningar och samarbeta för att finna en lösning som är tillfredsställande för båda parter.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

EG-kommissionen skall fortlöpande bevaka den situation som beskrivs i Norges ensidiga förklaring. Kommissionen får när som helst inleda överläggningar med Norge för att finna tillfredsställande lösningar på de problem som kan uppstå.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING
OM VERKSTÄLLANDET PÅ DESS TERRITORIUM AV BESLUT AV
EG-INSTITUTIONER OM BETALNINGSFÖRPLIKTELSER

Österrike förklarar att dess skyldighet att på sitt territorium verkställa sådana beslut av EG-institutioner som innefattar betalningsförpliktelser, endast skall gälla sådana beslut som till alla delar omfattas av bestämmelserna i EES-avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Gemenskapen uppfattar Österrikes förklaring på så sätt att verkställandet av beslut enligt vilka företag åläggs betalningsförpliktelser skall säkerställas på Österrikes territorium i den mån sådana beslut om betalningsförpliktelser är grundade — även om inte uteslutande — på bestämmelser i EES-avtalet.

Kommissionen får när som helst ta initiativ till överläggningar med Österrikes regering för att finna tillfredsställande lösningar på eventuella problem som uppstår.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN
OM VARVSINDUSTRI

Det är Europeiska gemenskapens överenskomna policy att successivt minska nivån på kontraktbaserat produktionsstöd till skeppsvarven. Kommissionen försöker att sänka nivån på stödtaket så långt och så snabbt som det är förenligt med det sjunde direktivet (90/684/EEG).

Det sjunde direktivet upphör att gälla vid utgången av år 1993. När kommissionen avgör om det behövs ett nytt direktiv kommer den även att granska konkurrenssituationen för varvsindustrin inom hela EES mot bakgrund av de framsteg som gjorts i fråga om att sänka eller avskaffa kontraktbaserat produktionsstöd. Vid denna granskning kommer kommissionen att nära rådgöra med EFTA-staterna, i syfte att skapa villkor som garanterar att konkurrensen inte snedvrids, varvid hänsyn kommer att tas till resultaten av ansträngningarna i ett vidare internationellt sammanhang.

FÖRKLARING AV IRLANDS REGERING TILL PROTOKOLL 28
OM IMMATERIELL ÄGANDERÄTT - INTERNATIONELLA KONVENTIONER

Irland uppfattar artikel 5.1 i protokoll 28 som ett åläggande att med iakttagande av landets konstitutionella föreskrifter vidta alla nödvändiga åtgärder för att Irland skall ansluta sig till de angivna konventionerna.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR OM
EUROPEISKA GEMENSKAPENS STADGA OM GRUNDLÄGGANDE SOCIALA
RÄTTIGHETER FÖR ARBETSTAGARE

EFTA-staternas regeringar delar uppfattningen att ett utvidgat ekonomiskt samarbete måste åtföljas av framsteg i integrationens sociala dimension, vilka måste uppnås i fullt samarbete med arbetsmarknadens parter. EFTA-staterna vill aktivt bidra till utvecklingen av den sociala dimensionen i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. De välkomnar därför det förstärkta samarbete på det sociala området med gemenskapen och dess medlemsstater, som åstadkommit i detta avtal. EFTA-staternas regeringar är medvetna om vikten av att i detta sammanhang garantera grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare i hela EES och stöder de principer och grundläggande rättigheter som läggs fast i stadgan om grundläggande sociala rättigheter av den 9 december 1989, samt påminner om subsidiaritetsprincipen som nämns där. De konstaterar att vederbörlig hänsyn måste tas till mångfalden av nationell praxis vid genomförandet av sådana rättigheter, i synnerhet vad gäller den roll som spelas av arbetsmarknadens parter och kollektivavtal.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING
OM GENOMFÖRANDET AV ARTIKEL 5 I DIREKTIV 76/207/EEG
I FRÅGA OM NATTARBETE

Republiken Österrike förklarar,

med kännedom om principen om lika behandling, så som den fastställs i detta avtal,

med hänsyn till Österrikes skyldighet att enligt detta avtal införliva gemenskapens regelverk i österrikisk rättsordning,

med hänsyn till andra folkrättsliga förpliktelser som Österrike har åtagit sig,

med beaktande av de hälsoskadliga effekterna av nattarbete och av det särskilda behovet av skydd för kvinnliga arbetstagare,

att den är villig att beakta det särskilda behovet av skydd för kvinnliga arbetstagare.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN

Europeiska gemenskapen anser att den österrikiska regeringens ensidiga förklaring om genomförandet av artikel 5 i direktiv 76/207/EEG i fråga om nattarbete inte skall medföra någon inskränkning i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN OM EFTA-
STATERNAS RÄTTIGHETER VID EG-DOMSTOLEN

1. I syfte att öka den rättsliga homogeniteten inom EES genom att bereda EFTA-staterna och EFTA:s övervakningsmyndighet möjlighet att intervensera vid EG-domstolen, skall gemenskapen ändra artiklarna 20 och 37 i stadgan för Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt.
2. Vidare skall gemenskapen vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att EFTA-staterna, vad beträffar tillämpningen av artiklarna 2.2 b och 6 i protokoll 24 till EES-avtalet, får samma rättigheter som EG-medlemsstaterna enligt artikel 9.9 i förordning (EEG) nr 4064/89.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN OM EFTA-
STATERNAS JURISTERS RÄTTIGHETER ENLIGT GEMENSKAPSRÄTTEN

Gemenskapen förbinder sig att ändra stadgan för Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt för att säkerställa att de ombud som utses att företräda en EFTA-stat eller EFTA:s övervakningsmyndighet i ett visst mål eller ärende får biträdas av en rådgivare eller en advokat som är behörig att uppträda inför domstol i en EFTA-stat. Gemenskapen förbinder sig vidare att säkerställa att jurister som är behöriga att uppträda inför domstol i en EFTA-stat får företräda enskilda och näringsidkare vid Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt.

När de uppträder inför Europeiska gemenskapernas domstol och första instansrätt, skall sådana ombud, rådgivare och advokater, åtnjuta den immunitet och de rättigheter som krävs för att de skall utföra sina uppgifter på ett självständigt sätt, i enlighet med de villkor som skall fastställas i dessa domstolars arbetsordning.

Gemenskapen skall dessutom vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att EFTA-staternas jurister åtnjuter samma rättigheter enligt gemenskapsrätten som EG-medlemsstaternas jurister när det gäller immunitet i fråga om rättsliga åtgärder.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN OM DELTAGANDE
AV EXPERTER FRÅN EFTA-STATERNA I EG-KOMMITTÉER
MED ANKNYTNING TILL EES I ENLIGHET MED ARTIKEL 100
I AVTALET

Europeiska gemenskapernas kommission bekräftar att det vid tillämpning av de principer som anges i artikel 100 förutsätts att varje EFTA-stat utser sina egna experter. Dessa experter skall vara jämställda med experter från EG-medlemsstaterna i beredningsarbetet inför sammankallandet av de EG-kommittéer som berörs av rättsakterna i fråga. EG-kommissionen skall fortsätta med överläggningarna så länge som det anses nödvändigt innan den lägger fram sitt förslag vid ett formellt sammanträde.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN OM
ARTIKEL 103 I AVTALET

Europeiska gemenskapen anser att den får uppskjuta den slutliga tillämpningen av det beslut av Gemensamma EES-kommittén som avses i artikel 103.1 i avtalet till dess att de konstitutionella krav som avses i artikeln till fullo har uppfyllts av EFTA-staterna.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR
OM ARTIKEL 103.1 I AVTALET

I syfte att åstadkomma ett homogent EES, och utan inskränkning i sina demokratiska institutioners funktion, kommer EFTA-staterna att verka för att de nödvändiga konstitutionella kraven uppfylls enligt bestämmelserna i första punkten i artikel 103.1 i EES-avtalet.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN
OM TRANSITERING INOM FISKESEKTORN

Det är gemenskapens uppfattning att artikel 6 i protokoll 9 också kommer att bli tillämplig om en ömsesidigt till-fredsställande lösning på transiteringsfrågan inte uppnås före avtalets ikraftträdande.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN SAMT FINLANDS,
LIECHTENSTEINS, SCHWEIZ, SVERIGES OCH ÖSTERRIKES
REGERINGAR OM PRODUKTER AV VAL

Europeiska gemenskapen samt Finlands, Liechtensteins, Schweiz, Sveriges och Österrikes regeringar förklarar att tabell 1 i tillägg 2 till protokoll 9 inte påverkar det importförbud som de tillämpar för produkter av val.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING
OM TULLAR AV FISKAL KARAKTÄR

Det interna förfarandet för omvandling av tullar av fiskal karaktär till intern beskattning har inletts.

Utan att tillämpningen av protokoll 5 till avtalet påverkas, skall Schweiz vid tidpunkten för ikraftträdandet av den interna beskattningen avskaffa dessa tullar för de tulltaxenummer som uppräknas i tabellbilagan till protokoll 5, under förutsättning att de konstitutionella och övriga lagändringar som är nödvändiga blir godkända i enlighet med landets interna lagstiftning.

En folkomröstning om denna fråga skall hållas före utgången av år 1993.

Vid positivt resultat av den konstitutionella folkomröstningen skall Schweiz verka för att tullar av fiskal karaktär omvandlas till intern beskattning före utgången av år 1996.

FÖRKLARING AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN
OM BILATERALA AVTAL

Gemenskapen anser att trots att

- de bilaterala avtalen om varutransporter på landsväg och med tåg mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Österrike och mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiz,
- de bilaterala avtalen om vissa bestämmelser om jordbruk mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och var och en av EFTA-staterna,
- de bilaterala avtalen om fiske mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Sverige, Europeiska ekonomiska gemenskapen och Norge och Europeiska ekonomiska gemenskapen och Island,

har fastställts i skilda rättsakter, utgör de en del av det samlade resultatet av förhandlingarna och är en nödvändig förutsättning för att gemenskapen skall godkänna EES-avtalet.

Gemenskapen förbehåller sig rätten att uppskjuta ingåendet av EES-avtalet till dess att den har underrättats om att ovannämnda bilaterala avtal har ratificerats av de berörda EFTA-staterna. Förbehållet avser även vilka slutsatser som bör dras i händelse av att dessa avtal inte ratificeras.

FÖRKLARING AV SCHWEIZ REGERING OM AVTALET
MELLAN EEG OCH SCHWEIZISKA EDSFÖRBUNDET OM VARUTRANSPORTER
PÅ LANDSVÄG OCH MED TÅG

Schweiz skall sträva efter att ratificera det bilaterala avtalet mellan EEG och Schweiziska edsförbundet om varutransporter på landsväg och med tåg före ratifikationen av EES-avtalet, samtidigt som det vidhåller sin ståndpunkt att EES-avtalet och detta bilaterala avtal skall betraktas som två skilda rättsakter med var sitt innehåll.

FÖRKLARING AV ÖSTERRIKES REGERING OM AVTALET
MELLAN EEG OCH REPUBLIKEN ÖSTERRIKE OM
VARUTRANSPORTER PÅ LANDSVÄG OCH MED TÅG

Österrike skall sträva efter att ratificera det bilaterala avtalet mellan EEG och Republiken Österrike om varutransporter på landsväg och med tåg före ratifikationen av EES-avtalet, samtidigt som det vidhåller sin ståndpunkt att EES-avtalet och detta bilaterala avtal skall betraktas som två skilda rättsakter med var sitt innehåll.

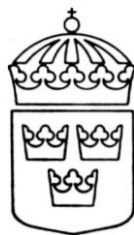
FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR
OM EFTA:S FINANSIELLA MEKANISM

EFTA-staterna anser att de "lämpliga och rättvisa lösningar" som nämns i den gemensamma förklaringen om den finansiella mekanismen bör innebära antingen att en EFTA-stat som ansluter sig till gemenskapen inte skall vara bunden av en finansiell förpliktelse som EFTA:s finansiella mekanism har åtagit sig efter den statens anslutning till gemenskapen eller att statens bidrag till EG:s allmänna budget skall anpassas i motsvarande mån.

FÖRKLARING AV EFTA-STATERNAS REGERINGAR
OM EN DOMSTOL I FÖRSTA INSTANS

Om det visar sig nödvändigt, kommer EFTA-staterna att upp-rätta en domstol i första instans för mål på konkurrensområdet.

Sveriges internationella överenskommelser

ISSN 0284-1967

Utgiven av Utrikesdepartementet

SÖ 1993: 24

Del 2

**Avtal om Europeiska ekonomiska samarbets-
området jämte protokoll och slutakt**

NÄRINGSDEPARTEMENTET
BIBLIOTEKET

AGREEMENT ON THE
EUROPEAN ECONOMIC AREA

TABLE OF CONTENTS

PREAMBLE

PART I OBJECTIVES AND PRINCIPLES

PART II FREE MOVEMENT OF GOODS

- Chapter 1 Basic principles
- Chapter 2 Agricultural and fishery products
- Chapter 3 Cooperation in customs-related matters and trade facilitation
- Chapter 4 Other rules relating to the free movement of goods
- Chapter 5 Coal and steel products

PART III FREE MOVEMENT OF PERSONS, SERVICES AND CAPITAL

- Chapter 1 Workers and self-employed persons
- Chapter 2 Right of establishment
- Chapter 3 Services
- Chapter 4 Capital
- Chapter 5 Economic and monetary policy cooperation
- Chapter 6 Transport

PART IV COMPETITION AND OTHER COMMON RULES

- Chapter 1 Rules applicable to undertakings
- Chapter 2 State aid
- Chapter 3 Other common rules

PART V HORIZONTAL PROVISIONS RELEVANT TO THE FOUR FREEDOMS

- Chapter 1 Social policy
- Chapter 2 Consumer protection
- Chapter 3 Environment
- Chapter 4 Statistics
- Chapter 5 Company law

PART VI COOPERATION OUTSIDE THE FOUR FREEDOMS

PART VII INSTITUTIONAL PROVISIONS

- Chapter 1 The structure of the association
- Chapter 2 The decision-making procedure
- Chapter 3 Homogeneity, surveillance procedure and settlement of disputes
- Chapter 4 Safeguard measures

PART VIII FINANCIAL MECHANISM

PART IX GENERAL AND FINAL PROVISIONS

AGREEMENT ON THE EUROPEAN ECONOMIC AREA

THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY,
THE EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY,
THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE KINGDOM OF DENMARK,
THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,
THE HELLENIC REPUBLIC,
THE KINGDOM OF SPAIN,
THE FRENCH REPUBLIC,
IRELAND,
THE ITALIAN REPUBLIC,
THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,
THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,
THE PORTUGUESE REPUBLIC,
THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND,

AND

THE REPUBLIC OF AUSTRIA,
THE REPUBLIC OF FINLAND,
THE REPUBLIC OF ICELAND,
THE PRINCIPALITY OF LIECHTENSTEIN,
THE KINGDOM OF NORWAY,
THE KINGDOM OF SWEDEN,
THE SWISS CONFEDERATION

hereinafter referred to as the CONTRACTING PARTIES;

CONVINCED of the contribution that a European Economic Area will bring to the construction of a Europe based on peace, democracy and human rights;

REAFFIRMING the high priority attached to the privileged relationship between the European Community, its Member States and the EFTA States, which is based on proximity, long-standing common values and European identity;

DETERMINED to contribute, on the basis of market economy, to world-wide trade liberalization and cooperation, in particular in accordance with the provisions of the General Agreement on Tariffs and Trade and the Convention on the Organisation for Economic Cooperation and Development;

CONSIDERING the objective of establishing a dynamic and homogeneous European Economic Area, based on common rules and equal conditions of competition and providing for the adequate means of enforcement including at the judicial level, and achieved on the basis of equality and reciprocity and of an overall balance of benefits, rights and obligations for the Contracting Parties;

DETERMINED to provide for the fullest possible realization of the free movement of goods, persons, services and capital within the whole European Economic Area, as well as for strengthened and broadened cooperation in flanking and horizontal policies;

AIMING to promote a harmonious development of the European Economic Area and convinced of the need to contribute through the application of this Agreement to the reduction of economic and social regional disparities;

DESIROUS of contributing to the strengthening of the cooperation between the members of the European Parliament and of the Parliaments of the EFTA States, as well as between the social partners in the European Community and in the EFTA States;

CONVINCED of the important role that individuals will play in the European Economic Area through the exercise of the rights conferred on them by this Agreement and through the judicial defence of these rights;

DETERMINED to preserve, protect and improve the quality of the environment and to ensure a prudent and rational utilization of natural resources on the basis, in particular, of the principle of sustainable development, as well as the principle that precautionary and preventive action should be taken;

DETERMINED to take, in the further development of rules, a high level of protection concerning health, safety and the environment as a basis;

NOTING the importance of the development of the social dimension, including equal treatment of men and women, in the European Economic Area and wishing to ensure economic and social progress and to promote conditions for full employment, an improved standard of living and improved working conditions within the European Economic Area;

DETERMINED to promote the interests of consumers and to strengthen their position in the market place, aiming at a high level of consumer protection;

ATTACHED to the common objectives of strengthening the scientific and technological basis of European industry and of encouraging it to become more competitive at the international level;

CONSIDERING that the conclusion of this Agreement shall not prejudice in any way the possibility of any EFTA State to accede to the European Communities;

WHEREAS, in full deference to the independence of the courts, the objective of the Contracting Parties is to arrive at, and maintain, a uniform interpretation and application of this Agreement and those provisions of Community legislation which are substantially reproduced in this Agreement and to arrive at an equal treatment of individuals and economic operators as regards the four freedoms and the conditions of competition;

WHEREAS this Agreement does not restrict the decision-making autonomy or the treaty-making power of the Contracting Parties, subject to the provisions of this Agreement and the limitations set by public international law;

HAVE DECIDED to conclude the following Agreement:

PART I
OBJECTIVES AND PRINCIPLES

Article 1

1. The aim of this Agreement of association is to promote a continuous and balanced strengthening of trade and economic relations between the Contracting Parties with equal conditions of competition, and the respect of the same rules, with a view to creating a homogeneous European Economic Area, hereinafter referred to as the EEA.
2. In order to attain the objectives set out in paragraph 1, the association shall entail, in accordance with the provisions of this Agreement :
 - (a) the free movement of goods;
 - (b) the free movement of persons;
 - (c) the free movement of services;
 - (d) the free movement of capital;
 - (e) the setting up of a system ensuring that competition is not distorted and that the rules thereon are equally respected; as well as
 - (f) closer cooperation in other fields, such as research and development, the environment, education and social policy.

Article 2

For the purposes of this Agreement :

- (a) the term "Agreement" means the main Agreement, its Protocols and Annexes as well as the acts referred to therein;
- (b) the term "EFTA States" means the Contracting Parties, which are members of the European Free Trade Association;
- (c) the term "Contracting Parties" means, concerning the Community and the EC Member States, the Community and the EC Member States, or the Community, or the EC Member States. The meaning to be attributed to this expression in each case is to be deduced from the relevant provisions of this Agreement and from the respective competences of the Community and the EC Member States as they follow from the Treaty establishing the European Economic Community and the Treaty establishing the European Coal and Steel Community.

Article 3

The Contracting Parties shall take all appropriate measures, whether general or particular, to ensure fulfilment of the obligations arising out of this Agreement.

They shall abstain from any measure which could jeopardize the attainment of the objectives of this Agreement.

Moreover, they shall facilitate cooperation within the framework of this Agreement.

Article 4

Within the scope of application of this Agreement, and without prejudice to any special provisions contained therein, any discrimination on grounds of nationality shall be prohibited.

Article 5

A Contracting Party may at any time raise a matter of concern at the level of the EEA Joint Committee or the EEA Council according to the modalities laid down in Articles 92 (2) and 89 (2), respectively.

Article 6

Without prejudice to future developments of case law, the provisions of this Agreement, in so far as they are identical in substance to corresponding rules of the Treaty establishing the European Economic Community and the Treaty establishing the European Coal and Steel Community and to acts adopted in application of these two Treaties, shall, in their implementation and application, be interpreted in conformity with the relevant rulings of the Court of Justice of the European Communities given prior to the date of signature of this Agreement.

Article 7

Acts referred to or contained in the Annexes to this Agreement or in decisions of the EEA Joint Committee shall be binding upon the Contracting Parties and be, or be made, part of their internal legal order as follows :

- (a) an act corresponding to an EEC regulation shall as such be made part of the internal legal order of the Contracting Parties;
- (b) an act corresponding to an EEC directive shall leave to the authorities of the Contracting Parties the choice of form and method of implementation.

PART II
FREE MOVEMENT OF GOODS

CHAPTER I
BASIC PRINCIPLES

Article 8

1. Free movement of goods between the Contracting Parties shall be established in conformity with the provisions of this Agreement.
2. Unless otherwise specified, Articles 10 to 15, 19, 20 and 25 to 27 shall apply only to products originating in the Contracting Parties.
3. Unless otherwise specified, the provisions of this Agreement shall apply only to:
 - (a) products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System, excluding the products listed in Protocol 2;
 - (b) products specified in Protocol 3, subject to the specific arrangements set out in that Protocol.

Article 9

1. The rules of origin are set out in Protocol 4. They are without prejudice to any international obligations which have been, or may be, subscribed to by the Contracting Parties under the General Agreement on Tariffs and Trade.
2. With a view to developing the results achieved in this Agreement, the Contracting Parties will continue their efforts in order further to improve and simplify all aspects of rules of origin and to increase cooperation in customs matters.
3. A first review will take place before the end of 1993. Subsequent reviews will take place at two-yearly intervals. On the basis of these reviews, the Contracting Parties undertake to decide on the appropriate measures to be included in this Agreement.

Article 10

Customs duties on imports and exports, and any charges having equivalent effect, shall be prohibited between the Contracting Parties. Without prejudice to the arrangements set out in Protocol 5, this shall also apply to customs duties of a fiscal nature.

Article 11

Quantitative restrictions on imports and all measures having equivalent effect shall be prohibited between the Contracting Parties.

Article 12

Quantitative restrictions on exports and all measures having equivalent effect shall be prohibited between the Contracting Parties.

Article 13

The provisions of Articles 11 and 12 shall not preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, public policy or public security; the protection of health and life of humans, animals or plants; the protection of national treasures possessing artistic, historic or archaeological value; or the protection of industrial and commercial property. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between the Contracting Parties.

Article 14

No Contracting Party shall impose, directly or indirectly, on the products of other Contracting Parties any internal taxation of any kind in excess of that imposed directly or indirectly on similar domestic products.

Furthermore, no Contracting Party shall impose on the products of other Contracting Parties any internal taxation of such a nature as to afford indirect protection to other products.

Article 15

Where products are exported to the territory of any Contracting Party, any repayment of internal taxation shall not exceed the internal taxation imposed on them whether directly or indirectly.

Article 16

1. The Contracting Parties shall ensure that any State monopoly of a commercial character be adjusted so that no discrimination regarding the conditions under which goods are procured and marketed will exist between nationals of EC Member States and EFTA States.
2. The provisions of this Article shall apply to any body through which the competent authorities of the Contracting Parties, in law or in fact, either directly or indirectly supervise, determine or appreciably influence imports or exports between Contracting Parties. These provisions shall likewise apply to monopolies delegated by the State to others.

CHAPTER 2
AGRICULTURAL AND FISHERY PRODUCTS

Article 17

Annex I contains specific provisions and arrangements concerning veterinary and phytosanitary matters.

Article 18

Without prejudice to the specific arrangements governing trade in agricultural products, the Contracting Parties shall ensure that the arrangements provided for in Articles 17 and 23 (a) and (b), as they apply to products other than those covered by Article 8(3), are not compromised by other technical barriers to trade. Article 13 shall apply.

Article 19

1. The Contracting Parties shall examine any difficulties that might arise in their trade in agricultural products and shall endeavour to seek appropriate solutions.
2. The Contracting Parties undertake to continue their efforts with a view to achieving progressive liberalization of agricultural trade.
3. To this end, the Contracting Parties will carry out, before the end of 1993 and subsequently at two-yearly intervals, reviews of the conditions of trade in agricultural products.
4. In the light of the results of these reviews, within the framework of their respective agricultural policies and taking into account the results of the Uruguay Round, the Contracting Parties will decide, within the framework of this Agreement, on a preferential, bilateral or multilateral, reciprocal and mutually beneficial basis, on further reductions of any type of barriers to trade in the agricultural sector, including those resulting from State monopolies of a commercial character in the agricultural field.

Article 20

Provisions and arrangements that apply to fish and other marine products are set out in Protocol 9.

CHAPTER 3
COOPERATION IN CUSTOMS-RELATED MATTERS
AND TRADE FACILITATION

Article 21

1. In order to facilitate trade between them, the Contracting Parties shall simplify border controls and formalities. Arrangements for this purpose are set out in Protocol 10.
2. The Contracting Parties shall assist each other in customs matters in order to ensure that customs legislation is correctly applied. Arrangements for this purpose are set out in Protocol 11.
3. The Contracting Parties shall strengthen and broaden cooperation with the aim of simplifying the procedures for trade in goods, in particular in the context of Community programmes, projects and actions aimed at trade facilitation, in accordance with the rules set out in Part VI.
4. Notwithstanding Article 8(3), this Article shall apply to all products.

Article 22

A Contracting Party which is considering the reduction of the effective level of its duties or charges having equivalent effect applicable to third countries benefiting from most-favoured-nation treatment, or which is considering the suspension of their application, shall, as far as may be practicable, notify the EEA Joint Committee not later than thirty days before such reduction or suspension comes into effect. It shall take note of any representations by other Contracting Parties regarding any distortions which might result therefrom.

CHAPTER 4
OTHER RULES RELATING TO THE FREE
MOVEMENT OF GOODS

Article 23

Specific provisions and arrangements are laid down in:

- (a) Protocol 12 and Annex II in relation to technical regulations, standards, testing and certification;
- (b) Protocol 47 in relation to the abolition of technical barriers to trade in wine;
- (c) Annex III in relation to product liability.

They shall apply to all products unless otherwise specified.

Article 24

Annex IV contains specific provisions and arrangements concerning energy.

Article 25

Where compliance with the provisions of Articles 10 and 12 leads to:

- (a) re-export towards a third country against which the exporting Contracting Party maintains, for the product concerned, quantitative export restrictions, export duties or measures or charges having equivalent effect; or
- (b) a serious shortage, or threat thereof, of a product essential to the exporting Contracting Party;

and where the situations referred to above give rise, or are likely to give rise, to major difficulties for the exporting Contracting Party, that Contracting Party may take appropriate measures in accordance with the procedures set out in Article 113.

Article 26

Anti-dumping measures, countervailing duties and measures against illicit commercial practices attributable to third countries shall not be applied in relations between the Contracting Parties, unless otherwise specified in this Agreement.

CHAPTER 5
COAL AND STEEL PRODUCTS

Article 27

Provisions and arrangements concerning coal and steel products are set out in Protocols 14 and 25.

PART III
FREE MOVEMENT OF PERSONS,
SERVICES AND CAPITAL

CHAPTER I
WORKERS AND SELF-EMPLOYED PERSONS

Article 28

1. Freedom of movement for workers shall be secured among EC Member States and EFTA States.
2. Such freedom of movement shall entail the abolition of any discrimination based on nationality between workers of EC Member States and EFTA States as regards employment, remuneration and other conditions of work and employment.
3. It shall entail the right, subject to limitations justified on grounds of public policy, public security or public health:
 - (a) to accept offers of employment actually made;
 - (b) to move freely within the territory of EC Member States and EFTA States for this purpose;
 - (c) to stay in the territory of an EC Member State or an EFTA State for the purpose of employment in accordance with the provisions governing the employment of nationals of that State laid down by law, regulation or administrative action;
 - (d) to remain in the territory of an EC Member State or an EFTA State after having been employed there.
4. The provisions of this Article shall not apply to employment in the public service.
5. Annex V contains specific provisions on the free movement of workers.

Article 29

In order to provide freedom of movement for workers and self-employed persons, the Contracting Parties shall, in the field of social security, secure, as provided for in Annex VI, for workers and self-employed persons and their dependants, in particular:

- (a) aggregation, for the purpose of acquiring and retaining the right to benefit and of calculating the amount of benefit, of all periods taken into account under the laws of the several countries;
- (b) payment of benefits to persons resident in the territories of Contracting Parties.

Article 30

In order to make it easier for persons to take up and pursue activities as workers and self-employed persons, the Contracting Parties shall take the necessary measures, as contained in Annex VII, concerning the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications, and the coordination of the provisions laid down by law, regulation or administrative action in the Contracting Parties concerning the taking up and pursuit of activities by workers and self-employed persons.

CHAPTER 2
RIGHT OF ESTABLISHMENT

Article 31

1. Within the framework of the provisions of this Agreement, there shall be no restrictions on the freedom of establishment of nationals of an EC Member State or an EFTA State in the territory of any other of these States. This shall also apply to the setting up of agencies, branches or subsidiaries by nationals of any EC Member State or EFTA State established in the territory of any of these States.

Freedom of establishment shall include the right to take up and pursue activities as self-employed persons and to set up and manage undertakings, in particular companies or firms within the meaning of Article 34, second paragraph, under the conditions laid down for its own nationals by the law of the country where such establishment is effected, subject to the provisions of Chapter 4.

2. Annexes VIII to XI contain specific provisions on the right of establishment.

Article 32

The provisions of this Chapter shall not apply, so far as any given Contracting Party is concerned, to activities which in that Contracting Party are connected, even occasionally, with the exercise of official authority.

Article 33

The provisions of this Chapter and measures taken in pursuance thereof shall not prejudice the applicability of provisions laid down by law, regulation or administrative action providing for special treatment for foreign nationals on grounds of public policy, public security or public health.

Article 34

Companies or firms formed in accordance with the law of an EC Member State or an EFTA State and having their registered office, central administration or principal place of business within the territory of the Contracting Parties shall, for the purposes of this Chapter, be treated in the same way as natural persons who are nationals of EC Member States or EFTA States.

'Companies or firms' means companies or firms constituted under civil or commercial law, including cooperative societies, and other legal persons governed by public or private law, save for those which are non-profit-making.

Article 35

The provisions of Article 30 shall apply to the matters covered by this Chapter.

CHAPTER 3
SERVICES

Article 36

1. Within the framework of the provisions of this Agreement, there shall be no restrictions on freedom to provide services within the territory of the Contracting Parties in respect of nationals of EC Member States and EFTA States who are established in an EC Member State or an EFTA State other than that of the person for whom the services are intended.
2. Annexes IX to XI contain specific provisions on the freedom to provide services.

Article 37

Services shall be considered to be 'services' within the meaning of this Agreement where they are normally provided for remuneration, in so far as they are not governed by the provisions relating to freedom of movement for goods, capital and persons.

'Services' shall in particular include :

- (a) activities of an industrial character;
- (b) activities of a commercial character;
- (c) activities of craftsmen;
- (d) activities of the professions.

Without prejudice to the provisions of Chapter 2, the person providing a service may, in order to do so, temporarily pursue his activity in the State where the service is provided, under the same conditions as are imposed by that State on its own nationals.

Article 38

Freedom to provide services in the field of transport shall be governed by the provisions of Chapter 6.

Article 39

The provisions of Articles 30 and 32 to 34 shall apply to the matters covered by this Chapter.

CHAPTER 4
CAPITAL

Article 40

Within the framework of the provisions of this Agreement, there shall be no restrictions between the Contracting Parties on the movement of capital belonging to persons resident in EC Member States or EFTA States and no discrimination based on the nationality or on the place of residence of the parties or on the place where such capital is invested. Annex XII contains the provisions necessary to implement this Article.

Article 41

Current payments connected with the movement of goods, persons, services or capital between Contracting Parties within the framework of the provisions of this Agreement shall be free of all restrictions.

Article 42

1. Where domestic rules governing the capital market and the credit system are applied to the movements of capital liberalized in accordance with the provisions of this Agreement, this shall be done in a non-discriminatory manner.
2. Loans for the direct or indirect financing of an EC Member State or an EFTA State or its regional or local authorities shall not be issued or placed in other EC Member States or EFTA States unless the States concerned have reached agreement thereon.

Article 43

1. Where differences between the exchange rules of EC Member States and EFTA States could lead persons resident in one of these States to use the freer transfer facilities within the territory of the Contracting Parties which are provided for in Article 40 in order to evade the rules of one of these States concerning the movement of capital to or from third countries, the Contracting Party concerned may take appropriate measures to overcome these difficulties.
2. If movements of capital lead to disturbances in the functioning of the capital market in any EC Member State or EFTA State, the Contracting Party concerned may take protective measures in the field of capital movements.
3. If the competent authorities of a Contracting Party make an alteration in the rate of exchange which seriously distorts conditions of competition, the other Contracting Parties may take, for a strictly limited period, the necessary measures in order to counter the consequences of such alteration.

4. Where an EC Member State or an EFTA State is in difficulties, or is seriously threatened with difficulties, as regards its balance of payments either as a result of an overall disequilibrium in its balance of payments, or as a result of the type of currency at its disposal, and where such difficulties are liable in particular to jeopardize the functioning of this Agreement, the Contracting Party concerned may take protective measures.

Article 44

The Community, on the one hand, and the EFTA States, on the other, shall apply their internal procedures, as provided for in Protocol 18, to implement the provisions of Article 43.

Article 45

1. Decisions, opinions and recommendations related to the measures laid down in Article 43 shall be notified to the EEA Joint Committee.
2. All measures shall be the subject of prior consultations and exchange of information within the EEA Joint Committee.
3. In the situation referred to in Article 43(2), the Contracting Party concerned may, however, on the grounds of secrecy and urgency take the measures, where this proves necessary, without prior consultations and exchange of information.
4. In the situation referred to in Article 43(4), where a sudden crisis in the balance of payments occurs and the procedures set out in paragraph 2 cannot be followed, the Contracting Party concerned may, as a precaution, take the necessary protective measures. Such measures must cause the least possible disturbance in the functioning of this Agreement and must not be wider in scope than is strictly necessary to remedy the sudden difficulties which have arisen.
5. When measures are taken in accordance with paragraphs 3 and 4, notice thereof shall be given at the latest by the date of their entry into force, and the exchange of information and consultations as well as the notifications referred to in paragraph 1 shall take place as soon as possible thereafter.

CHAPTER 5
ECONOMIC AND MONETARY
POLICY COOPERATION

Article 46

The Contracting Parties shall exchange views and information concerning the implementation of this Agreement and the impact of the integration on economic activities and on the conduct of economic and monetary policies. Furthermore, they may discuss macro-economic situations, policies and prospects. This exchange of views and information shall take place on a non-binding basis.

CHAPTER 6
TRANSPORT

Article 47

1. Articles 48 to 52 shall apply to transport by rail, road and inland waterway.
2. Annex XIII contains specific provisions on all modes of transport.

Article 48

1. The provisions of an EC Member State or an EFTA State, relative to transport by rail, road and inland waterway and not covered by Annex XIII, shall not be made less favourable in their direct or indirect effect on carriers of other States as compared with carriers who are nationals of that State.
2. Any Contracting Party deviating from the principle laid down in paragraph 1 shall notify the EEA Joint Committee thereof. The other Contracting Parties which do not accept the deviation may take corresponding countermeasures.

Article 49

Aid shall be compatible with this Agreement if it meets the needs of coordination of transport or if it represents reimbursement for the discharge of certain obligations inherent in the concept of a public service.

Article 50

1. In the case of transport within the territory of the Contracting Parties, there shall be no discrimination which takes the form of carriers charging different rates and imposing different conditions for the carriage of the same goods over the same transport links on grounds of the country of origin or of destination of the goods in question.
2. The competent authority according to Part VII shall, acting on its own initiative or on application by an EC Member State or an EFTA State, investigate any cases of discrimination falling within this Article and take the necessary decisions within the framework of its internal rules.

Article 51

1. The imposition, in respect of transport operations carried out within the territory of the Contracting Parties, of rates and conditions involving any element of support or protection in the interest of one or more particular undertakings or industries, shall be prohibited unless authorized by the competent authority referred to in Article 50(2).
2. The competent authority shall, acting on its own initiative or on application by an EC Member State or an EFTA State, examine the rates and conditions referred to in paragraph 1, taking account in particular of the requirements of an appropriate regional economic policy, the needs of underdeveloped areas and the problems of areas seriously affected by political circumstances, on the one hand, and of the effects of such rates and conditions on competition between the different modes of transport, on the other.

The competent authority shall take the necessary decisions within the framework of its internal rules.

3. The prohibition provided for in paragraph 1 shall not apply to tariffs fixed to meet competition.

Article 52

Charges or dues in respect of the crossing of frontiers which are charged by a carrier in addition to transport rates shall not exceed a reasonable level after taking the costs actually incurred thereby into account. The Contracting Parties shall endeavour to reduce these costs progressively.

PART IV
COMPETITION AND OTHER COMMON RULES

CHAPTER 1
RULES APPLICABLE TO UNDERTAKINGS

Article 53

1. The following shall be prohibited as incompatible with the functioning of this Agreement: all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices which may affect trade between Contracting Parties and which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition within the territory covered by this Agreement, and in particular those which:
 - (a) directly or indirectly fix purchase or selling prices or any other trading conditions;
 - (b) limit or control production, markets, technical development, or investment;
 - (c) share markets or sources of supply;
 - (d) apply dissimilar conditions to equivalent transactions with other trading parties, thereby placing them at a competitive disadvantage;
 - (e) make the conclusion of contracts subject to acceptance by the other parties of supplementary obligations which, by their nature or according to commercial usage, have no connection with the subject of such contracts.
2. Any agreements or decisions prohibited pursuant to this Article shall be automatically void.
3. The provisions of paragraph 1 may, however, be declared inapplicable in the case of:
 - any agreement or category of agreements between undertakings;
 - any decision or category of decisions by associations of undertakings;
 - any concerted practice or category of concerted practices;

which contributes to improving the production or distribution of goods or to promoting technical or economic progress, while allowing consumers a fair share of the resulting benefit, and which does not:

- (a) impose on the undertakings concerned restrictions which are not indispensable to the attainment of these objectives;
- (b) afford such undertakings the possibility of eliminating competition in respect of a substantial part of the products in question.

Article 54

Any abuse by one or more undertakings of a dominant position within the territory covered by this Agreement or in a substantial part of it shall be prohibited as incompatible with the functioning of this Agreement in so far as it may affect trade between Contracting Parties.

Such abuse may, in particular, consist in:

- (a) directly or indirectly imposing unfair purchase or selling prices or other unfair trading conditions;
- (b) limiting production, markets or technical development to the prejudice of consumers;
- (c) applying dissimilar conditions to equivalent transactions with other trading parties, thereby placing them at a competitive disadvantage;
- (d) making the conclusion of contracts subject to acceptance by the other parties of supplementary obligations which, by their nature or according to commercial usage, have no connection with the subject of such contracts.

Article 55

1. Without prejudice to the provisions giving effect to Articles 53 and 54 as contained in Protocol 21 and Annex XIV of this Agreement, the EC Commission and the EFTA Surveillance Authority provided for in Article 108(1) shall ensure the application of the principles laid down in Articles 53 and 54.

The competent surveillance authority, as provided for in Article 56, shall investigate cases of suspected infringement of these principles, on its own initiative, or on application by a State within the respective territory or by the other surveillance authority. The competent surveillance authority shall carry out these investigations in cooperation with the competent national authorities in the respective territory and in cooperation with the other surveillance authority, which shall give it its assistance in accordance with its internal rules.

If it finds that there has been an infringement, it shall propose appropriate measures to bring it to an end.

2. If the infringement is not brought to an end, the competent surveillance authority shall record such infringement of the principles in a reasoned decision.

The competent surveillance authority may publish its decision and authorize States within the respective territory to take the measures, the conditions and details of which it shall determine, needed to remedy the situation. It may also request the other surveillance authority to authorize States within the respective territory to take such measures.

Article 56

1. Individual cases falling under Article 53 shall be decided upon by the surveillance authorities in accordance with the following provisions:
 - (a) individual cases where only trade between EFTA States is affected shall be decided upon by the EFTA Surveillance Authority;
 - (b) without prejudice to subparagraph (c), the EFTA Surveillance Authority decides, as provided for in the provisions set out in Article 58, Protocol 21 and the rules adopted for its implementation, Protocol 23 and Annex XIV, on cases where the turnover of the undertakings concerned in the territory of the EFTA States equals 33 per cent or more of their turnover in the territory covered by this Agreement;
 - (c) the EC Commission decides on the other cases as well as on cases under (b) where trade between EC Member States is affected, taking into account the provisions set out in Article 58, Protocol 21, Protocol 23 and Annex XIV.
2. Individual cases falling under Article 54 shall be decided upon by the surveillance authority in the territory of which a dominant position is found to exist. The rules set out in paragraph 1(b) and (c) shall apply only if dominance exists within the territories of both surveillance authorities.
3. Individual cases falling under subparagraph (c) of paragraph 1, whose effects on trade between EC Member States or on competition within the Community are not appreciable, shall be decided upon by the EFTA Surveillance Authority.
4. The terms 'undertaking' and 'turnover' are, for the purposes of this Article, defined in Protocol 22.

Article 57

1. Concentrations the control of which is provided for in paragraph 2 and which create or strengthen a dominant position as a result of which effective competition would be significantly impeded within the territory covered by this Agreement or a substantial part of it, shall be declared incompatible with this Agreement.
2. The control of concentrations falling under paragraph 1 shall be carried out by:
 - (a) the EC Commission in cases falling under Regulation (EEC) No 4064/89 in accordance with that Regulation and in accordance with Protocols 21 and 24 and Annex XIV to this Agreement. The EC Commission shall, subject to the review of the EC Court of Justice, have sole competence to take decisions on these cases;
 - (b) the EFTA Surveillance Authority in cases not falling under subparagraph (a) where the relevant thresholds set out in Annex XIV are fulfilled in the territory of the EFTA States in accordance with Protocols 21 and 24 and Annex XIV. This is without prejudice to the competence of EC Member States.

Article 58

With a view to developing and maintaining a uniform surveillance throughout the European Economic Area in the field of competition and to promoting a homogeneous implementation, application and interpretation of the provisions of this Agreement to this end, the competent authorities shall cooperate in accordance with the provisions set out in Protocols 23 and 24.

Article 59

1. In the case of public undertakings and undertakings to which EC Member States or EFTA States grant special or exclusive rights, the Contracting Parties shall ensure that there is neither enacted nor maintained in force any measure contrary to the rules contained in this Agreement, in particular to those rules provided for in Articles 4 and 53 to 63.
2. Undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest or having the character of a revenue-producing monopoly shall be subject to the rules contained in this Agreement, in particular to the rules on competition, in so far as the application of such rules does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular tasks assigned to them. The development of trade must not be affected to such an extent as would be contrary to the interests of the Contracting Parties.
3. The EC Commission as well as the EFTA Surveillance Authority shall ensure within their respective competence the application of the provisions of this Article and shall, where necessary, address appropriate measures to the States falling within their respective territory.

Article 60

Annex XIV contains specific provisions giving effect to the principles set out in Articles 53, 54, 57 and 59.

CHAPTER 2
STATE AID

Article 61

1. Save as otherwise provided in this Agreement, any aid granted by EC Member States, EFTA States or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it affects trade between Contracting Parties, be incompatible with the functioning of this Agreement.
2. The following shall be compatible with the functioning of this Agreement:
 - (a) aid having a social character, granted to individual consumers, provided that such aid is granted without discrimination related to the origin of the products concerned;
 - (b) aid to make good the damage caused by natural disasters or exceptional occurrences;
 - (c) aid granted to the economy of certain areas of the Federal Republic of Germany affected by the division of Germany, in so far as such aid is required in order to compensate for the economic disadvantages caused by that division.
3. The following may be considered to be compatible with the functioning of this Agreement:
 - (a) aid to promote the economic development of areas where the standard of living is abnormally low or where there is serious underemployment;
 - (b) aid to promote the execution of an important project of common European interest or to remedy a serious disturbance in the economy of an EC Member State or an EFTA State;
 - (c) aid to facilitate the development of certain economic activities or of certain economic areas, where such aid does not adversely affect trading conditions to an extent contrary to the common interest;
 - (d) such other categories of aid as may be specified by the EEA Joint Committee in accordance with Part VII.

Article 62

1. All existing systems of State aid in the territory of the Contracting Parties, as well as any plans to grant or alter State aid, shall be subject to constant review as to their compatibility with Article 61. This review shall be carried out:
 - (a) as regards the EC Member States, by the EC Commission according to the rules laid down in Article 93 of the Treaty establishing the European Economic Community;
 - (b) as regards the EFTA States, by the EFTA Surveillance Authority according to the rules set out in an agreement between the EFTA States establishing the EFTA Surveillance Authority which is entrusted with the powers and functions laid down in Protocol 26.
2. With a view to ensuring a uniform surveillance in the field of State aid throughout the territory covered by this Agreement, the EC Commission and the EFTA Surveillance Authority shall cooperate in accordance with the provisions set out in Protocol 27.

Article 63

Annex XV contains specific provisions on State aid.

Article 64

1. If one of the surveillance authorities considers that the implementation by the other surveillance authority of Articles 61 and 62 of this Agreement and Article 5 of Protocol 14 is not in conformity with the maintenance of equal conditions of competition within the territory covered by this Agreement, exchange of views shall be held within two weeks according to the procedure of Protocol 27, paragraph (f).

If a commonly agreed solution has not been found by the end of this two-week period, the competent authority of the affected Contracting Party may immediately adopt appropriate interim measures in order to remedy the resulting distortion of competition.

Consultations shall then be held in the EEA Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.

If within three months the EEA Joint Committee has not been able to find such a solution, and if the practice in question causes, or threatens to cause, distortion of competition affecting trade between the Contracting Parties, the interim measures may be replaced by definitive measures, strictly necessary to offset the effect of such distortion. Priority shall be given to such measures that will least disturb the functioning of the EEA.

2. The provisions of this Article will also apply to State monopolies, which are established after the date of signature of the Agreement.

CHAPTER 3
OTHER COMMON RULES

Article 65

1. Annex XVI contains specific provisions and arrangements concerning procurement which, unless otherwise specified, shall apply to all products and to services as specified.
2. Protocol 28 and Annex XVII contain specific provisions and arrangements concerning intellectual, industrial and commercial property, which, unless otherwise specified, shall apply to all products and services.

PART V
HORIZONTAL PROVISIONS RELEVANT TO THE FOUR FREEDOMS

CHAPTER 11
SOCIAL POLICY

Article 66

The Contracting Parties agree upon the need to promote improved working conditions and an improved standard of living for workers.

Article 67

1. The Contracting Parties shall pay particular attention to encouraging improvements, especially in the working environment, as regards the health and safety of workers. In order to help achieve this objective, minimum requirements shall be applied for gradual implementation, having regard to the conditions and technical rules obtaining in each of the Contracting Parties. Such minimum requirements shall not prevent any Contracting Party from maintaining or introducing more stringent measures for the protection of working conditions compatible with this Agreement.
2. Annex XVIII specifies the provisions to be implemented as the minimum requirements referred to in paragraph 1.

Article 68

In the field of labour law, the Contracting Parties shall introduce the measures necessary to ensure the good functioning of this Agreement. These measures are specified in Annex XVIII.

Article 69

1. Each Contracting Party shall ensure and maintain the application of the principle that men and women should receive equal pay for equal work.

For the purposes of this Article, 'pay' means the ordinary basic or minimum wage or salary and any other consideration, whether in cash or in kind, which the worker receives, directly or indirectly, in respect of his employment from his employer.

Equal pay without discrimination based on sex means:

- (a) that pay for the same work at piece rates shall be calculated on the basis of the same unit of measurement;
 - (b) that pay for work at time rates shall be the same for the same job.
2. Annex XVIII contains specific provisions for the implementation of paragraph 1.

Article 70

The Contracting Parties shall promote the principle of equal treatment for men and women by implementing the provisions specified in Annex XVIII.

Article 71

The Contracting Parties shall endeavour to promote the dialogue between management and labour at European level.

CHAPTER 2
CONSUMER PROTECTION

Article 72

Annex XIX contains provisions on consumer protection.

CHAPTER 3
ENVIRONMENT

Article 73

1. Action by the Contracting Parties relating to the environment shall have the following objectives:
 - (a) to preserve, protect and improve the quality of the environment;
 - (b) to contribute towards protecting human health;
 - (c) to ensure a prudent and rational utilization of natural resources.
2. Action by the Contracting Parties relating to the environment shall be based on the principles that preventive action should be taken, that environmental damage should as a priority be rectified at source, and that the polluter should pay. Environmental protection requirements shall be a component of the Contracting Parties' other policies.

Article 74

Annex XX contains the specific provisions on protective measures which shall apply pursuant to Article 73.

Article 75

The protective measures referred to in Article 74 shall not prevent any Contracting Party from maintaining or introducing more stringent protective measures compatible with this Agreement.

**CHAPTER 4
STATISTICS**

Article 76

1. The Contracting Parties shall ensure the production and dissemination of coherent and comparable statistical information for describing and monitoring all relevant economic, social and environmental aspects of the EEA.
2. To this end the Contracting Parties shall develop and use harmonized methods, definitions and classifications as well as common programmes and procedures organizing statistical work at appropriate administrative levels and duly observing the need for statistical confidentiality.
3. Annex XXI contains specific provisions on statistics.
4. Protocol 30 contains specific provisions on the organization of cooperation in the field of statistics.

**CHAPTER 5
COMPANY LAW**

Article 77

Annex XXII contains specific provisions on company law.

PART VI
COOPERATION OUTSIDE THE FOUR FREEDOMS

Article 78

The Contracting Parties shall strengthen and broaden cooperation in the framework of the Community's activities in the fields of:

- research and technological development,
- information services,
- the environment,
- education, training and youth,
- social policy,
- consumer protection,
- small and medium-sized enterprises,
- tourism,
- the audiovisual sector, and
- civil protection,

in so far as these matters are not regulated under the provisions of other Parts of this Agreement.

Article 79

1. The Contracting Parties shall strengthen the dialogue between them by all appropriate means, in particular through the procedures provided for in Part VII, with a view to identifying areas and activities where closer cooperation could contribute to the attainment of their common objectives in the fields referred to in Article 78.
2. They shall, in particular, exchange information and, at the request of a Contracting Party, hold consultations within the EEA Joint Committee in respect of plans or proposals for the establishment or amendment of framework programmes, specific programmes, actions and projects in the fields referred to in Article 78.
3. Part VII shall apply *mutatis mutandis* with regard to this Part whenever the latter or Protocol 31 specifically provides therefor.

Article 80

The cooperation provided for in Article 78 shall normally take one of the following forms:

- participation by EFTA States in EC framework programmes, specific programmes, projects or other actions;
- establishment of joint activities in specific areas, which may include concertation or coordination of activities, fusion of existing activities and establishment of ad hoc joint activities;
- the formal and informal exchange or provision of information;
- common efforts to encourage certain activities throughout the territory of the Contracting Parties;
- parallel legislation, where appropriate, of identical or similar content;
- coordination, where this is of mutual interest, of efforts and activities via, or in the context of, international organizations, and of cooperation with third countries.

Article 81

Where cooperation takes the form of participation by EFTA States in an EC framework programme, specific programme, project or other action, the following principles shall apply:

- (a) The EFTA States shall have access to all parts of a programme.
- (b) The status of the EFTA States in the committees which assist the EC Commission in the management or development of a Community activity to which EFTA States may be contributing financially by virtue of their participation shall take full account of that contribution.
- (c) Decisions by the Community, other than those relating to the general budget of the Community, which affect directly or indirectly a framework programme, specific programme, project or other action, in which EFTA States participate by a decision under this Agreement, shall be subject to the provisions of Article 79(3). The terms and conditions of the continued participation in the activity in question may be reviewed by the EEA Joint Committee in accordance with Article 86.
- (d) At the project level, institutions, undertakings, organizations and nationals of EFTA States shall have the same rights and obligations in the Community programme or other action in question as those applicable to partner institutions, undertakings, organizations and nationals of EC Member States. The same shall apply *mutatis mutandis* to participants in exchanges between EC Member States and EFTA States, under the activity in question.

- (e) EFTA States, their institutions, undertakings, organizations and nationals shall have the same rights and obligations with regard to dissemination, evaluation and exploitation of results as those applicable to EC Member States, their institutions, undertakings, organizations and nationals.
- (f) The Contracting Parties undertake, in accordance with their respective rules and regulations, to facilitate the movement of participants in the programme and other action to the extent necessary.

Article 82

1. When the cooperation envisaged under the present Part involves a financial participation of the EFTA States, this participation shall take one of the following forms:

- (a) The contribution of the EFTA States, arising from their participation in Community activities, shall be calculated proportionally:

- to the commitment appropriations; and

- to the payment appropriations;

entered each year for the Community in the general budget of the Community for each budgetary line corresponding to the activities in question.

The 'proportionality factor' determining the participation of the EFTA States shall be the sum of the ratios between, on the one hand, the gross domestic product at market prices of each of the EFTA States and, on the other hand, the sum of the gross domestic products at market prices of the EC Member States and of that EFTA State. This factor shall be calculated, for each budgetary year, on the basis of the most recent statistical data.

The amount of the contribution of the EFTA States shall be additional, both in commitment appropriations and in payment appropriations, to the amounts entered for the Community in the general budget on each line corresponding to the activities concerned.

The contributions to be paid each year by the EFTA States shall be determined on the basis of the payment appropriations.

Commitments entered into by the Community prior to the entry into force, on the basis of this Agreement, of the participation of the EFTA States in the activities in question - as well as the payments which result from this - shall give rise to no contribution on the part of the EFTA States.

- (b) The financial contribution of EFTA States deriving from their participation in certain projects or other activities shall be based on the principle that each Contracting Party shall cover its own costs, with an appropriate contribution which shall be fixed by the EEA Joint Committee to the Community's overhead costs.
- (c) The EEA Joint Committee shall take the necessary decisions concerning the contribution of the Contracting Parties to the costs of the activity in question.

2. The detailed provisions for the implementation of this Article are set out in Protocol 32.

Article 83

Where cooperation takes the form of an exchange of information between public authorities, the EFTA States shall have the same rights to receive, and obligations to provide, information as EC Member States, subject to the requirements of confidentiality, which shall be fixed by the EEA Joint Committee.

Article 84

Provisions governing cooperation in specific fields are set out in Protocol 31.

Article 85

Unless otherwise provided for in Protocol 31, cooperation already established between the Community and individual EFTA States in the fields referred to in Article 78 on the date of entry into force of this Agreement shall thereafter be governed by the relevant provisions of this Part and of Protocol 31.

Article 86

The EEA Joint Committee shall, in accordance with Part VII, take all decisions necessary for the implementation of Articles 78 to 85 and measures derived therefrom, which may include, inter alia, supplementing and amending the provisions of Protocol 31, as well as adopting any transitional arrangements required by way of implementation of Article 85.

Article 87

The Contracting Parties shall take the necessary steps to develop, strengthen or broaden cooperation in the framework of the Community's activities in fields not listed in Article 78, where such cooperation is considered likely to contribute to the attainment of the objectives of this Agreement, or is otherwise deemed by the Contracting Parties to be of mutual interest. Such steps may include the amendment of Article 78 by the addition of new fields to those listed therein.

Article 88

Without prejudice to provisions of other Parts of this Agreement, the provisions of this Part shall not preclude the possibility for any Contracting Party to prepare, adopt and implement measures independently.

PART VII
INSTITUTIONAL PROVISIONS

CHAPTER I
THE STRUCTURE OF THE ASSOCIATION

Section 1
The EEA Council

Article 89

1. An EEA Council is hereby established. It shall, in particular, be responsible for giving the political impetus in the implementation of this Agreement and laying down the general guidelines for the EEA Joint Committee.

To this end, the EEA Council shall assess the overall functioning and the development of the Agreement. It shall take the political decisions leading to amendments of the Agreement.

2. The Contracting Parties, as to the Community and the EC Member States in their respective fields of competence, may, after having discussed it in the EEA Joint Committee, or directly in exceptionally urgent cases, raise in the EEA Council any issue giving rise to a difficulty.
3. The EEA Council shall by decision adopt its rules of procedure.

Article 90

1. The EEA Council shall consist of the members of the Council of the European Communities and members of the EC Commission, and of one member of the Government of each of the EFTA States.

Members of the EEA Council may be represented in accordance with the conditions to be laid down in its rules of procedure.

2. Decisions by the EEA Council shall be taken by agreement between the Community, on the one hand, and the EFTA States, on the other.

Article 91

1. The office of President of the EEA Council shall be held alternately, for a period of six months, by a member of the Council of the European Communities and a member of the Government of an EFTA State.
2. The EEA Council shall be convened twice a year by its President. The EEA Council shall also meet whenever circumstances so require, in accordance with its rules of procedure.

Section 2
The EEA Joint Committee

Article 92

1. An EEA Joint Committee is hereby established. It shall ensure the effective implementation and operation of this Agreement. To this end, it shall carry out exchanges of views and information and take decisions in the cases provided for in this Agreement.
2. The Contracting Parties, as to the Community and the EC Member States in their respective fields of competence, shall hold consultations in the EEA Joint Committee on any point of relevance to the Agreement giving rise to a difficulty and raised by one of them.
3. The EEA Joint Committee shall by decision adopt its rules of procedure.

Article 93

1. The EEA Joint Committee shall consist of representatives of the Contracting Parties.
2. The EEA Joint Committee shall take decisions by agreement between the Community, on the one hand, and the EFTA States speaking with one voice, on the other.

Article 94

1. The office of President of the EEA Joint Committee shall be held alternately, for a period of six months, by the representative of the Community, i.e. the EC Commission, and the representative of one of the EFTA States.
2. In order to fulfil its functions, the EEA Joint Committee shall meet, in principle, at least once a month. It shall also meet on the initiative of its President or at the request of one of the Contracting Parties in accordance with its rules of procedure.
3. The EEA Joint Committee may decide to establish any subcommittee or working group to assist it in carrying out its tasks. The EEA Joint Committee shall in its rules of procedure lay down the composition and mode of operation of such subcommittees and working groups. Their tasks shall be determined by the EEA Joint Committee in each individual case.
4. The EEA Joint Committee shall issue an annual report on the functioning and the development of this Agreement.

Section 3
Parliamentary cooperation

Article 95

1. An EEA Joint Parliamentary Committee is hereby established. It shall be composed of equal numbers of, on the one hand, members of the European Parliament and, on the other, members of Parliaments of the EFTA States. The total number of members of the Committee is laid down in the Statute in Protocol 36.
2. The EEA Joint Parliamentary Committee shall alternately hold sessions in the Community and in an EFTA State in accordance with the provisions laid down in Protocol 36.
3. The EEA Joint Parliamentary Committee shall contribute, through dialogue and debate, to a better understanding between the Community and the EFTA States in the fields covered by this Agreement.
4. The EEA Joint Parliamentary Committee may express its views in the form of reports or resolutions, as appropriate. It shall, in particular, examine the annual report of the EEA Joint Committee, issued in accordance with Article 94 (4), on the functioning and the development of this Agreement.
5. The President of the EEA Council may appear before the EEA Joint Parliamentary Committee in order to be heard by it.
6. The EEA Joint Parliamentary Committee shall adopt its rules of procedure.

Section 4
Cooperation between economic and social partners

Article 96

1. Members of the Economic and Social Committee and other bodies representing the social partners in the Community and the corresponding bodies in the EFTA States shall work to strengthen contacts between them and to cooperate in an organized and regular manner in order to enhance the awareness of the economic and social aspects of the growing interdependence of the economies of the Contracting Parties and of their interests within the context of the EEA.
2. To this end, an EEA Consultative Committee is hereby established. It shall be composed of equal numbers of, on the one hand, members of the Economic and Social Committee of the Community and, on the other, members of the EFTA Consultative Committee. The EEA Consultative Committee may express its views in the form of reports or resolutions, as appropriate.
3. The EEA Consultative Committee shall adopt its rules of procedure.

CHAPTER 2
THE DECISION-MAKING PROCEDURE

Article 97

This Agreement does not prejudice the right for each Contracting Party to amend, without prejudice to the principle of non-discrimination and after having informed the other Contracting Parties, its internal legislation in the areas covered by this Agreement:

- if the EEA Joint Committee concludes that the legislation as amended does not affect the good functioning of this Agreement; or
- if the procedures referred to in Article 98 have been completed.

Article 98

The Annexes to this Agreement and Protocols 1 to 7, 9 to 11, 19 to 27, 30 to 32, 37, 39, 41 and 47, as appropriate, may be amended by a decision of the EEA Joint Committee in accordance with Articles 93 (2), 99, 100, 102 and 103.

Article 99

1. As soon as new legislation is being drawn up by the EC Commission in a field which is governed by this Agreement, the EC Commission shall informally seek advice from experts of the EFTA States in the same way as it seeks advice from experts of the EC Member States for the elaboration of its proposals.
2. When transmitting its proposal to the Council of the European Communities, the EC Commission shall transmit copies thereof to the EFTA States.

At the request of one of the Contracting Parties, a preliminary exchange of views takes place in the EEA Joint Committee.

3. During the phase preceding the decision of the Council of the European Communities, in a continuous information and consultation process, the Contracting Parties consult each other again in the EEA Joint Committee at the significant moments at the request of one of them.
4. The Contracting Parties shall cooperate in good faith during the information and consultation phase with a view to facilitating, at the end of the process, the decision-taking in the EEA Joint Committee.

Article 100

The EC Commission shall ensure experts of the EFTA States as wide a participation as possible according to the areas concerned, in the preparatory stage of draft measures to be submitted subsequently to the committees which assist the EC Commission in the exercise of its executive powers. In this regard, when drawing up draft measures the EC Commission shall refer to experts of the EFTA States on the same basis as it refers to experts of the EC Member States.

In the cases where the Council of the European Communities is seized in accordance with the procedure applicable to the type of committee involved, the EC Commission shall transmit to the Council of the European Communities the views of the experts of the EFTA States.

Article 101

1. In respect of committees which are covered neither by Article 81 nor by Article 100 experts from EFTA States shall be associated with the work when this is called for by the good functioning of this Agreement.

These committees are listed in Protocol 37. The modalities of such an association are set out in the relevant sectoral Protocols and Annexes dealing with the matter concerned.

2. If it appears to the Contracting Parties that such an association should be extended to other committees which present similar characteristics, the EEA Joint Committee may amend Protocol 37.

Article 102

1. In order to guarantee the legal security and the homogeneity of the EEA, the EEA Joint Committee shall take a decision concerning an amendment of an Annex to this Agreement as closely as possible to the adoption by the Community of the corresponding new Community legislation with a view to permitting a simultaneous application of the latter as well as of the amendments of the Annexes to the Agreement. To this end, the Community shall, whenever adopting a legislative act on an issue which is governed by this Agreement, as soon as possible inform the other Contracting Parties in the EEA Joint Committee.
2. The part of an Annex to this Agreement which would be directly affected by the new legislation is assessed in the EEA Joint Committee.
3. The Contracting Parties shall make all efforts to arrive at an agreement on matters relevant to this Agreement.

The EEA Joint Committee shall, in particular, make every effort to find a mutually acceptable solution where a serious problem arises in any area which, in the EFTA States, falls within the competence of the legislator.

4. If, notwithstanding the application of the preceding paragraph, an agreement on an amendment of an Annex to this Agreement cannot be reached, the EEA Joint Committee shall examine all further possibilities to maintain the good functioning of this Agreement and take any decision necessary to this effect, including the possibility to take notice of the equivalence of legislation. Such a decision shall be taken at the latest at the expiry of a period of six months from the date of referral to the EEA Joint Committee or, if that date is later, on the date of entry into force of the corresponding Community legislation.
5. If, at the end of the time limit set out in paragraph 4, the EEA Joint Committee has not taken a decision on an amendment of an Annex to this Agreement, the affected part thereof, as determined in accordance with paragraph 2, is regarded as provisionally suspended, subject to a decision to the contrary by the EEA Joint Committee. Such a suspension shall take effect six months after the end of the period referred to in paragraph 4, but in no event earlier than the date on which the corresponding EC act is implemented in the Community. The EEA Joint Committee shall pursue its efforts to agree on a mutually acceptable solution in order for the suspension to be terminated as soon as possible.
6. The practical consequences of the suspension referred to in paragraph 5 shall be discussed in the EEA Joint Committee. The rights and obligations which individuals and economic operators have already acquired under this Agreement shall remain. The Contracting Parties shall, as appropriate, decide on the adjustments necessary due to the suspension.

Article 103

1. If a decision of the EEA Joint Committee can be binding on a Contracting Party only after the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall, if a date is contained therein, enter into force on that date, provided that the Contracting Party concerned has notified the other Contracting Parties by that date that the constitutional requirements have been fulfilled.

In the absence of such a notification by that date, the decision shall enter into force on the first day of the second month following the last notification.

2. If upon the expiry of a period of six months after the decision of the EEA Joint Committee such a notification has not taken place, the decision of the EEA Joint Committee shall be applied provisionally pending the fulfilment of the constitutional requirements unless a Contracting Party notifies that such a provisional application cannot take place. In the latter case, or if a Contracting Party notifies the non-ratification of a decision of the EEA Joint Committee, the suspension provided for in Article 102 (5) shall take effect one month after such a notification but in no event earlier than the date on which the corresponding EC act is implemented in the Community.

Article 104

Decisions taken by the EEA Joint Committee in the cases provided for in this Agreement shall, unless otherwise provided for therein, upon their entry into force be binding on the Contracting Parties which shall take the necessary steps to ensure their implementation and application.

CHAPTER 3
HOMOGENEITY, SURVEILLANCE PROCEDURE
AND SETTLEMENT OF DISPUTES

Section 1
Homogeneity

Article 105

1. In order to achieve the objective of the Contracting Parties to arrive at as uniform an interpretation as possible of the provisions of the Agreement and those provisions of Community legislation which are substantially reproduced in the Agreement, the EEA Joint Committee shall act in accordance with this Article.
2. The EEA Joint Committee shall keep under constant review the development of the case law of the Court of Justice of the European Communities and the EFTA Court. To this end judgments of these Courts shall be transmitted to the EEA Joint Committee which shall act so as to preserve the homogeneous interpretation of the Agreement.
3. If the EEA Joint Committee within two months after a difference in the case law of the two Courts has been brought before it, has not succeeded to preserve the homogeneous interpretation of the Agreement, the procedures laid down in Article 111 may be applied.

Article 106

In order to ensure as uniform an interpretation as possible of this Agreement, in full deference to the independence of courts, a system of exchange of information concerning judgments by the EFTA Court, the Court of Justice of the European Communities and the Court of First Instance of the European Communities and the Courts of last instance of the EFTA States shall be set up by the EEA Joint Committee. This system shall comprise:

- (a) transmission to the Registrar of the Court of Justice of the European Communities of judgments delivered by such courts on the interpretation and application of, on the one hand, this Agreement or, on the other hand, the Treaty establishing the European Economic Community and the Treaty establishing the European Coal and Steel Community, as amended or supplemented, as well as the acts adopted in pursuance thereof in so far as they concern provisions which are identical in substance to those of this Agreement;
- (b) classification of these judgments by the Registrar of the Court of Justice of the European Communities including, as far as necessary, the drawing up and publication of translations and abstracts;
- (c) communications by the Registrar of the Court of Justice of the European Communities of the relevant documents to the competent national authorities, to be designated by each Contracting Party.

Article 107

Provisions on the possibility for an EFTA State to allow a court or tribunal to ask the Court of Justice of the European Communities to decide on the interpretation of an EEA rule are laid down in Protocol 34.

Section 2
Surveillance procedure

Article 108

1. The EFTA States shall establish an independent surveillance authority (EFTA Surveillance Authority) as well as procedures similar to those existing in the Community including procedures for ensuring the fulfilment of obligations under this Agreement and for control of the legality of acts of the EFTA Surveillance Authority regarding competition.
2. The EFTA States shall establish a court of justice (EFTA Court).

The EFTA Court shall, in accordance with a separate agreement between the EFTA States, with regard to the application of this Agreement be competent, in particular, for:

- (a) actions concerning the surveillance procedure regarding the EFTA States;
- (b) appeals concerning decisions in the field of competition taken by the EFTA Surveillance Authority;
- (c) the settlement of disputes between two or more EFTA States.

Article 109

1. The fulfilment of the obligations under this Agreement shall be monitored by, on the one hand, the EFTA Surveillance Authority and, on the other, the EC Commission acting in conformity with the Treaty establishing the European Economic Community, the Treaty establishing the European Coal and Steel Community and this Agreement.
2. In order to ensure a uniform surveillance throughout the EEA, the EFTA Surveillance Authority and the EC Commission shall cooperate, exchange information and consult each other on surveillance policy issues and individual cases.
3. The EC Commission and the EFTA Surveillance Authority shall receive any complaints concerning the application of this Agreement. They shall inform each other of complaints received.
4. Each of these bodies shall examine all complaints falling within its competence and shall pass to the other body any complaints which fall within the competence of that body.
5. In case of disagreement between these two bodies with regard to the action to be taken in relation to a complaint or with regard to the result of the examination, either of the bodies may refer the matter to the EEA Joint Committee which shall deal with it in accordance with Article 111.

Article 110

Decisions under this Agreement by the EFTA Surveillance Authority and the EC Commission which impose a pecuniary obligation on persons other than States, shall be enforceable. The same shall apply to such judgments under this Agreement by the Court of Justice of the European Communities, the Court of First Instance of the European Communities and the EFTA Court.

Enforcement shall be governed by the rules of civil procedure in force in the State in the territory of which it is carried out. The order for its enforcement shall be appended to the decision, without other formality than verification of the authenticity of the decision, by the authority which each Contracting Party shall designate for this purpose and shall make known to the other Contracting Parties, the EFTA Surveillance Authority, the EC Commission, the Court of Justice of the European Communities, the Court of First Instance of the European Communities and the EFTA Court.

When these formalities have been completed on application by the party concerned, the latter may proceed to enforcement, in accordance with the law of the State in the territory of which enforcement is to be carried out, by bringing the matter directly before the competent authority.

Enforcement may be suspended only by a decision of the Court of Justice of the European Communities, as far as decisions by the EC Commission, the Court of First Instance of the European Communities or the Court of Justice of the European Communities are concerned, or by a decision of the EFTA Court as far as decisions by the EFTA Surveillance Authority or the EFTA Court are concerned. However, the courts of the States concerned shall have jurisdiction over complaints that enforcement is being carried out in an irregular manner.

Section 3
Settlement of disputes

Article 111

1. The Community or an EFTA State may bring a matter under dispute which concerns the interpretation or application of this Agreement before the EEA Joint Committee in accordance with the following provisions.
2. The EEA Joint Committee may settle the dispute. It shall be provided with all information which might be of use in making possible an indepth examination of the situation, with a view to finding an acceptable solution. To this end, the EEA Joint Committee shall examine all possibilities to maintain the good functioning of the Agreement.

3. If a dispute concerns the interpretation of provisions of this Agreement, which are identical in substance to corresponding rules of the Treaty establishing the European Economic Community and the Treaty establishing the European Coal and Steel Community and to acts adopted in application of these two Treaties and if the dispute has not been settled within three months after it has been brought before the EEA Joint Committee, the Contracting Parties to the dispute may agree to request the Court of Justice of the European Communities to give a ruling on the interpretation of the relevant rules.

If the EEA Joint Committee in such a dispute has not reached an agreement on a solution within six months from the date on which this procedure was initiated or if, by then, the Contracting Parties to the dispute have not decided to ask for a ruling by the Court of Justice of the European Communities, a Contracting Party may, in order to remedy possible imbalances,

- either take a safeguard measure in accordance with Article 112(2) and following the procedure of Article 113;
 - or apply Article 102 *mutatis mutandis*.
4. If a dispute concerns the scope or duration of safeguard measures taken in accordance with Article 111(3) or Article 112, or the proportionality of rebalancing measures taken in accordance with Article 114, and if the EEA Joint Committee after three months from the date when the matter has been brought before it has not succeeded to resolve the dispute, any Contracting Party may refer the dispute to arbitration under the procedures laid down in Protocol 33. No question of interpretation of the provisions of this Agreement referred to in paragraph 3 may be dealt with in such procedures. The arbitration award shall be binding on the parties to the dispute.

CHAPTER 4 SAFEGUARD MEASURES

Article 112

1. If serious economic, societal or environmental difficulties of a sectorial or regional nature liable to persist are arising, a Contracting Party may unilaterally take appropriate measures under the conditions and procedures laid down in Article 113.
2. Such safeguard measures shall be restricted with regard to their scope and duration to what is strictly necessary in order to remedy the situation. Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of this Agreement.
3. The safeguard measures shall apply with regard to all Contracting Parties.

Article 113

1. A Contracting Party which is considering taking safeguard measures under Article 112 shall, without delay, notify the other Contracting Parties through the EEA Joint Committee and shall provide all relevant information.
2. The Contracting Parties shall immediately enter into consultations in the EEA Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.
3. The Contracting Party concerned may not take safeguard measures until one month has elapsed after the date of notification under paragraph 1, unless the consultation procedure under paragraph 2 has been concluded before the expiration of the stated time limit. When exceptional circumstances requiring immediate action exclude prior examination, the Contracting Party concerned may apply forthwith the protective measures strictly necessary to remedy the situation.

For the Community, the safeguard measures shall be taken by the EC Commission.

4. The Contracting Party concerned shall, without delay, notify the measures taken to the EEA Joint Committee and shall provide all relevant information.
5. The safeguard measures taken shall be the subject of consultations in the EEA Joint Committee every three months from the date of their adoption with a view to their abolition before the date of expiry envisaged, or to the limitation of their scope of application.

Each Contracting Party may at any time request the EEA Joint Committee to review such measures.

Article 114

1. If a safeguard measure taken by a Contracting Party creates an imbalance between the rights and obligations under this Agreement, any other Contracting Party may towards that Contracting Party take such proportionate rebalancing measures as are strictly necessary to remedy the imbalance. Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of the EEA.
2. The procedure under Article 113 shall apply.

PART VIII
FINANCIAL MECHANISM

Article 115

With a view to promoting a continuous and balanced strengthening of trade and economic relations between the Contracting Parties, as provided for in Article 1, the Contracting Parties agree on the need to reduce the economic and social disparities between their regions. They note in this regard the relevant provisions set out elsewhere in this Agreement and its related Protocols, including certain of the arrangements regarding agriculture and fisheries.

Article 116

A Financial Mechanism shall be established by the EFTA States to contribute, in the context of the EEA and in addition to the efforts already deployed by the Community in this regard, to the objectives laid down in Article 115.

Article 117

Provisions governing the Financial Mechanism are set out in Protocol 38.

PART IX
GENERAL AND FINAL PROVISIONS

Article 118

1. Where a Contracting Party considers that it would be useful in the interests of all the Contracting Parties to develop the relations established by this Agreement by extending them to fields not covered thereby, it shall submit a reasoned request to the other Contracting Parties within the EEA Council. The latter may instruct the EEA Joint Committee to examine all the aspects of this request and to issue a report.

The EEA Council may, where appropriate, take the political decisions with a view to opening negotiations between the Contracting Parties.

2. The agreements resulting from the negotiations referred to in paragraph 1 will be subject to ratification or approval by the Contracting Parties in accordance with their own procedures.

Article 119

The Annexes and the acts referred to therein as adapted for the purposes of this Agreement as well as the Protocols shall form an integral part of this Agreement.

Article 120

Unless otherwise provided in this Agreement and in particular in Protocols 41, 43 and 44, the application of the provisions of this Agreement shall prevail over provisions in existing bilateral or multilateral agreements binding the European Economic Community, on the one hand, and one or more EFTA States, on the other, to the extent that the same subject matter is governed by this Agreement.

Article 121

The provisions of this Agreement shall not preclude cooperation :

- (a) within the framework of the Nordic cooperation to the extent that such cooperation does not impair the good functioning of this Agreement;
- (b) within the framework of the regional union between Switzerland and Liechtenstein to the extent that the objectives of this union are not attained by the application of this Agreement and the good functioning of this Agreement is not impaired;
- (c) within the framework of cooperation between Austria and Italy concerning Tyrol, Vorarlberg and Trentino - South Tyrol/Alto Adige, to the extent that such cooperation does not impair the good functioning of this Agreement.

Article 122

The representatives, delegates and experts of the Contracting Parties, as well as officials and other servants acting under this Agreement shall be required, even after their duties have ceased, not to disclose information of the kind covered by the obligation of professional secrecy, in particular information about undertakings, their business relations or their cost components.

Article 123

Nothing in this Agreement shall prevent a Contracting Party from taking any measures:

- (a) which it considers necessary to prevent the disclosure of information contrary to its essential security interests;
- (b) which relate to the production of, or trade in, arms, munitions and war materials or other products indispensable for defence purposes or to research, development or production indispensable for defence purposes, provided that such measures do not impair the conditions of competition in respect of products not intended for specifically military purposes;
- (c) which it considers essential to its own security in the event of serious internal disturbances affecting the maintenance of law and order, in time of war or serious international tension constituting threat of war or in order to carry out obligations it has accepted for the purpose of maintaining peace and international security.

Article 124

The Contracting Parties shall accord nationals of EC Member States and EFTA States the same treatment as their own nationals as regards participation in the capital of companies or firms within the meaning of Article 34, without prejudice to the application of the other provisions of this Agreement.

Article 125

This Agreement shall in no way prejudice the rules of the Contracting Parties governing the system of property ownership.

Article 126

1. The Agreement shall apply to the territories to which the Treaty establishing the European Economic Community and the Treaty establishing the European Coal and Steel Community is applied and under the conditions laid down in those Treaties, and to the territories of the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation.
2. Notwithstanding paragraph 1, this Agreement shall not apply to the Åland Islands. The Government of Finland may, however, give notice, by a declaration deposited when ratifying this Agreement with the Depositary, which shall transmit a certified copy thereof to the Contracting Parties, that the Agreement shall apply to those Islands under the same conditions as it applies to other parts of Finland subject to the following provisions :
 - (a) The provisions of this Agreement shall not preclude the application of the provisions in force at any given time on the Åland Islands on :
 - (i) restrictions on the right for natural persons who do not enjoy regional citizenship in Åland, and for legal persons, to acquire and hold real property on the Åland Islands without permission by the competent authorities of the Islands;
 - (ii) restrictions on the right of establishment and the right to provide services by natural persons who do not enjoy regional citizenship in Åland, or by any legal person, without permission by the competent authorities of the Åland Islands.
 - (b) The rights enjoyed by Ålanders in Finland shall not be affected by this Agreement.
 - (c) The authorities of the Åland Islands shall apply the same treatment to all natural and legal persons of the Contracting Parties.

Article 127

Each Contracting Party may withdraw from this Agreement provided it gives at least twelve months' notice in writing to the other Contracting Parties.

Immediately after the notification of the intended withdrawal, the other Contracting Parties shall convene a diplomatic conference in order to envisage the necessary modifications to bring to the Agreement.

Article 128

1. Any European State becoming a member of the Community shall, or becoming a member of EFTA may, apply to become a Party to this Agreement. It shall address its application to the EEA Council.
2. The terms and conditions for such participation shall be the subject of an agreement between the Contracting Parties and the applicant State. That agreement shall be submitted for ratification or approval by all Contracting Parties in accordance with their own procedures.

Article 129

1. This Agreement is drawn up in a single original in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Icelandic, Italian, Norwegian, Portuguese, Spanish and Swedish languages, each of these texts being equally authentic.

The texts of the acts referred to in the Annexes are equally authentic in Danish, Dutch, English, French, German, Greek, Italian, Portuguese and Spanish as published in the Official Journal of the European Communities and shall for the authentication thereof be drawn up in the Finnish, Icelandic, Norwegian and Swedish languages.

2. This Agreement shall be ratified or approved by the Contracting Parties in accordance with their respective constitutional requirements.

It shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Communities by which certified copies shall be transmitted to all other Contracting Parties.

The instruments of ratification or approval shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Communities which shall notify all other Contracting Parties.

3. This Agreement shall enter into force on 1 January 1993, provided that all Contracting Parties have deposited their instruments of ratification or approval before that date. After that date this Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the last notification. The final date for such a notification shall be 30 June 1993. After that date the Contracting Parties shall convene a diplomatic conference to appreciate the situation.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned Plenipotentiaries have signed this Agreement.

Done at Oporto on the second day of May in the year one thousand nine hundred and ninety-two.

**PROTOCOL 1
ON HORIZONTAL ADAPTATIONS**

The provisions of the acts referred to in the Annexes to the Agreement shall be applicable in accordance with the Agreement and this Protocol, unless otherwise provided in the respective Annex. The specific adaptations necessary for individual acts are set out in the Annex where the act concerned is listed.

1. INTRODUCTORY PARTS OF THE ACTS

The preambles of the acts referred to are not adapted for the purposes of the Agreement. They are relevant to the extent necessary for the proper interpretation and application, within the framework of the Agreement, of the provisions contained in such acts.

2. PROVISIONS ON EC COMMITTEES

Procedures, institutional arrangements or other provisions concerning EC committees contained in the acts referred to are dealt with in Articles 81, 100 and 101 of the Agreement and in Protocol 31.

**3. PROVISIONS SETTING UP PROCEDURES FOR ADAPTING/
AMENDING COMMUNITY ACTS**

Where an act referred to provides for EC procedures on its adaptation, extension or amendment or for the development of new Community policies, initiatives or acts, the relevant decision-making procedures provided for in the Agreement shall apply.

4. EXCHANGE OF INFORMATION AND NOTIFICATION PROCEDURES

- (a) Where an EC Member State is to submit information to the EC Commission, an EFTA State shall submit such information to the EFTA Surveillance Authority and to a Standing Committee of the EFTA States. The same shall apply when the transmission of information is to be carried out by the competent authorities. The EC Commission and the EFTA Surveillance Authority shall exchange information they have received from the EC Member States or from the EFTA States or from the competent authorities.
- (b) Where an EC Member State is to submit information to one or more other EC Member States, it shall also submit that information to the EC Commission which shall pass it on to the Standing Committee for distribution to the EFTA States.

An EFTA State shall submit corresponding information to one or more other EFTA States and to the Standing Committee which shall pass it on to the EC Commission for distribution to the EC Member States. The same shall apply when the information is to be submitted by the competent authorities.

- (c) In areas where, for reasons of urgency, rapid transfer of information is called for, appropriate sectoral solutions providing for direct exchange of information shall apply.
- (d) Functions of the EC Commission in the context of procedures for verification or approval, information, notification or consultation and similar matters shall for the EFTA States be carried out according to procedures established among them. This is without prejudice to paragraphs 2, 3 and 7. The EC Commission and the EFTA Surveillance Authority or the Standing Committee, as the case may be, shall exchange all information regarding these matters. Any issue arising in this context may be referred to the EEA Joint Committee.

5. REVIEW AND REPORTING PROCEDURES

Where, according to an act referred to, the EC Commission or another EC body is to prepare a report or an assessment or the like, the EFTA Surveillance Authority or the Standing Committee, as the case may be, shall, unless otherwise agreed, concurrently prepare, as appropriate, a corresponding report or assessment or the like, with regard to the EFTA States. The EC Commission and the EFTA Surveillance Authority or the Standing Committee, as the case may be, shall consult each other and exchange information during the preparation of their respective reports, copies of which shall be sent to the EEA Joint Committee.

6. PUBLICATION OF INFORMATION

- (a) Where, according to an act referred to, an EC Member State is to publish certain information on facts, procedures and the like, also the EFTA States shall, under the Agreement, publish the relevant information in a corresponding manner.
- (b) Where, according to an act referred to, facts, procedures, reports and the like are to be published in the Official Journal of the European Communities, the corresponding information regarding the EFTA States shall be published in a separate EEA section⁽¹⁾ thereof.

7. RIGHTS AND OBLIGATIONS

Rights conferred and obligations imposed upon the EC Member States or their public entities, undertakings or individuals in relation to each other, shall be understood to be conferred or imposed upon Contracting Parties, the latter also being understood, as the case may be, as their competent authorities, public entities, undertakings or individuals.

(1) The table of contents of the EEA section would also contain references to where the information in question concerning the EC and its Member States could be found.

8. REFERENCES TO TERRITORIES

Whenever the acts referred to contain references to the territory of the "Community" or of the "common market" the references shall for the purposes of the Agreement be understood to be references to the territories of the Contracting Parties as defined in Article 126 of the Agreement.

9. REFERENCES TO NATIONALS OF EC MEMBER STATES

Whenever the acts referred to contain references to nationals of EC Member States, the references shall for the purposes of the Agreement be understood to be references also to nationals of EFTA States.

10. REFERENCES TO LANGUAGES

Where an act referred to confers upon the EC Member States or their public entities, undertakings or individuals rights or imposes obligations regarding the use of any of the official languages of the European Communities, the corresponding rights and obligations regarding the use of any of the official languages of all Contracting Parties shall be understood to be conferred or imposed upon Contracting Parties, their competent authorities, public entities, undertakings or individuals.

11. ENTRY INTO FORCE AND IMPLEMENTATION OF ACTS

Provisions on the entry into force or implementation of the acts referred to in the Annexes to the Agreement are not relevant for the purposes of the Agreement. The time limits and dates for the EFTA States for bringing into force and implementing acts referred to follow from Article 129(3) of the Agreement, as well as from provisions on transitional arrangements.

12. ADDRESSEES OF THE COMMUNITY ACTS

Provisions indicating that a Community act is addressed to the Member States of the Community are not relevant for the purposes of the Agreement.

PROTOCOL 2
ON PRODUCTS EXCLUDED FROM THE SCOPE OF THE
AGREEMENT IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 8(3)(a)

The following products falling within HS, Chapters 25 to 97, are excluded from the scope of the Agreement:

HS Heading No Product description

35.01	Casein, caseinates and other casein derivatives;
Casein glues
35.02	Albumins, albuminates and other albumin derivatives:
10	- Egg albumin:
ex 10	-- Other than unfit, or to be rendered unfit, for human consumption
90	- Other:
ex 90	-- Milk albumin (lactalbumin), other than unfit, or to be rendered unfit, for human consumption
35.05	Dextrins and other modified starches (for example, pregelatinised or esterified starches); glues based on starches, or on dextrins or other modified starches:
10	- Dextrins and other modified starches:
ex 10	-- Starches, esterified or etherified

**PROTOCOL 3
CONCERNING PRODUCTS REFERRED TO IN
ARTICLE 8(3)(b) OF THE AGREEMENT**

CHAPTER I
GENERAL PROVISION

Article 1
Application of the EEA provisions

Subject to the provisions of this Protocol and unless otherwise specified in the Agreement, the provisions of the Agreement shall apply to products listed in Tables I and II.

CHAPTER II
PRICE COMPENSATION ARRANGEMENTS

Article 2
General principle of price compensation

1. In order to take account of differences in the cost of the agricultural raw materials used in the manufacture of the products specified in Table I, the Agreement does not preclude the application of price compensation measures to these products; that is the levying of variable components upon import and the granting of refunds upon export.
2. If a Contracting Party applies internal measures which reduce the price of raw materials to processing industries, these measures shall be taken into account in the calculation of price compensation amounts.

Article 3
New calculation system

1. Subject to the conditions and specific provisions set out in Articles 4 to 9, the price compensation shall be calculated on the basis of the amounts of raw materials actually used in the manufacture of the product and on the basis of jointly confirmed reference prices.
2. Unless otherwise provided in Article 1 of Appendix 1, the Contracting Parties shall not levy customs duties or other fixed amounts on imported goods which are subject to the system referred to in paragraph 1.
3. The list of raw materials for which each Contracting Party may apply price compensation is established in Appendix 2. The procedure for the amendment of the list is established in Appendix 3.

Article 4

Declaration of raw materials

1. Whenever, in connection with the importation, a declaration of raw materials used in the production process is submitted to the authorities of the importing State, these authorities shall, unless they have reasonable doubt as to the accuracy of the information in the declaration, calculate the variable component in proportion to the net weight of the product presented for clearance and the amounts of raw materials indicated in the declaration.
2. Rules concerning the declarations to be used and procedures for their submission are established in Appendix 4.

Article 5

Verification of declarations

1. The Contracting Parties shall assist each other in verifying the accuracy of the declarations.
2. The details of the verification procedure of the declarations are established in Appendix 5.

Article 6

Reference prices

1. Contracting Parties shall notify to the EEA Joint Committee the prices of raw materials for which price compensation measures are applied. The prices which are notified shall reflect the actual price situation in the territory of the Contracting Party. They shall be the prices normally paid at the wholesale or the manufacturing stage by processing industries. If an agricultural raw material is available to the processing industry, or to a part of it, at a price lower than the one otherwise ruling on the domestic market, the notification shall be adjusted accordingly.
2. The EEA Joint Committee shall on the basis of the notifications periodically confirm the reference prices to be used in the calculation of price compensation amounts.
3. Details of the reference prices to be used, the notification system and the procedures for the confirmation of the reference prices are established in Appendix 6.

Article 7

Coefficients

1. When converting amounts of raw materials concerned into quantities of raw materials for which there is a reference price confirmed, the Contracting Parties shall use agreed coefficients.
2. A list of the coefficients to be applied is provided for in Appendix 7.

Article 8

Difference between the reference prices

For each of the raw materials concerned, the price compensation amount shall not exceed the difference between the domestic reference price and the lowest of the reference prices in any of the Contracting Parties.

Article 9

Limit to price
compensation amounts

A Contracting Party shall not levy on a product coming from another Contracting Party variable price compensation components higher than the customs duty or fixed amount which it applied on 1 January 1992 to the product concerned when coming from the Contracting Party in question. This limit also applies when the customs duty or fixed amount was administered through a tariff quota, but not in cases where, in addition to the customs duty or fixed amount, the product concerned was subject to a price compensation measure on 1 January 1992.

CHAPTER III
OTHER PROVISIONS

Article 10
Non-application of Chapter II
to Table II products

1. The provisions of Chapter II shall not apply to products listed in Table II. In particular, with respect to these products, the Contracting Parties may not levy customs duties on imports or charges having equivalent effect, including variable components, or grant refunds upon export.
2. As regards the products referred to in paragraph 1, special arrangements concerning customs duties on imports and other fixed amounts are set out in Article 2 of Appendix 1.

Article 11
Application of Protocol No.2

In so far as trade between an EFTA State and the Community in a product covered by the respective Table of Protocol No.2 of the Free Trade Agreement is concerned and without prejudice to the provision of Article 6 of Appendix 1 to this Protocol, the provisions of the Protocol No.2 and Protocol No.3 of the respective Free Trade Agreement as well as all other relevant provisions of the Free Trade Agreement shall apply:

- if the product is listed in Table I but the conditions for the application of the system set out in Articles 3 to 9 are not fulfilled, or
- if the product falls within HS Chapters 1 to 24 but is not listed in Table I or II, or
- if the product is listed in Protocol 2 of this Agreement.

Article 12
Transparency

1. The Contracting Parties shall make available to the EEA Joint Committee as soon as possible and at the latest two weeks after their entry into force, full details of any price compensation measures applied on the basis of the system set out in Articles 3 to 9. Any Contracting Party may request an examination of such measures in the light of the foregoing provisions within the EEA Joint Committee.
2. In case a Contracting Party applies, autonomously or on contractual basis, to products not listed in Table I or to products listed in that Table but coming from third countries, a system similar to that set out in Articles 3 to 9, it shall inform the EEA Joint Committee.
3. The Contracting Parties shall also inform the EEA Joint Committee of internal measures which reduce the price of raw materials to processing industries.
4. Any Contracting Party may request a discussion in the EEA Joint Committee on the systems and measures referred to in paragraphs 2 and 3.

Article 13

Country-specific arrangements

Articles 4 to 6 of Appendix 1 contain specific arrangements concerning Austria, Finland, Iceland and Norway.

Article 14

Reviews

The Contracting Parties shall review at two-yearly intervals the development of their trade in processed agricultural products. A first review shall be held before the end of 1993. In the light of these reviews the Contracting Parties will decide on a possible extension of the product coverage of the Protocol as well as on a possible abolition of the remaining customs duties and other charges referred to in Articles 1 and 2 of Appendix 1.

APPENDIX 1

Article 1

1. The Contracting Parties may, in addition to variable price compensation components, apply customs duties or other fixed amounts not exceeding 10% on the following products:
 - 20.07 Jams, fruit jellies, marmalades, fruit or nut purée and fruit or nut pastes, being cooked preparations, whether or not containing added sugar or other sweetening matter

2. The Contracting Parties shall abolish progressively in accordance with the following timetable customs duties and other fixed amounts on the products listed below:
 - (a) on 1 January 1993 each duty shall be reduced to five sixths of the basic duty;
 - (b) five further reductions of one sixth each shall be made on 1 January 1994, 1 January 1995, 1 January 1996, 1 January 1997 and 1 January 1998.
 - 13.02 Vegetable saps and extracts; pectic substances, pectinates and pectates; agar-agar and other mucilages and thickeners, whether or not modified, derived from vegetable products:
 - 20 - Pectic substances, pectinates and pectates:
ex 20 — Containing 5% or more by weight of added sugar

 - 15.17 Margarine; edible mixtures or preparations of animal or vegetable fats or oils or of fractions of different fats or oils of this Chapter, other than edible fats or oils or their fractions of heading No. 15.16:
 - 10 - Margarine, excluding liquid margarine:
ex 10 — Containing more than 10% but not more than 15% by weight of milkfats
 - 90 - Other:
ex 90 — Containing more than 10% but not more than 15% by weight of milkfats

 - 21.06 Food preparations not elsewhere specified or included:
 - ex 21.06 - Other than flavoured or coloured sugar syrups:
— Containing more than 15% by weight of milkfat

3. The Contracting Parties shall reduce progressively in accordance with the following timetable customs duties and other fixed amounts on the product indicated below:
- (a) on 1 January 1993 each duty shall be reduced to 90% of the basic duty;
 - (b) four further reductions of 10% each shall be made on 1 January 1994, 1 January 1995, 1 January 1996 and 1 January 1997.

17.02 Other sugars, including chemically pure lactose, maltose, glucose and fructose, in solid form; sugar syrups not containing added flavouring or colouring matter; artificial honey, whether or not mixed with natural honey; caramel:

50 - Chemically pure fructose.

Article 2

1. The Contracting Parties shall abolish progressively in accordance with the following timetable customs duties on imports and other fixed amounts on the products listed below:
- (a) on 1 January 1993 each duty shall be reduced to five sixths of the basic duty;
 - (b) five further reductions of one sixth each shall be made on 1 January 1994, 1 January 1995, 1 January 1996, 1 January 1997 and 1 January 1998.

13.02 Vegetable saps and extracts; pectic substances, pectinates and pectates; agar-agar and other mucilages and thickeners, whether or not modified, derived from vegetable products:

20 - Pectic substances, pectinates and pectates:
ex 20 -- Containing less than 5% by weight of added sugar

2. The Contracting Parties shall reduce progressively in accordance with the following timetable customs duties on imports and other fixed amounts on the product indicated below:
- (a) on 1 January 1993 each duty shall be reduced to 90% of the basic duty;
 - (b) four further reductions of 10% each shall be made on 1 January 1994, 1 January 1995, 1 January 1996 and 1 January 1997.

17.02 Other sugars, including chemically pure lactose, maltose, glucose and fructose, in solid form; sugar syrups not containing added flavouring or colouring matter; artificial honey, whether or not mixed with natural honey; caramel:

90 - Other, including invert sugar:
ex 90 -- Chemically pure maltose.

Article 3

1. The basic duties to which the successive reductions provided for in Articles 1 and 2 are to be applied shall, for each product, be the duties actually applied by a Contracting Party on 1 January 1992 to products coming from the other Contracting Parties. If, after 1 January 1992, any tariff reductions resulting from the multilateral trade negotiations of the Uruguay Round become applicable, such reduced duties shall be used as the basic duties.
2. The reduced duties shall be applied by rounding down to the first decimal place by deleting the second decimal.

Article 4

1. With regard to Finland, the provisions of Article 9 of the Protocol shall not apply to the products falling within HS Headings 15.17 and 20.07.
2. With regard to Norway, the provisions of Article 9 of the Protocol shall not apply to the products falling within HS Headings 20.07, 20.08 and 21.04.

Article 5

1. With regard to Iceland, the provisions of the Protocol shall not apply to the following products:

21.05 Ice cream and other edible ice, whether or not containing cocoa

21.06 Food preparations not elsewhere specified or included:

90 - Other:

ex 90 -- Preparations consisting mainly of fat and water, containing more than 15% by weight of butter or other milkfat

This temporary arrangement shall be taken up for a review by the Contracting Parties before the end of 1998.

2. With regard to Iceland the limitation, foreseen in Article 9 of the Protocol, of price compensation amounts levied on imports shall not apply to Iceland for products falling within HS Headings 04.03, 15.17, 18.06, 19.01, 19.02, 19.05, 20.07, 21.03 and 21.04.

However, the amounts of import charges levied at the border shall not in any case exceed the level applied by Iceland in 1991 to imports coming from any Contracting Party.

Article 6

1. With regard to Austria, Article 16 of the Agreement shall be applicable to products falling within HS Heading 22.08 at the latest from 1 January 1996. The licensing system applied by Austria to these products shall, however, be liberalized and licenses granted automatically from 1 January 1993.

Austria shall progressively eliminate during the period 1 January 1993 to 1 January 1996, in accordance with the following timetable, the customs duties levied at the border on spirituous beverages and undenatured ethyl alcohol of an alcoholic strength by volume of less than 80% vol., falling within HS Heading 22.08:

- (a) on 1 January 1993 the customs duty actually applied on 1 January 1991 shall be reduced by 15%,
- (b) a further reduction of 15 % shall be made on 1 January 1994,
- (c) a further reduction of 30% shall be made on 1 January 1995, and
- (d) a final reduction of 40% shall be made on 1 January 1996.

The reduced duties shall be applied by rounding down to the first decimal place by deleting the second decimal.

Notwithstanding the above, Austria will, taking into account the tariff concessions granted to the European Community in the trade arrangement for certain agricultural products originating in the Community, abolish as from 1 January 1993 import duties on the following products:

2208 ex 30 Irish Whiskey
40 Rum and Tafia
ex 90 Irish cream liqueurs and Ouzo

2. As regards other duties and taxes imposed on spirituous beverages falling within HS heading 22.08 Austria will comply with the provisions of Article 14 of the Agreement.

3.(a) Austria shall apply the provisions of the Agreement to the following products at the latest from 1 January 1997:

3505 Dextrins and other modified starches (for example, pregelatinised or esterified starches); glues based on starches, or on dextrins or other modified starches:

- 10 - Dextrins and other modified starches:
- ex 10 -- Other than starches, esterified or etherified
- 20 - Glues

3809 Finishing agents, dye carriers to accelerate the dyeing or fixing of dyestuffs and other products and preparations (for example, dressings and mordants), of a kind used in the textile, paper, leather or like industries, not elsewhere specified or included:

- 10 - With a basis of amylaceous substances
- Other:
- ex 91 -- Of a kind used in the textile industry:
 - Containing starch or products derived from starch
- ex 92 -- Of a kind used in the paper industry:
 - Containing starch or products derived from starch
- ex 99 -- Other:
 - Containing starch or products derived from starch

3823 Prepared binders for foundry moulds or cores; chemical products and preparations of the chemical or allied industries (including those consisting of mixtures of natural products), not elsewhere specified or included; residual products of the chemical or allied industries, not elsewhere specified or included:

- 10 - Prepared binders for foundry moulds or cores:
- ex 10 -- Based on starch or dextrin starch
- 90 - Other:
- ex 90 -- With a total content of sugar, starch, products derived from starch or goods of headings Nos. 0401 to 0404 of 30% by weight or more

(b) As long as Austria does not apply the provisions of the Agreement for the above listed products, the provisions of the Free Trade Agreement between the EEC and Austria concerning bilateral trade in this sector, including the rules of origin of Protocol N° 3 and all other relevant provisions, shall continue to be applicable. Under the same conditions, for trade between Austria and the other EFTA States in the above listed products, Article 21 of, and Annex B to the EFTA Convention as well as all other relevant provisions shall continue to be applicable.

APPENDIX 2

List of raw materials subject
to price compensation referred to in Article 3(3)

APPENDIX 3

Procedure for the amendment of the list of raw materials
subject to price compensation referred to in Article 3(3)
and Appendix 2

APPENDIX 4

Rules concerning the declarations to be used and procedures
for their submission referred to in Article 4(2)

APPENDIX 5

Details of the verification procedure of the declaration
referred to in Article 5(2)

APPENDIX 6

Details of the reference prices to be used, the notification
system and the procedures for the confirmation of the reference prices referred to in
Article 6(3)

APPENDIX 7

List of coefficients to be applied and referred
to in Article 7(2).

TABLE I

HS Heading No	Description of goods
0403	Buttermilk, curdled milk and cream, yogurt, kephir and other fermented or acidified milk and cream, whether or not concentrated or containing added sugar or other sweetening matter or flavoured or containing added fruit, nuts or cocoa:
10	- Yogurt:
ex 10	-- Flavoured or containing added fruit, nuts or cocoa
90	- Other:
ex 90	-- Flavoured or containing added fruit, nuts or cocoa
0710	Vegetables (uncooked or cooked by steaming or boiling in water), frozen:
40	- Sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
0711 ⁽²⁾	Vegetables provisionally preserved (for example, by sulphur dioxide gas, in brine, in sulphur water or in other preservative solutions), but unsuitable in that state for immediate consumption:
90	- Other vegetables; mixtures of vegetables:
ex 90	-- Sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
1302	Vegetable saps and extracts; pectic substances, pectinates and pectates; agar-agar and other mucilages and thickeners, whether or not modified, derived from vegetable products:
20	- Pectic substances, pectinates and pectates:
ex 20	-- Containing 5% or more by weight of added sugar

(2) Note: HS headings Nos. 0711, 2001, 2004: Sweet corn mentioned under these headings does not include mixtures of sweet corn and other products of these headings.

HS Heading No	Description of goods
1517	<p>Margarine; edible mixtures or preparations of animal or vegetable fats or oils or of fractions of different fats or oils of this Chapter, other than edible fats or oils or their fractions of heading No 1516:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Margarine, excluding liquid margarine: 10 -- Containing more than 10% but not more than 15% by weight of milkfats ex 10 - Other: 90 -- Containing more than 10% but not more than 15% by weight of milkfats ex 90
1702	<p>Other sugars, including chemically pure lactose, maltose, glucose and fructose, in solid form; sugar syrups not containing added flavouring or colouring matter; artificial honey, whether or not mixed with natural honey; caramel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chemically pure fructose 50
1704	<p>Sugar confectionery (including white chocolate), not containing cocoa</p> <p>Chocolate and other food preparations containing cocoa</p>
1806	<p>Malt extract; food preparations of flour, meal, starch or malt extract, not containing cocoa powder or containing cocoa powder in a proportion by weight of less than 50%, not elsewhere specified or included; food preparations of goods of headings Nos 0401 to 0404, not containing cocoa powder or containing cocoa powder in a proportion by weight of less than 10%, not elsewhere specified or included</p>
1901	<p>Pasta, whether or not cooked or stuffed (with meat or other substances) or otherwise prepared, such as spaghetti, macaroni, noodles, lasagne, gnocchi, ravioli, cannelloni; couscous, whether or not prepared;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uncooked pasta, not stuffed or otherwise prepared: -- Containing eggs
1902	<p>11</p>

HS Heading No	Description of goods
19	-- Other
	20 - Stuffed pasta, whether or not cooked or otherwise prepared:
ex 20	-- Other than products containing more than 20% by weight of sausage, meat, meat offal or blood, or any combination thereof
	- Other pasta
30	- Couscous
40	Tapioca and substitutes therefor prepared from starch, in the form of flakes, grains, pearls, siftings or in similar forms
1903	
1904	Prepared foods obtained by the swelling or roasting of cereals or cereal products (for example, corn flakes); cereals, other than maize corn, in grain form, pre-cooked or otherwise prepared
1905	Bread, pastry, cakes, biscuits and other bakers' wares, whether or not containing cocoa; communion wafers, empty cachets of a kind suitable for pharmaceutical use, sealing wafers, rice paper and similar products
2001	Vegetables, fruit, nuts and other edible parts of plants, prepared or preserved by vinegar or acetic acid:
	- Other:
90	-- Sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>); yams, sweet potatoes and similar edible parts of plants containing 5% or more by weight of starch
ex 90	
2004	Other vegetables prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid, frozen:
	- Potatoes:
10	-- In the form of flour, meal or flakes
ex 10	- Other vegetables and mixtures of vegetables:
90	-- Sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
ex 90	

HS Heading No	Description of goods
2005	Other vegetables prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid, not frozen:
20	- Potatoes:
ex 20	-- In the form of flour, meal or flakes
80	- Sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
2007	Jams, fruit jellies, marmalades, fruit or nut purée and fruit or nut pastes, being cooked preparations, whether or not containing added sugar or other sweetening matter
2008	Fruit, nuts and other edible parts of plants, otherwise prepared or preserved, whether or not containing added sugar or other sweetening matter or spirit, not elsewhere specified or included:
	- Nuts, ground-nuts and other seeds, whether or not mixed together:
11	-- Ground-nuts:
ex 11	--- Peanut butter
	- Other, including mixtures other than those of sub-heading No 2008 19:
92	-- Mixtures:
ex 92	--- Based on cereals
99	-- Other:
ex 99	--- Maize (corn), other than sweet corn (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>)
2101	Extracts, essences and concentrates, of coffee, tea or maté and preparations with a basis of these products or with a basis of coffee, tea or maté; roasted chicory and other roasted coffee substitutes, and extracts, essences and concentrates thereof:
10	- Extracts, essences and concentrates, of coffee, and preparations with a basis of these extracts, essences or concentrates or with a basis of coffee:

HS Heading No	Description of goods
ex 10	-- Containing by weight 1,5% or more milkfat, 2,5% or more milk proteins, 5% or more sugar or 5% or more starch
20	- Extracts, essences and concentrates, of tea or maté, and preparations with a basis of these extracts, essences or concentrates, or with a basis of tea or maté:
ex 20	-- Containing by weight 1,5% or more milkfat, 2,5% or more milk proteins, 5% or more sugar or 5% or more starch
30	- Roasted chicory and other roasted coffee substitutes, and extracts, essences and concentrates thereof:
ex 30	-- Other roasted coffee substitutes than roasted chicory; extracts, essences and concentrates of other roasted coffee substitutes than roasted chicory
2102	Yeasts (active or inactive); other single-cell micro-organisms, dead (but not including vaccines of heading No 3002); prepared baking powders:
10	- Active yeasts:
ex 10	-- Other than bakers' yeast, excluding those for animal feeding
20	- Inactive yeasts; other single-cell micro-organisms, dead:
ex 20	-- Other than those for animal feeding
30	- Prepared baking powders
2103	Sauces and preparations therefor; mixed condiments and mixed seasonings; mustard flour and meal and prepared mustard:
20	- Tomato ketchup and other tomato sauces
30	- Mustard flour and meal and prepared mustard:
ex 30	-- Prepared mustard containing 5% or more by weight of added sugar
90	- Other:

HS Heading No	Description of goods
ex 90	-- Other than mango chutney, liquid
2104	Soups and broths and preparations therefor; homogenised composite food preparations
2105	Ice cream and other edible ice, whether or not containing cocoa
2106	Food preparations not elsewhere specified or included:
ex 2106	- Other than flavoured or coloured sugar syrups
2203	Beer made from malt
2205	Vermouth and other wine of fresh grapes flavoured with plants or aromatic substances
2208	Undenatured ethyl alcohol of an alcoholic strength by volume of less than 80% vol; spirits, liqueurs and other spirituous beverages; compound alcoholic preparations of a kind used for the manufacture of beverages:
50	- Gin and Geneva
90	- Other:
ex 90	-- Liqueurs containing more than 5% by weight of added sugar; vodka and aquavit
2209	Vinegar and substitutes for vinegar obtained from acetic acid

HS Heading No	Description of goods
29.5	<p>Acyclic alcohols and their halogenated, sulphonated, nitrated or nitrosated derivatives:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Other polyhydric alcohols: <ul style="list-style-type: none"> 43 -- Mannitol 44 -- D-glucitol (sorbitol)
3505	Dextrins and other modified starches (for example, pregelatinised or esterified starches); glues based on starches, or on dextrins or other modified starches:
ex 3505	- Other than starches, esterified or etherified (ex 10)
3809	<p>Finishing agents, dye carriers to accelerate the dyeing or fixing of dyestuffs and other products and preparations (for example, dressings and mordants), of a kind used in the textile, paper, leather or like industries, not elsewhere specified or included:</p> <ul style="list-style-type: none"> 10 - With a basis of amylaceous substances
3823	<p>Prepared binders for foundry moulds or cores; chemical products and preparations of the chemical or allied industries (including those consisting of mixture of natural products), not elsewhere specified or included; residual products of the chemical or allied industries, not elsewhere specified or included:</p> <ul style="list-style-type: none"> 60 - Sorbitol other than that of sub-heading No 2905 44